

RIJKSINSTITUUT VOOR ZIEKTE- EN INVALIDITEITSVERZEKERING
DIENST VOOR GENEESKUNDIGE VERZORGING
WETENSCHAPPELIJKE RAAD

**Farmaceutische kengetallen
Farmaceutische verstrekkingen
Ambulante praktijk**

2004

Farmaceutische kengetallen farmaceutische verstrekkingen ambulante praktijk

Comité voor de evaluatie van de medische praktijk inzake geneesmiddelen

Voorzitter:

M. VERMEYLEN

Ondervoorzitter:

G. VERPOOTEN

Secretaris:

H. BEYERS

Leden:

M. BAUVAL, G. BEUKEN, M. BOUTSEN, D. BROECKX, P. CHEVALIER, M.-H. CORNELY, J. CREPLET, Ch. de GALOCSY, J. DE HOON, Ph. EHLINGER, B. GEORGES, J. GERARD, H. HAERENS, F. JACOBS, P. LACOR, A. LECROART, J.-M. MELIS, H. PROESMANS, F. PROFILI, G. PUTZEYS, J.-Y. REGINSTER, G. SCHRAEPEN, W. SCHROOYEN, N. SCHUHMANN, C. SMETS, F. SUMKAY, C. VAN DEN BREMT, R. VANDER STICHELE, A. VAN DE VIJVER, O. VAN DE VLOED, P. VAN DURME, P. VAN HOORDE, B. VAN ROMPAEY, J. VOISEY, D. ZAMUROVIC.

De informatie uit deze handleiding mag niet overgenomen worden zonder toestemming van het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering. Deze informatie mag in geen geval gebruikt worden voor publicitaire doeleinden.

Negende editie, mei 2007

Verantwoordelijke uitgever: J. DE COCK, RIZIV, Tervurenlaan 211, 1150 Brussel

1. Inleiding

Deze negende editie van de 'Farmaceutische Kengetallen van de Farmaceutische Verstrekkingen in de Ambulante Praktijk' gaat over de gegevens van het jaar 2004.

Om de geneesmiddelen in te delen werd de internationaal aanvaarde rangschikking van geneesmiddelen (de Anatomical Therapeutic Chemical Classification - ATC) gebruikt. De volumegegevens werden uitgedrukt in Daily Defined Doses (DDD). Deze begrippen worden nader uitgelegd in de 'Handleiding Farmanet – uniek spoor' (zie RIZIV-website: <http://www.riziv.fgov.be/drug/nl/statistics-scientific-information/pharmanet/guide/index.htm>)

De gegevens in dit verslag werden ingezameld via het Farmanet-systeem. Een belangrijke opmerking is dat de gegevens verzameld in het kader van Farmanet enkel betrekking hebben op het voorschrijven van terugbetaalde specialiteiten in de ambulante praktijk.

Niet-terugbetaalbare geneesmiddelen, magistrale voorschriften en voorschriften in ziekenhuizen komen niet voor in de kengetallen.

Sommige rusthuizen (ROB) en rust- en verzorgingstehuizen (RVT) worden bevoorrad door openbare apotheken. De gegevens over die geneesmiddelen zijn wel opgenomen in Farmanet. In welke ROB of RVT ze worden afgeleverd, kan niet worden nagegaan.

Vanaf 2004 bevat de Farmanet-databank naast gegevens die betrekking hebben op het voorgeschreven geneesmiddel en de voorschrijver, ook gegevens over de rechthebbende. Dit heeft ons voor het eerst toegelaten in deze editie van de Kengetallen gegevens te publiceren over het aantal patiënten die met een bepaalde therapeutische klasse worden behandeld. Het scheidt ook de mogelijkheid om gelijktijdig gebruik van verschillende geneesmiddelen te bestuderen op patiëntenniveau.

2. De gegevensinzameling

De gegevens over het jaar 2004 zijn voor 99,4% volledig. Als referentie werd gebruik gemaakt van de uitgaven bekend uit de boekhoudkundige gegevens (documenten C). De getallen vermeld in dit verslag, werden aangepast met een factor 1,006.

Zoals vermeld in de vorige uitgave, was de volledigheid van de gegevensinzameling over het jaar 1997 97,0%, over 1998 98,6%, over 1999 98,0%, over 2000 98,6%, over 2001 96,9%, over 2002 99,7% en over 2003 99,2%.

De gegevens hebben betrekking op alle voorschrijvers die geneesmiddelen hebben voorgeschreven die voor humaan gebruik bestemd waren en die geheel of gedeeltelijk in aanmerking kwamen voor een tegemoetkoming binnen de Belgische wetgeving.

Binnen Farmanet werden de volgende aantallen voorschrijvers geregistreerd (zie ook bijlage 1):

Huisartsen (001 - 008):	18.736
Specialisten in opleiding:	3.536
Specialisten:	
Specialisten Inwendige Geneeskunde: <i>(inclusief cardiologen, pneumologen, gastro-enterologen en reumatologen)</i>	4.097
Specialisten Pediatrie:	1.473
Specialisten Dermatologie:	694
Specialisten Gynecologie:	1.421
Andere Specialisten:	12.334
Tandartsen:	8.056
Totaal:	50.347

3. Resultaten

3.1 Globale gegevens

3.1.1 De verdeling over de anatomische hoofdgroepen (ATC niveau 1) in 2004 (tabel 3.1.1)

In deze tabel staat onderaan de kost en het totale volume van de ambulante voorschriften van alle voorschrijvers. In de eerste kolom wordt het brutobedrag (=nettobedrag of verzekeringstegemoetkoming + persoonlijk aandeel van de patiënt) in duizenden € weergegeven, in de tweede kolom het persoonlijk aandeel van de patiënt in de kost en in de derde kolom wordt het gebruik uitgedrukt in DDD per 1000 inwoners per dag (zie Handleiding).

In 2004 is volgens de nettokost de top 4 van de 14 anatomische hoofdgroepen:

1. Hart vaatstelsel (Klasse C) (bloeddrukverlagers, cholesterolverlagers....)
2. Zenuwstelsel (Klasse N)
3. Maagdarmkanaal en metabolisme (Klasse A)
4. Antineoplastische en immunomodulerende middelen (Klasse L)

De Anti-microbiële middelen voor systemisch gebruik zijn één plaats gezakt en komen nu op de vijfde plaats. Dit is het gevolg van een lichte daling van de kost, maar vooral door een stijging van de kost voor de antineoplastische en immunomodulerende middelen.

De daling in de nettokost uitgegeven voor antibiotica vertoont een dalende trend sinds 2001, die zich blijft verderzetten in 2004.

63% van de geneesmiddelen uitgaven van de verzekering (nettobedrag) in ons land slaan op deze vier geneesmiddelengroepen. Ten opzichte van 2003 (65,1%) is er een daling.

In de rangschikking naar gebruik stijgt de klasse A (maagdarmkanaal en metabolisme) van plaats 5 (in 2003) naar plaats 2. De rangschikking ziet er in 2004 als volgt uit:

1. Hart vaatstelsel (Klasse C)
2. maagdarmkanaal en metabolisme (Klasse A)
3. Zenuwstelsel (Klasse N)
4. Ademhalingsstelsel (Klasse R)

De verschillen in deze twee rangschikkingen zijn uiteraard het gevolg van het verschil in behandelingskost per DDD.

De geneesmiddelen gebruikt bij aandoeningen van het bloed en de bloedvormende organen zijn t.o.v. 2002 het sterkst gestegen (netto in absolute waarde) van alle klassen. Het gebruik is echter minder snel toegenomen wat wijst op het gebruik van duurdere specialiteiten.

Tabel 3.1.1 Voorschriften van de huisartsen, specialisten en tandartsen: verdeling over de anatomische hoofdgroepen in 2004

1ste niveau ATC	Anatomische hoofdgroep	Brutobedrag (duizenden EURO)	%	Nettobedrag (duizenden EURO)	%	Persoonlijk aandeel (duizenden EURO)	%	DDD/1000 inw/dag	%
A	MAAGDARMKANAAL EN METABOLISME	299.636	11,0%	253.877	11,5%	45.760	8,9%	93,2	10,0%
B	BLOED EN BLOEDVORMENDE ORGANEN	128.497	4,7%	112.167	5,1%	16.329	3,2%	18,2	2,0%
C	HARTVAATSTELSEL	737.112	27,0%	590.932	26,7%	146.180	28,3%	398,4	43,0%
D	DERMATOLOGICA	40.761	1,5%	33.678	1,5%	7.083	1,4%	6,8	0,7%
G	UROGENITALE STELSEL EN GESLACHTSHORMONEN	98.600	3,6%	56.414	2,6%	42.187	8,2%	91,0	9,8%
H	SYSTEMISCHE HORMOONPREP., GESLACHTHOR. UITGEZ.	61.423	2,3%	56.108	2,5%	5.315	1,0%	31,8	3,4%
J	ANTIMICROBIELE MIDDELEN VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	258.189	9,5%	205.027	9,3%	53.163	10,3%	25,8	2,8%
L	ANTINEOPLASTISCHE EN IMMUNOMODULERENDE MIDDELEN	196.672	7,2%	195.561	8,8%	1.111	0,2%	9,1	1,0%
M	SKELETSPIERSTELSEL	149.804	5,5%	114.199	5,2%	35.605	6,9%	58,2	6,3%
N	ZENUWSTELSEL	454.061	16,7%	361.895	16,4%	92.166	17,9%	92,2	9,9%
P	ANTIPARASITAIRE MIDDELEN	906	0,0%	695	0,0%	211	0,0%	0,4	0,0%
R	ADEMHALINGSSTELSEL	245.929	9,0%	182.158	8,2%	63.771	12,4%	83,4	9,0%
S	ZINTUIGLIJKE ORGANEN	32.741	1,2%	26.306	1,2%	6.435	1,2%	18,7	2,0%
V	DIVERSE MIDDELEN	21.896	0,8%	21.531	1,0%	365	0,1%	0,3	0,0%
TOTAAL		2.726.226	100,0%	2.210.547	100,0%	515.679	100,0%	927,4	100,0%

3.1.2 Evolutie 1998-2004 van de anatomische hoofdgroepen (ATC niveau 1) (tabellen 3.1.2.a tot en met 3.1.2.e)

In deze tabellen wordt de evolutie van de brutokost, van het voorgeschreven volume, van de kost per volume, van het percentage dat door de patiënt wordt betaald en van de persoonlijke aandelen weergegeven in de loop van de periode 1998 tot en met 2004.

De brutokost kent een jaarlijks gemiddelde evolutie van 6,7% terwijl het gebruik jaarlijks stijgt met 5,6%.

De brutokost per DDD stijgt gemiddeld met 1% wat er op wijst dat de specialiteiten duurder worden.

De invoering van het systeem van de referentietegemoetkoming heeft in periode 2001-2004 nog niet voor een noemenswaardige vermindering van de brutokost gezorgd.

De gemiddelde jaarlijkse procentuele stijging in brutokost is het meest uitgesproken voor diverse middelen (V)¹, bloed en bloedvormende organen (B), de antineoplastische en immunomodulerende middelen (L), het zenuwstelsel (N), het maagarmkanaal en metabolisme (A) en het ademhalingsstelsel (R).

Ondanks de vele maatregelen om de vergoedingsbasissen van de farmaceutische specialiteiten te verminderen, blijven de bruto-uitgaven stijgen.

De bruto-uitgaven van de volgende klassen stijgen in de periode 1998-2004 met meer dan 100 miljoen EURO:

- de middelen voor het zenuwstelsel (N) (222 miljoen EURO)
- hart vaatstelsel (C) (219 miljoen EURO)
- de antineoplastische en immunomodulerende middelen (L) (116 miljoen EURO)
- maagarmkanaal en metabolisme (A) (103 miljoen EURO)

De antibiotica en de antiparasitaire middelen zijn de enige klassen die dalen over die periode.

Het percentage dat door de patiënt wordt betaald, vertoont een tendentiële daling (van 21,4% in 1998 naar 18,9% in 2004). Enerzijds verklaart zich dat binnen een klasse door de prijsstijging van de verpakkingen (de plafonds van de remgelden worden vaker bereikt). Anderzijds stijgen bepaalde beter vergoede klassen meer dan alle specialiteiten samen (bijvoorbeeld klasse L). De belangrijke verschillen in percentages tussen de verschillende ATC-klassen zijn te wijten aan het feit dat ze meer specialiteiten bevatten die ofwel in categorie A (aandeel van de patiënt = 0) worden vergoed (bijv. de antineoplastische en immunomodulerende middelen (L)) ofwel in categorie B, C of Cx worden vergoed (bijv. urogenitale stelsel en geslachtshormonen (G)).

In absolute waarde stijgt het persoonlijk aandeel van 397 miljoen EURO (1998) naar bijna 516 miljoen EURO (in 2004). Voor de klasse J daalt het persoonlijk aandeel door het gebruik van generieke en goedkope specialiteiten.

¹ De groei van de klasse V is in realiteit een artificiële groei als gevolg van de overgang van de aflevering van de gasvormige medische zuurstof van de magistrale bereidingen naar de farmaceutische specialiteiten; als gevolg van die overgang worden deze afleveringen voortaan geïdentificeerd in Farmanet wat voorheen niet het geval was.

Tabel 3.1.2.a Voorschriften van de huisartsen, specialisten en tandartsen: Evolutie van het Brutobedrag 1998-2004 (in duiz. EURO)

1ste niveau ATC	Anatomische hoofdgroep	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	Jaarlijkse evolutie in %
A	MAAGDARMKANAAL EN METABOLISME	197.029	214.632	222.942	247.034	261.920	281.311	299.636	7,2%
B	BLOED EN BLOEDVORMENDE ORGANEN	51.990	57.279	62.245	74.428	93.596	111.580	128.497	16,3%
C	HARTVAATSTELSEL	518.879	573.778	604.852	649.129	679.009	701.759	737.112	6,0%
D	DERMATOLOGICA	34.616	35.183	35.568	36.640	38.012	37.924	40.761	2,8%
G	UROGENITALE STELSEL EN GESLACHTSHORMONEN	90.316	93.666	92.234	94.191	98.234	99.550	98.600	1,5%
H	SYSTEMISCHE HORMOONPREP., GESLACHTHOR. UITGEZ.	52.121	52.431	54.753	56.947	58.211	60.784	61.423	2,8%
J	ANTIMICROBIELE MIDDELEN VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	299.531	300.492	290.722	273.622	268.392	271.962	258.189	-2,4%
L	ANTINEOPLASTISCHE EN IMMUNOMODULERENDE MIDDELEN	81.255	99.193	109.635	121.836	134.239	163.574	196.672	15,9%
M	SKELETSPIERSTELSEL	105.730	112.489	113.790	109.887	130.771	146.531	149.804	6,0%
N	ZENUWSTELSEL	232.606	261.496	291.898	323.405	363.255	412.469	454.061	11,8%
P	ANTIPARASITAIRE MIDDELEN	935	935	905	896	895	908	906	-0,5%
R	ADEMHALINGSSTELSEL	163.531	179.153	197.664	213.337	226.289	232.461	245.929	7,0%
S	ZINTUIGLIJKE ORGANEN	22.105	22.089	22.392	25.081	26.144	30.470	32.741	6,8%
V	DIVERSE MIDDELEN	2.485	2.221	2.329	4.200	7.749	18.476	21.896	43,7%
TOTAAL :		1.853.129	2.005.039	2.101.930	2.230.632	2.386.714	2.569.758	2.726.226	6,6%

Tabel 3.1.2.b Voorschriften van de huisartsen, specialisten en tandartsen: Evolutie van het Volume 1998-2004 (in duiz. DDD)

1ste niveau ATC	Anatomische hoofdgroep	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	Jaarlijkse evolutie in %
A	MAAGDARMKANAAL EN METABOLISME	192.748	207.597	219.219	256.266	279.695	313.459	353.564	10,6%
B	BLOED EN BLOEDVORMENDE ORGANEN	44.956	47.628	50.078	55.065	51.917	60.920	68.948	7,4%
C	HARTVAATSTELSEL	916.743	1.010.409	1.096.433	1.181.481	1.261.467	1.370.619	1.511.799	8,7%
D	DERMATOLOGICA	24.498	24.664	24.926	24.752	25.174	24.741	25.614	0,7%
G	UROGENITALE STELSEL EN GESLACHTSHORMONEN	378.237	403.627	382.062	387.128	368.314	349.682	345.262	-1,5%
H	SYSTEMISCHE HORMOONPREP., GESLACHTHOR. UITGEZ.	92.500	98.122	101.972	107.666	111.650	117.349	120.860	4,6%
J	ANTIMICROBIELE MIDDELEN VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	107.279	106.993	103.700	98.853	99.891	102.016	97.899	-1,5%
L	ANTINEOPLASTISCHE EN IMMUNOMODULERENDE MIDDELEN	22.325	23.965	24.667	26.812	28.961	31.723	34.503	7,5%
M	SKELETSPIERSTELSEL	166.179	176.250	178.599	174.882	194.317	210.338	220.737	4,8%
N	ZENUWSTELSEL	223.608	242.208	260.580	279.734	301.159	324.084	349.952	7,8%
P	ANTIPARASITAIRE MIDDELEN	1.133	1.208	1.245	1.250	1.256	1.287	1.347	2,9%
R	ADEMHALINGSSTELSEL	298.415	307.126	317.868	305.488	312.879	315.609	316.524	1,0%
S	ZINTUIGLIJKE ORGANEN	63.730	64.520	64.470	67.216	66.939	70.662	71.068	1,8%
V	DIVERSE MIDDELEN	209	201	203	291	474	998	1.207	34,0%
TOTAAL :		2.532.559	2.714.518	2.826.022	2.966.883	3.104.092	3.293.489	3.519.284	5,6%

Opmerking : de gegevens van alle jaren zijn verwerkt op basis van de laatste link Geneesmiddel-ATC-DDD

Tabel 3.1.2.c Voorschriften van de huisartsen, specialisten en tandartsen: Evolutie van de ratio Brutobedrag/DDD 1998-2004 (in EURO/DDD)

1ste niveau ATC	Anatomische hoofdgroep	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	Jaarlijkse evolutie in %
A	MAAGDARMKANAAL EN METABOLISME	1,02	1,03	1,02	0,96	0,94	0,90	0,85	-3,1%
B	BLOED EN BLOEDVORMENDE ORGANEN	1,16	1,20	1,24	1,35	1,80	1,83	1,86	8,3%
C	HARTVAATSTELSEL	0,57	0,57	0,55	0,55	0,54	0,51	0,49	-2,5%
D	DERMATOLOGICA	1,41	1,43	1,43	1,48	1,51	1,53	1,59	2,0%
G	UROGENITALE STELSEL EN GESLACHTSHORMONEN	0,24	0,23	0,24	0,24	0,27	0,28	0,29	3,0%
H	SYSTEMISCHE HORMOONPREP., GESLACHTHOR. UITGEZ.	0,56	0,53	0,54	0,53	0,52	0,52	0,51	-1,7%
J	ANTIMICROBIELE MIDDELEN VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	2,79	2,81	2,80	2,77	2,69	2,67	2,64	-0,9%
L	ANTINEOPLASTISCHE EN IMMUNOMODULERENDE MIDDELEN	3,64	4,14	4,44	4,54	4,64	5,16	5,70	7,8%
M	SKELETSPIERSTELSEL	0,64	0,64	0,64	0,63	0,67	0,70	0,68	1,1%
N	ZENUWSTELSEL	1,04	1,08	1,12	1,16	1,21	1,27	1,30	3,8%
P	ANTIPARASITAIRE MIDDELEN	0,83	0,77	0,73	0,72	0,71	0,71	0,67	-3,4%
R	ADEMHALINGSSTELSEL	0,55	0,58	0,62	0,70	0,72	0,74	0,78	6,0%
S	ZINTUIGLIJKE ORGANEN	0,35	0,34	0,35	0,37	0,39	0,43	0,46	4,8%
V	DIVERSE MIDDELEN	11,90	11,07	11,47	14,46	16,36	18,51	18,14	7,3%
TOTAAL :		0,73	0,74	0,74	0,75	0,77	0,78	0,77	1,0%

Opmerking : de gegevens van alle jaren zijn verwerkt op basis van de laatste link Geneesmiddel-ATC-DDD

Tabel 3.1.2.d Voorschriften van de huisartsen, specialisten en tandartsen: Evolutie van het percentage dat door de patiënt wordt betaald 1998-2004 (in %)

1ste niveau ATC	Anatomische hoofdgroep	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
A	MAAGDARMKANAAL EN METABOLISME	15,2%	14,8%	14,3%	14,6%	15,2%	15,5%	15,3%
B	BLOED EN BLOEDVORMENDE ORGANEN	24,6%	22,5%	21,0%	18,7%	13,0%	12,7%	12,7%
C	HARTVAATSTELSEL	20,7%	19,7%	18,7%	18,4%	18,3%	19,9%	19,8%
D	DERMATOLOGICA	18,1%	17,8%	17,6%	17,4%	17,4%	17,5%	17,4%
G	UROGENITALE STELSEL EN GESLACHTSHORMONEN	51,6%	53,6%	53,1%	52,0%	48,2%	46,7%	42,8%
H	SYSTEMISCHE HORMOONPREP., GESLACHTHOR. UITGEZ.	10,6%	10,5%	9,7%	9,4%	9,3%	8,9%	8,7%
J	ANTIMICROBIELE MIDDELEN VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	22,7%	22,0%	21,7%	21,5%	21,6%	21,2%	20,6%
L	ANTINEOPLASTISCHE EN IMMUNOMODULERENDE MIDDELEN	0,4%	0,3%	0,4%	0,4%	0,4%	0,5%	0,6%
M	SKELETSPIERSTELSEL	22,1%	22,0%	21,9%	23,5%	25,6%	26,3%	23,8%
N	ZENUWSTELSEL	20,9%	20,5%	19,8%	20,0%	20,1%	20,5%	20,3%
P	ANTIPARASITAIRE MIDDELEN	23,4%	23,2%	23,2%	23,3%	23,3%	23,3%	23,3%
R	ADEMHALINGSSTELSEL	26,2%	26,1%	25,8%	24,8%	26,0%	26,7%	25,9%
S	ZINTUIGLIJKE ORGANEN	22,3%	22,3%	22,0%	21,6%	21,1%	20,3%	19,7%
V	DIVERSE MIDDELEN	12,6%	12,5%	11,2%	5,6%	3,0%	1,7%	1,7%
TOTAAL :		21,4%	20,8%	20,0%	19,7%	19,5%	19,7%	18,9%

Opmerking : de gegevens van alle jaren zijn verwerkt op basis van de laatste link Geneesmiddel-ATC-DDD

Tabel 3.1.2.e Voorschriften van de huisartsen, specialisten en tandartsen: Evolutie van de persoonlijke aandelen 1998-2004 (in duiz. EURO)

1ste niveau ATC	Anatomische hoofdgroep	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	Jaarlijkse evolutie in %
A	MAAGDARMKANAAL EN METABOLISME	29.922	31.770	31.959	35.950	39.719	43.715	45.760	7,3%
B	BLOED EN BLOEDVORMENDE ORGANEN	12.772	12.885	13.061	13.891	12.183	14.152	16.329	4,2%
C	HARTVAATSTELSEL	107.166	113.286	113.129	119.722	124.127	139.578	146.180	5,3%
D	DERMATOLOGICA	6.255	6.276	6.256	6.360	6.611	6.632	7.083	2,1%
G	UROGENITALE STELSEL EN GESLACHTSHORMONEN	46.624	50.246	48.939	49.011	47.331	46.459	42.187	-1,7%
H	SYSTEMISCHE HORMOONPREP., GESLACHTHOR. UITGEZ.	5.530	5.479	5.337	5.358	5.391	5.409	5.315	-0,7%
J	ANTIMICROBIELE MIDDELEN VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	68.129	66.068	63.004	58.866	57.843	57.729	53.163	-4,0%
L	ANTINEOPLASTISCHE EN IMMUNOMODULERENDE MIDDELEN	298	343	385	460	585	864	1.111	24,6%
M	SKELETSPIERSTELSEL	23.389	24.784	24.886	25.874	33.522	38.528	35.605	7,3%
N	ZENUWSTELSEL	48.548	53.534	57.931	64.593	73.097	84.615	92.166	11,3%
P	ANTIPARASITAIRE MIDDELEN	218	217	210	208	208	212	211	-0,6%
R	ADEMHALINGSSTELSEL	42.819	46.818	50.904	52.956	58.759	62.101	63.771	6,9%
S	ZINTUIGLIJKE ORGANEN	4.929	4.925	4.928	5.422	5.517	6.178	6.435	4,5%
V	DIVERSE MIDDELEN	312	277	261	235	234	308	365	2,7%
TOTAAL :		396.910	416.908	421.188	438.906	465.127	506.480	515.679	4,5%

Opmerking : de gegevens van alle jaren zijn verwerkt op basis van de laatste link Geneesmiddel-ATC-DDD

3.1.3 Therapeutische hoofdgroepen (ATC niveau 2) per geslacht en leeftijdsklasse (tabel 3.1.3)

Het geneesmiddelenverbruik stijgt met de leeftijd. Over het algemeen gebruiken vrouwen meer geneesmiddelen (uitgedrukt in DDD) dan mannen. Dit is het meest uitgesproken in de leeftijdsklasse 21-40 jaar.

De zuurremmers (A02) worden voorgeschreven aan patiënten vanaf 20 jaar. Er wordt een stijgend gebruik in functie van de leeftijd waargenomen. Antidiabetica worden vooral voorgeschreven vanaf 40 jaar. Er is eveneens een belangrijke toename met de leeftijd.

Antihypertensiva en diuretica worden meer gebruikt door vrouwen dan door mannen. Lipidenverlagende geneesmiddelen daarentegen worden meer aan mannen voorgeschreven in de leeftijdscategorie van 40 tot 60 jaar. Bij zestigplussers overwegen evenwel de vrouwen.

Schildklierpreparaten worden meer aan vrouwen voorgeschreven. Zoals geweten komen schildklierziekten meer voor bij vrouwen.

Voor antibiotica is er slechts een miniem geslachtsverschil. Ook de curve in functie van de leeftijd verloopt vlakker.

Vrouwen krijgen opvallend meer psychotrope geneesmiddelen voorgeschreven (narcotische analgetica, antidepressiva).

Voor de luchtwegen vindt men bij mannen een opmerkelijke toename vanaf de leeftijd van 60 jaar in het gebruik van bronchodilantia. Tot deze leeftijd is er geen geslachtsverschil (astma).

Tabel 3.1.3 Voorschriften van de huisartsen, specialisten en tandartsen: Therapeutische hoofdgroepen per geslacht en ruime leeftijdsklasse van de patiënt: volume (DDD) per 1000 personen/dag - 2004

Pagina 1

ATC	Therapeutische Hoofdgroep	Vrouwen					Mannen				
		0-20 jaar	21-40 jaar	41-60 jaar	61-80 jaar	81 jaar en +	0-20 jaar	21-40 jaar	41-60 jaar	61-80 jaar	81 jaar en +
A01	MONDPREPARATEN	0,119	0,078	0,131	0,295	0,520	0,117	0,046	0,080	0,223	0,394
A02	MIDDELEN BIJ AANDOENINGEN DIE VERBAND HOUDEN MET MAAGZUUR	2,965	17,360	56,683	120,492	182,234	2,348	16,574	49,013	97,089	138,792
A03	MIDDELEN BIJ FUNCTIONELE GASTRO-INTESTINALE AANDOENINGEN	0,850	2,709	5,460	11,501	14,896	0,460	1,219	2,734	5,946	7,261
A04	ANTI-EMETICA EN MIDDELEN TEGEN NAUSEA	0,001	0,003	0,016	0,021	0,004	0,001	0,002	0,009	0,025	0,009
A05	GAL- EN LEVERTHERAPEUTICA	0,067	0,102	0,402	0,967	0,840	0,078	0,101	0,196	0,489	0,608
A06	LAXANTIA	0,000	0,023	0,232	0,628	0,456	0,001	0,015	0,598	1,141	0,925
A07	ANTIDIARRHOICA, ANTI-INFLAMMATOIRE/ANTIMICROBIELE DARMMIDDELEN	0,330	2,288	4,024	4,594	4,660	0,298	2,161	3,699	5,167	4,502
A09	DIGESTIVA, ENZYMEN INBEGREPEN	0,356	0,193	0,223	0,438	0,363	0,485	0,310	0,541	0,890	0,605
A10	ANTIDIABETISCHE MIDDELEN	1,880	5,991	35,896	125,078	117,183	1,990	6,638	45,729	132,730	109,019
A11	VITAMINEN	0,034	0,149	0,436	0,681	0,451	0,064	0,084	0,243	0,527	0,574
A12	MINERAALSUPPLEMENTEN	0,000	0,002	0,019	0,079	0,117	0,000	0,001	0,009	0,027	0,010
A16	OVERIGE PREPARATEN I.V.M. MAAGDARMKANAAL EN STOFWISSELING	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,002	0,000	0,000	0,000	0,000
B01	ANTITHROMBOTICA	0,261	2,707	9,551	45,617	99,330	0,294	2,037	14,454	74,636	117,739
B02	ANTIHEMORRAGICA	0,046	0,129	0,227	0,113	0,310	0,104	0,091	0,083	0,194	0,488
B05	BLOEDVERVANGINGSMIDDELEN EN PERFUSIEVLOEISTOFFEN	0,005	0,012	0,025	0,105	1,306	0,006	0,008	0,023	0,083	0,572
C01	CARDIACA	0,071	0,480	9,646	121,025	459,156	0,081	0,683	19,558	173,117	477,521
C02	ANTIHYPERTENSIVA	0,012	0,619	4,259	20,791	30,204	0,039	0,363	4,359	15,304	18,447
C03	DIURETICA	0,164	4,763	43,245	157,599	331,215	0,121	1,621	21,204	104,608	250,309
C04	PERIFERE VASODILANTIA	0,000	0,000	0,000	0,002	0,007	0,000	0,000	0,000	0,001	0,010
C05	VASOPROTECTIVA	0,000	0,000	0,000	0,001	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,001
C07	BETA-BLOKKERS	0,494	10,306	84,068	223,069	225,658	0,427	8,064	69,362	181,916	173,131
C08	CALCIUMANTAGONISTEN	0,119	2,188	25,310	124,287	214,572	0,143	2,776	37,131	151,747	198,587
C09	MIDDELEN AANGRIJPEND OP HET RENINE-ANGIOTENSINESYSTEEM	0,248	5,481	76,925	294,855	397,537	0,378	8,050	97,996	303,634	343,263
C10	HYPOLIPEMIERENDE MIDDELEN	0,293	4,755	83,921	352,979	214,016	0,222	9,186	145,990	374,118	200,399
D01	ANTIMYCOTICA VOOR DERMATOLOGISCH GEBRUIK	1,008	2,502	4,287	5,763	6,156	0,865	2,319	3,536	5,274	5,491
D03	WOND- EN ULCUSMIDDELEN	0,002	0,006	0,039	0,330	1,789	0,003	0,008	0,041	0,228	1,071
D05	PSORIASISMIDDELEN	0,048	0,179	0,386	0,528	0,518	0,046	0,278	0,555	0,714	0,663
D06	ANTIMICROBIELE MIDDELEN VOOR DERMATOLOGISCH GEBRUIK	0,015	0,107	0,041	0,009	0,003	0,005	0,095	0,038	0,013	0,010
D07	DERMATOLOGISCHE CORTICOSTEROIDEN	1,148	1,816	2,622	4,614	6,887	0,963	1,182	1,999	3,992	6,658
D10	ACNEPREPARATEN	0,993	1,244	0,262	0,022	0,007	2,365	0,951	0,152	0,049	0,016
D11	OVERIGE DERMATOLOGICA	0,194	0,103	0,061	0,040	0,029	0,179	0,076	0,052	0,042	0,037
G01	GYNECOLOGISCHE ANTIINFECTIEUZE MIDDELEN EN ANTISEPTICA	0,560	3,195	2,234	1,432	1,518	0,020	0,050	0,062	0,062	0,097
G02	OVERIGE GYNECOLOGISCHE MIDDELEN	1,333	0,645	0,292	0,204	0,390	0,005	0,025	0,064	0,193	0,382
G03	GESLACHTSHORMONEN EN MODULATOREN VAN HET GENITALE STELSEL	131,748	300,163	166,111	66,307	26,667	0,372	0,673	0,692	2,261	5,509
G04	UROLOGICA	0,443	0,354	1,529	7,029	15,408	0,578	0,276	3,236	28,569	41,696

Tabel 3.1.3 Pagina 2

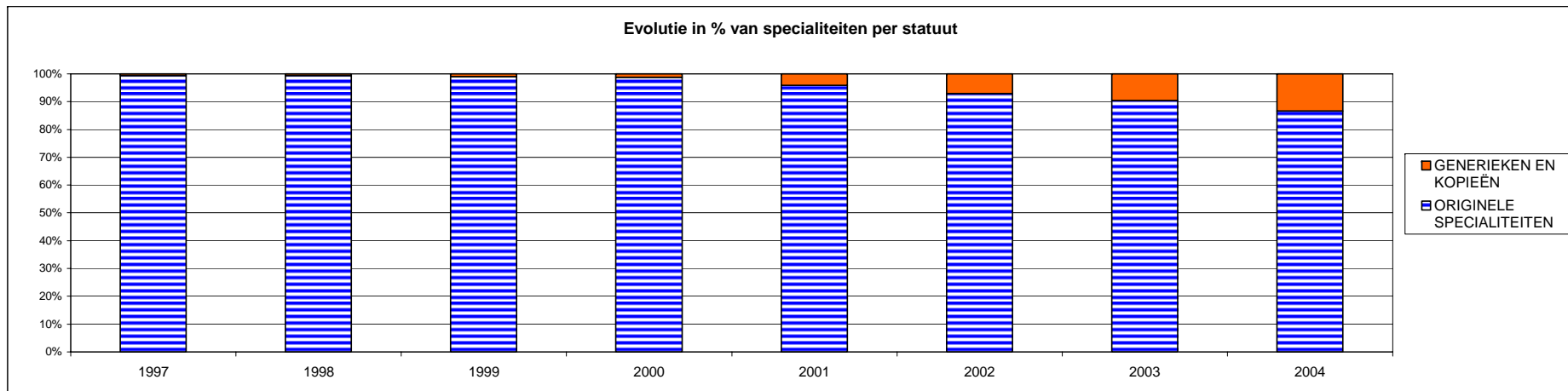
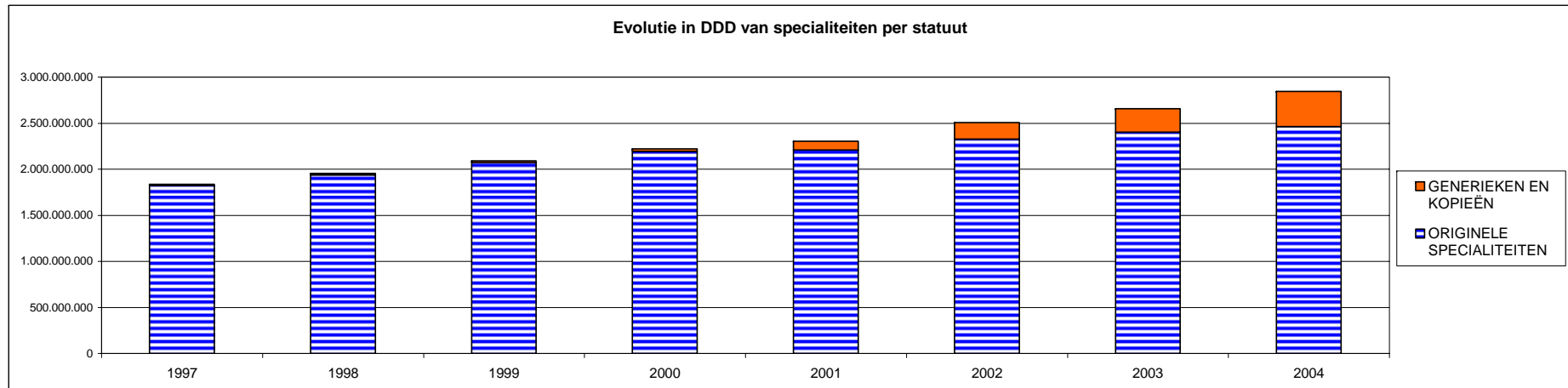
ATC	Therapeutische Hoofdgroep	Vrouwen					Mannen				
		0-20 jaar	21-40 jaar	41-60 jaar	61-80 jaar	81 jaar en +	0-20 jaar	21-40 jaar	41-60 jaar	61-80 jaar	81 jaar en +
H01	HYPOFYSE-, HYPOTHALAMUSHORMONEN EN ANALOGEN	0,934	0,213	0,362	0,369	0,220	1,341	0,201	0,322	0,420	0,265
H02	CORTICOSTEROIDEN VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	1,144	6,357	14,083	25,268	34,657	1,149	4,911	11,968	32,151	46,539
H03	SCHILDKLIER THERAPEUTICA	1,443	16,184	46,101	62,208	55,039	0,455	2,477	8,523	17,466	20,220
H04	PANCREASHORMONEN	0,002	0,003	0,005	0,011	0,025	0,003	0,003	0,006	0,011	0,018
H05	CALCIUMREGULERENDE MIDDELEN	0,008	0,086	0,367	1,263	3,345	0,006	0,068	0,200	0,481	1,403
J01	ANTIBACTERIELE MIDDELEN VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	15,434	24,794	25,557	31,348	46,144	14,138	16,550	19,338	31,269	43,542
J02	ANTIMYCOTICA VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	0,479	2,381	2,528	1,880	1,582	0,286	1,116	1,429	1,882	1,885
J04	ANTIMYCOBACTERIELE MIDDELEN	0,084	0,292	0,244	0,216	0,178	0,079	0,268	0,322	0,453	0,617
J05	ANTIVIRALE MIDDELEN VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	0,151	1,153	1,064	0,233	0,062	0,160	1,212	2,100	0,585	0,124
J06	SERA EN IMMUNOGLOBULINEN	0,001	0,006	0,002	0,002	0,003	0,000	0,001	0,001	0,002	0,002
J07	VACCINS	0,052	0,084	0,229	1,447	2,125	0,050	0,066	0,193	1,387	1,991
L01	CYTOSTATICA	0,094	0,127	0,453	1,128	1,001	0,076	0,088	0,373	2,102	3,639
L02	ENDOCRIENE THERAPIE	0,125	1,240	8,589	14,902	13,893	0,016	0,006	0,642	20,141	67,067
L03	IMMUNOSTIMULANTIA	0,035	1,046	1,495	0,366	0,041	0,022	0,567	0,837	0,467	0,225
L04	IMMUNOSUPPRESSIVA	0,305	1,668	3,912	4,717	1,678	0,326	1,566	3,543	4,645	1,530
M01	ANTI-INFLAMMATOIRE EN ANTIREUMATISCHE MIDDELEN	6,528	27,569	55,557	105,052	99,875	5,022	22,468	39,697	67,130	69,498
M03	SPIERRELAXANTIA	0,094	0,302	1,013	1,079	0,802	0,114	0,557	1,084	1,489	0,980
M04	JICHTMIDDELEN	0,019	0,204	2,750	13,080	18,693	0,041	1,336	15,967	40,565	38,175
M05	MIDDELEN VOOR DE BEHANDELING VAN BEENDERZIEKTEN	0,006	0,143	9,386	61,193	60,323	0,006	0,098	1,218	5,051	6,506
N02	ANALGETICA	0,160	3,488	14,299	30,670	45,044	0,107	2,925	10,962	18,649	21,994
N03	ANTI-EPILEPTICA	2,212	6,047	9,694	9,571	8,874	2,569	7,431	11,034	11,280	10,495
N04	PARKINSONMIDDELEN	0,044	0,416	1,982	13,062	27,607	0,101	0,778	2,838	16,353	28,962
N05	PSYCHOLEPTICA	0,555	5,006	12,122	13,808	25,967	1,547	8,602	11,729	9,785	16,328
N06	PSYCHOANALEPTICA	3,306	43,202	104,759	131,178	201,134	2,364	21,295	47,694	62,310	109,791
N07	OVERIGE MIDDELEN VOOR HET CENTRAAL ZENUWSTELSEL	0,121	1,925	8,201	27,605	55,550	0,073	1,063	4,300	14,388	35,358
P01	ANTIPROTOZOAIRE MIDDELEN	0,062	0,482	0,849	0,701	0,418	0,018	0,108	0,231	0,333	0,286
P02	ANTHELMINTHICA	0,000	0,003	0,007	0,030	0,001	0,001	0,007	0,005	0,014	0,000
R01	MIDDELEN VOOR NASAAL GEBRUIK	6,107	10,056	13,288	14,420	11,296	6,909	7,855	11,048	16,529	14,488
R03	MIDDELEN VOOR OBSTRUCTIEVE AANDOENINGEN VAN DE LUCHTWEGEN	18,769	18,060	41,615	80,940	90,828	25,627	16,062	41,889	153,138	196,801
R05	HOEST- EN VERKOUDEIDSMIDDELEN	1,408	3,845	8,308	17,797	31,825	1,346	2,897	7,836	34,425	65,414
R06	ANTIHISTAMINICA VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	10,966	16,407	23,839	28,144	41,950	12,307	10,426	13,195	18,625	30,336
S01	MIDDELEN VOOR OOGHEELKUNDIG GEBRUIK	2,818	3,074	11,477	51,750	90,561	2,980	2,926	10,316	44,613	85,851
S02	MIDDELEN VOOR OORHEELKUNDIG GEBRUIK	0,068	0,051	0,071	0,098	0,101	0,067	0,046	0,066	0,105	0,118
S03	OOG- EN OORHEELKUNDIGE MIDDELEN	2,708	1,307	1,928	3,579	5,550	3,877	1,013	1,450	3,126	5,350
V01	ALLERGENEN	0,004	0,012	0,012	0,008	0,002	0,007	0,014	0,011	0,007	0,003
V03	ALLE OVERIGE THERAPEUTISCHE MIDDELEN	0,013	0,040	0,182	0,686	0,880	0,021	0,045	0,232	1,489	1,977
V04	DIAGNOSTICA	0,001	0,020	0,008	0,006	0,002	0,000	0,001	0,001	0,002	0,001
V06	ALGEMENE VOEDINGSSTOFFEN	0,002	0,001	0,000	0,000	0,000	0,004	0,002	0,000	0,000	0,000
V07	ALLE OVERIGE NIET-THERAPEUTISCHE MIDDELEN	0,000	0,000	0,001	0,001	0,001	0,000	0,000	0,000	0,001	0,003
V08	CONTRASTMIDDELEN	0,000	0,002	0,002	0,003	0,001	0,000	0,001	0,002	0,004	0,002
TOTAAL		222,074	567,954	1.044,907	2.441,312	3.331,682	96,273	203,019	806,041	2.297,881	3.032,578

3.1.4 Verdeling van de de farmaceutische specialiteiten volgens hun statuut (tabel 3.1.4)

Door de invoering van het systeem van de referentietegemoetkoming op 1 juni 2001, is het aandeel van de generieken in het gebruik van de geneesmiddelen gestegen. De gemiddelde arts schrijft in 2004 zo'n 13,4% (uitgedrukt in DDD) geneesmiddelen voor onder de vorm van een generiek. Steeds meer artsen schrijven generieke geneesmiddelen voor.

Tabel 3.1.4 Voorschriften van officieel erkende huisartsen: Overzicht van farmaceutische specialiteiten volgens het statuut - volume (in DDD)

Statuut	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
ORIGINELE SPECIALITEITEN	1.824.701.921	1.940.038.542	2.071.062.066	2.195.087.624	2.210.250.164	2.327.957.774	2.403.518.855	2.464.282.564
GENERIEKEN EN KOPIEËN	12.183.603	13.319.927	20.097.372	27.089.136	94.510.120	177.297.069	255.485.220	380.477.162
TOTAAL	1.836.885.524	1.953.358.469	2.091.159.437	2.222.176.760	2.304.760.284	2.505.254.843	2.659.004.076	2.844.759.726

3.1.5 New Chemical Entities (tabel 3.1.5)

Deze tabel geeft de verhouding weer tussen de nieuwe werkzame bestanddelen (NCE) ten opzichte van het totaal aantal geneesmiddelen uitgedrukt in DDD. 4 jaar na elkaar worden die geneesmiddelen beschouwd als nieuw en meegeteld in de teller. Voor 2004 bijvoorbeeld worden de geneesmiddelen die voor het eerst werden vergoed in 2001, 2002, 2003 en 2004 beschouwd als NCE's. Bijlage 2 bevat de lijst van NCE's voor de jaren 1997 t.e.m. 2004.

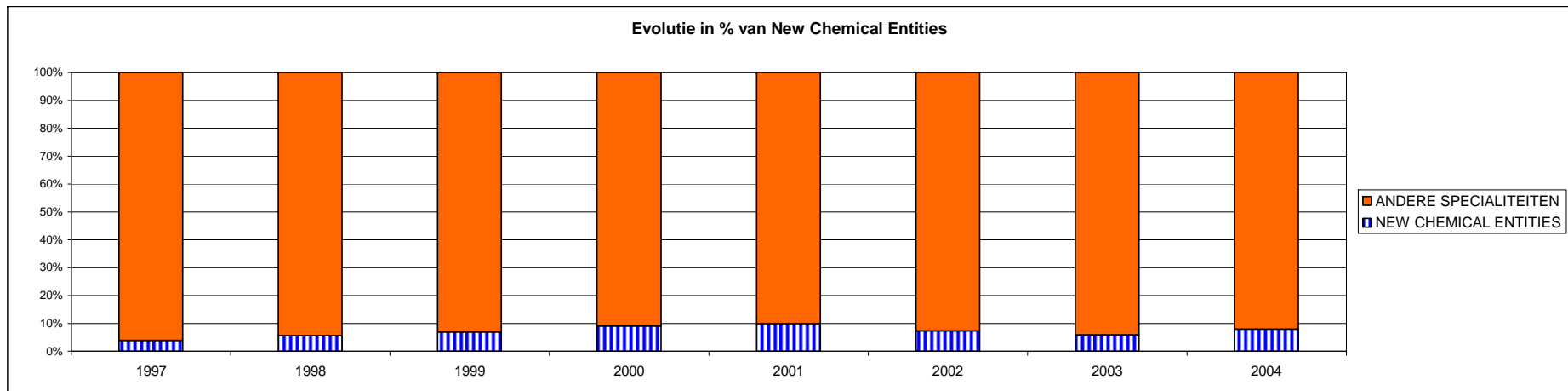
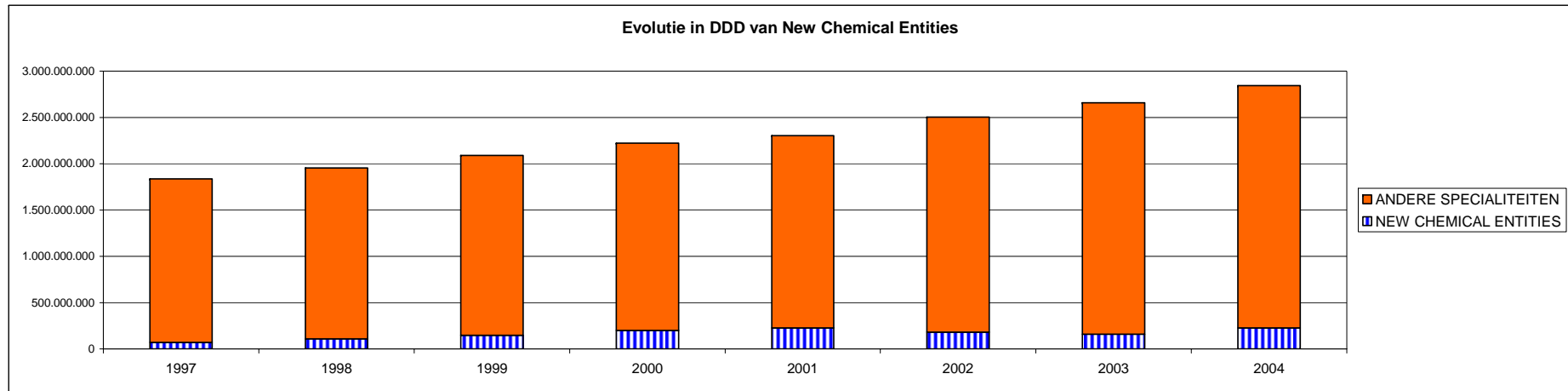
Verskillende nieuwe geneesmiddelen zoals oncolytica, specifieke anti-emetica, groeifactoren, enz. worden bijna uitsluitend in het ziekenhuis gebruikt. De gegevens hierover zijn dus ook niet terug te vinden in de Farmanetgegevens.

Het succes van deze nieuwe werkzame bestanddelen neemt opnieuw toe in 2004. Die toename valt hoofdzakelijk te verklaren door het vergoeden van ezetimibe (Ezetrol®), valdecoxib en etoricoxib, tiotropium (Spiriva®) en insuline glargine (Lantus®).

Opmerking: In de lijst van NCE's wordt geen rekening gehouden met nieuwe indicaties voor reeds vergoedbare geneesmiddelen.

Tabel 3.1.5 Voorschriften van officieel erkende huisartsen: Voorschrijven van New Chemical Entities - volume (in DDD)

Geneesmiddelengroep	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
NEW CHEMICAL ENTITIES	72.075.009	110.310.863	145.980.795	200.472.922	229.147.095	182.510.781	158.519.307	226.474.447
ANDERE SPECIALITEITEN	1.764.810.516	1.843.047.606	1.945.178.643	2.021.703.838	2.075.613.189	2.322.744.062	2.500.484.769	2.618.285.279
TOTAAL	1.836.885.524	1.953.358.469	2.091.159.437	2.222.176.760	2.304.760.284	2.505.254.843	2.659.004.076	2.844.759.726

Wordt beschouwd als New Chemical Entities gedurende het jaar T :
 een werkzaam bestanddeel dat voor de eerste keer terugbetaald werd in de loop van de laatste 4 jaar, zijnde gedurende de periode T-3 tot T; de lijst van de nieuwe terugbetalingen sinds 1997 vindt men terug in bijlage 2

3.2. Gegevens volgens voorschijver

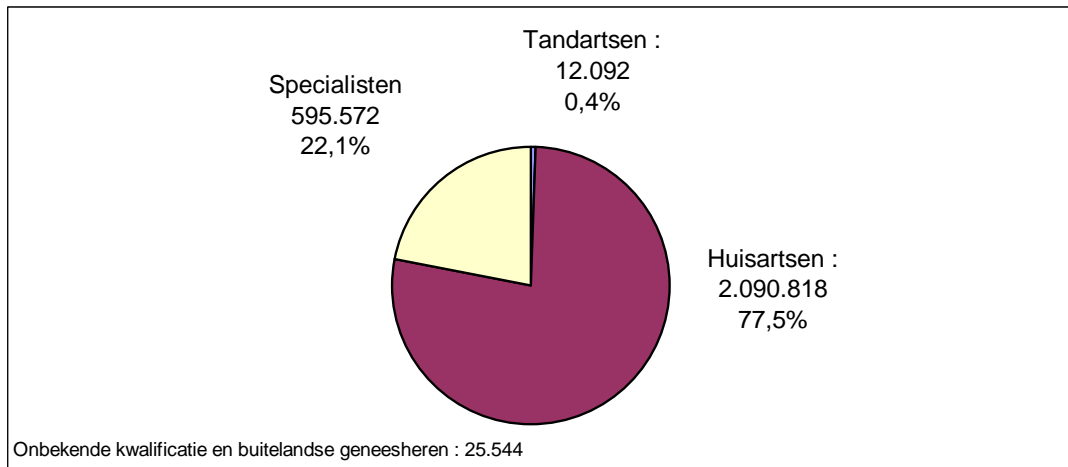
3.2.1 Verdeling van de voorschriften over de voorschrijvers in 2004 (tabel 3.2.1)

Zoals in voorbije jaren blijkt uit deze taartdiagrammen dat in 2004 77,5% van de voorschriften, voorgeschreven wordt door de huisartsen.

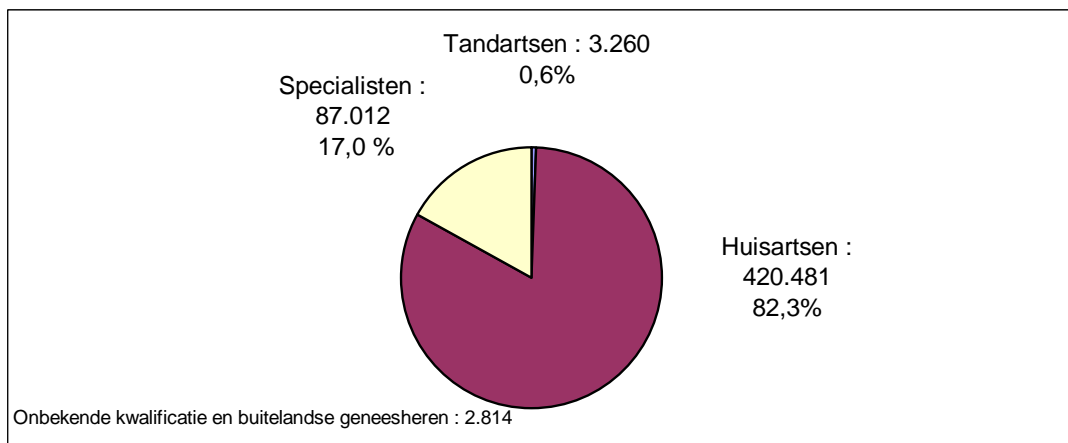
Er is wel een toename van het voorschrijven door geneesheren-specialisten. Dit komt omdat nieuwe geneesmiddelen meestal ingeschreven worden met bijzondere vergoedingsvoorwaarden (hoofdstuk IV). De eerste diagnose wordt dan altijd gesteld door een geneesheer-specialist.

Tabel 3.2.1 Verdeling van de voorschriften over de voorschrijvers in 2004

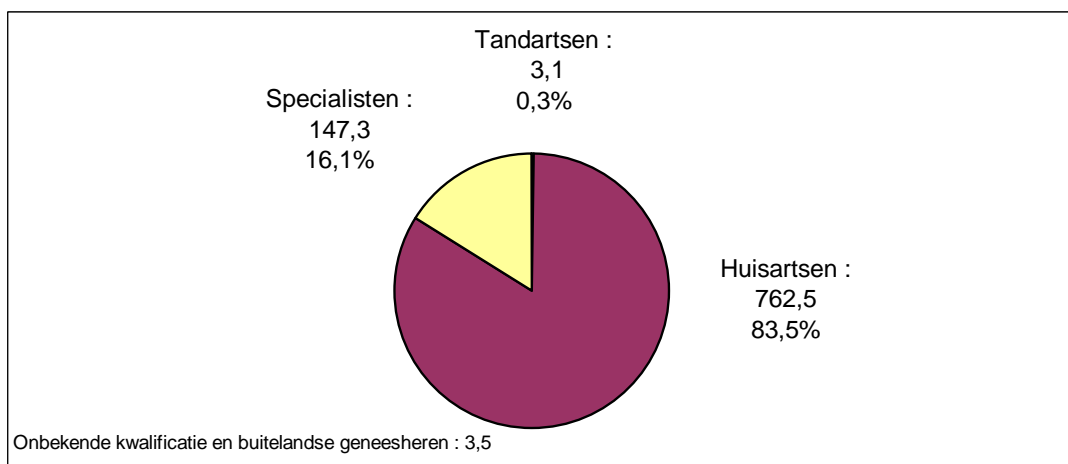
Brutobedrag (duiz. EURO)

Persoonlijk aandeel (duiz. EURO)

DDD / 1000 inw. / dag

3.2.2 De anatomische hoofdgroepen (ATC niveau 1) volgens de voorschrijver (tabel 3.2.2)

De gegevens in deze tabel worden opgesplitst volgens huisartsen, specialisten en tandartsen.

Huisartsen schrijven hoofdzakelijk (uitgedrukt in DDD) cardiovasculaire middelen voor, gevolgd door geneesmiddelen voor het maagdarmkanaal en het metabolisme, geneesmiddelen voor het zenuwstelsel en geneesmiddelen voor het ademhalingsstelsel.

Op te merken valt de toename van de geneesmiddelen voor het cardiovasculaire stelsel (46% in 2003, 47,4% in 2004).

De geneesheren-specialisten schrijven voor 23,4% geneesmiddelen voor het urogenitaal stelsel en geslachtshormonen, dit zijn hoofdzakelijk anticonceptiva, voor. Dit percentage daalt ten opzichte van 2003 (25,4%).

Daarop volgen de geneesmiddelen voor het hart vaatstelsel, het zenuwstelsel, het maagdarmkanaal en metabolisme en het ademhalingsstelsel.

Tandartsen schrijven hoofdzakelijk anti-inflammatoire geneesmiddelen en antibiotica voor.

Tabel 3.2.2 Voorschriften van de huisartsen, specialisten en tandartsen: de anatomische hoofdgroepen volgens de voorschrijver

1ste niveau ATC	Anatomische hoofdgroep	HUISARTSEN			SPECIALISTEN			TANDARTSEN		
		% Brutobedrag	% Persoonlijk aandeel	% DDD	% Brutobedrag	% Persoonlijk aandeel	% DDD	% Brutobedrag	% Persoonlijk aandeel	% DDD
A	MAAGDARMKANAAL EN METABOLISME	11,7%	9,3%	10,3%	8,5%	6,9%	8,7%	1,7%	1,2%	1,9%
B	BLOED EN BLOEDVORMENDE ORGANEN	4,6%	3,1%	2,0%	4,9%	3,7%	1,7%	0,7%	0,5%	0,4%
C	HARTVAATSTELSEL	32,2%	31,6%	47,4%	9,6%	13,4%	20,2%	2,9%	2,3%	6,1%
D	DERMATOLOGICA	1,2%	1,0%	0,6%	2,8%	3,8%	1,5%	0,4%	0,3%	0,3%
G	UROGENITALE STELSEL EN GESLACHTSHORMONEN	2,6%	6,2%	7,5%	7,5%	18,9%	23,4%	0,6%	1,3%	3,0%
H	SYSTEMISCHE HORMOONPREP., GESLACHTHOR. UITGEZ.	1,7%	0,9%	3,2%	4,1%	1,6%	4,8%	0,5%	0,2%	1,3%
J	ANTIMICROBIELE MIDDELEN VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	8,6%	10,3%	2,6%	11,3%	8,2%	2,9%	69,2%	62,9%	39,7%
L	ANTINEOPLASTISCHE EN IMMUNOMODULERENDE MIDDELEN	3,9%	0,1%	0,6%	19,1%	0,8%	2,9%	0,7%	0,0%	0,1%
M	SKELETSPIERSTELSEL	6,0%	6,9%	6,3%	3,4%	5,8%	5,0%	18,5%	26,4%	41,7%
N	ZENUWSTELSEL	16,5%	17,5%	9,5%	17,4%	19,8%	12,2%	2,8%	2,7%	2,3%
P	ANTIPARASITAIRE MIDDELEN	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	0,1%	0,1%	0,3%	0,2%	0,3%
R	ADEMHALINGSSTELSEL	9,7%	12,6%	9,1%	6,6%	11,5%	8,2%	1,5%	1,8%	2,4%
S	ZINTUIGLIJKE ORGANEN	0,4%	0,4%	0,8%	4,0%	5,3%	8,1%	0,2%	0,1%	0,6%
V	DIVERSE MIDDELEN	0,8%	0,0%	0,0%	0,7%	0,2%	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%
TOTAAL		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

3.2.3 Gegevens over de chemische ondergroepen (ATC niveau 4) - DU90%

In de volgende acht tabellen worden de chemische ondergroepen (vierde niveau van de ATC-rangschikking) besproken. Enkel de geneesmiddelen die tot het DU90%-segment² behoren, worden weergegeven.

De afgebeelde rangorde in 2004 is deze volgens het brutobedrag (eerste kolom).

² Er zijn in ons land meer dan 6.000 verschillende terugbetaalde verpakkingen in de handel. In sommige andere landen van Europa is er meer verscheidenheid (Frankrijk, Duitsland), in andere landen minder (de Scandinavische landen).

Elke voorschrijver schrijft maar een deel van dit aantal voor. De huisarts schrijft in principe een groot deel van die specialiteiten voor omdat hij met allerlei pathologieën in contact komt. Bij de specialisten is dit aantal kleiner en toegespitst op het vakgebied.

Op nationaal niveau zorgt een klein deel van de specialiteiten voor het grootste deel van het verbruik. Een groot aantal weinig gebruikte geneesmiddelen vormen samen maar een fractie van het totale verbruik.

Internationaal is voorgesteld om een scheidingslijn te trekken tussen het voornaamste segment van de geneesmiddelen - die 90 % van het verbruik uitmaken, dit is DU 90 % of "DRUG UTILISATION 90 %" - en het minder belangrijke segment, die slechts 10 % van het verbruik uitmaken.

3.2.3.1 DU90% voor alle voorschrijvers (tabel 3.2.3.1)

De afgebeelde rangorde is deze volgens het brutobedrag.

Voor het gebruik in DDD wordt eveneens een rangorde opgesteld.

De cholesterolsynthetaseremmers (HMG-CoA-reductaseremmers) vertegenwoordigen 8% van het brutobedrag (7,2% in 2003) en staan op de eerste plaats in het gebruik.

Geneesmiddelenklassen die in 2004 t.o.v. 2003 duidelijk gestegen zijn in de top 20 naar het brutobedrag zijn de selectieve immunosuppressiva (ciclosporine, sirolimus, tacrolimus, de verschillende MAB's, e.a.), de interferonen, de bisfosfonaten en de atypische antipsychotica (risperidon, clozapine, quetiapine, olanzapine).

Drie nieuwe klassen vervoegen de DU90%-lijst:

- antivirale middelen (aciclovir, ribavirine, famciclovir, e.a.)
- dopamine en afgeleiden
- schildklierhormonen

In 2004 zijn de volgende klassen uit de lijst verdwenen :

- calcitonine
- anti-oestrogenen
- MAO-remmers
- retinoïden voor acné

Tabel 3.2.3. 1 Voorschriften van de huisartsen, specialisten en tandartsen: DU 90%

Plaats 2004 (bedrag)	Plaats 2003 (bedrag)	ATC code	Chemische ondergroep	% bruto-bedrag	Brutobedrag (duizenden EURO)	Aantal DDD (duiz.)	% DDD	Plaats 2004 (DDD)	Plaats 2003 (DDD)
1	1	C10AA	HMG-COA REDUCTASEREMMERS (STATINES)	8,0%	218.353	351.050	10,0%	1	1
2	2	A02BC	INHIBITOREN VAN DE PROTONPOMP	6,0%	164.547	141.248	4,0%	5	7
3	3	N06AB	SELECTIEVE SEROTONINE-HEROPNAMEREMMERS	5,1%	138.051	130.832	3,7%	6	5
4	4	R03AK	SYMPATHICOMIMETICA MET ANDERE MIDD. VOOR OBSTRUCT. LUCHTWEGAANDOENING.	3,7%	99.502	77.156	2,2%	10	10
5	5	C08CA	DIHYDROPYRIDINEDERIVATEN	2,9%	77.952	130.264	3,7%	7	6
6	6	C09AA	ACE-REMMERS, ENKELVOUDIG	2,8%	75.293	184.837	5,2%	3	3
7	7	C09CA	ANGIOTENSINE-II-ANTAGONISTEN, ENKELVOUDIG	2,4%	64.746	111.197	3,2%	8	8
8	9	N06AX	OVERIGE ANTIDEPRESSIVA	2,3%	62.232	50.444	1,4%	14	17
9	8	C07AB	BETA-BLOKKERS, SELECTIEVE	2,2%	59.534	148.024	4,2%	4	4
10	12	L04AA	SELECTIEVE IMMUNOSUPPRESSIVA	2,2%	58.875	4.267	0,1%	102	107
11	11	B01AC	TROMBOCYTENAGGREGATIEREMMERS, HEPARINE UITGEZONDERD	2,0%	54.090	30.194	0,9%	32	41
12	18	L03AB	INTERFERONEN	1,6%	44.803	2.136	0,1%	120	129
13	10	B01AB	HEPARINEGROEP	1,6%	44.601	19.603	0,6%	49	46
14	13	N02AX	OVERIGE OPIOIDEN	1,6%	43.184	27.254	0,8%	36	38
15	17	M05BA	BISFOSFONATEN	1,6%	42.661	35.274	1,0%	26	35
16	16	C01DX	OVERIGE VASODILANTIA BIJ HARTZIEKTEN	1,6%	42.343	96.795	2,7%	9	9
17	15	J02AC	TRIAZOLDERIVATEN	1,4%	38.248	5.393	0,2%	93	99
18	19	G03AA	PROGESTAGENEN MET OESTROGENEN IN VASTE VERHOUDING	1,3%	36.382	216.927	6,2%	2	2
19	25	N05AH	DIAZEPINEN, OXAZEPINEN EN THIAZEPINEN	1,3%	36.228	8.935	0,2%	74	84
20	14	J01MA	FLUOROCHINOLONEN	1,3%	34.525	9.336	0,3%	69	65
21	21	J01CR	COMBINATIEPREPARATEN VAN PENICILLINES, INCL. BETALACTAMASE-REMMERS	1,2%	31.980	24.440	0,7%	40	40
22	22	L02AE	GONADORELINE-ANALOGEN	1,1%	30.944	6.136	0,2%	88	90
23	27	C09DA	ANGIOTENSINE-II-ANTAGONISTEN MET DIURETICA	1,1%	28.906	31.894	0,9%	29	36
24	20	J01FA	MACROLIDEN	1,0%	28.208	8.099	0,2%	77	64
25	24	M01AC	OXICAMDERIVATEN	1,0%	27.654	41.434	1,2%	19	19
26	23	R03BA	GLUCOCORTICOIDEN	1,0%	26.093	24.237	0,7%	42	34
27	26	M01AH	COXIBS	0,9%	25.490	20.216	0,6%	45	50
28	30	B02BD	BLOEDSTOLLINGSFACTOREN	0,9%	24.955	69	0,0%	234	235
29	29	M01AB	AZIJNZUURDERIVATEN EN VERWANTE STOFFEN	0,8%	22.313	39.665	1,1%	23	22
30	34	N05AX	OVERIGE ANTIPSYCHOTICA (NEUROLEPTICA)	0,8%	22.225	9.582	0,3%	68	73
31	37	J05AF	NUCLEOSIDE EN NUCLEOTIDE REVERSE TRANSCRIPTASEREMMERS	0,8%	21.068	1.898	0,1%	125	130
32	31	J01DC	CEFALOSPORINES VAN DE TWEEDE GENERATIE	0,8%	20.859	11.039	0,3%	63	61
33	35	A10AD	MIDDELLANGWERKENDE MET SNELWERKENDE INSULINES	0,8%	20.543	20.167	0,6%	46	45
34	33	H02AB	GLUCOCORTICOIDEN	0,7%	20.201	44.614	1,3%	17	16
35	48	N03AX	OVERIGE ANTI-EPILEPTICA	0,7%	19.514	5.354	0,2%	94	104
36	32	A02BA	H2-RECEPTORBLOKKERENDE MIDDELEN	0,7%	19.020	30.079	0,9%	33	27
37	38	R06AE	PIPERAZINEDERIVATEN	0,7%	18.941	40.462	1,1%	20	26
38	36	A10BB	SULFONYLUREUMDERIVATEN	0,7%	18.845	45.962	1,3%	16	14
39	44	R03DC	LEUKOTRIEENRECEPTORANTAGONISTEN	0,7%	18.757	11.273	0,3%	61	69
40	79	R03BB	PARASYMPATHICOLYTICA	0,7%	18.701	20.854	0,6%	44	54
41	45	V03AN	MEDICINALE GASSEN	0,7%	17.926	778	0,0%	161	159
42	41	R01AD	CORTICOSTEROIDEN	0,7%	17.775	39.764	1,1%	22	23
43	46	N02AB	FENYLPYRIDINEDERIVATEN	0,6%	17.602	3.815	0,1%	105	100
44	40	J01CA	PENICILLINES MET BREED SPECTRUM	0,6%	17.203	14.064	0,4%	57	58
45	55	N06DA	CHOLINESTERASEREMMERS	0,6%	17.071	5.786	0,2%	90	102
46	49	L02BB	ANTI-ANDROGENEN	0,6%	16.356	3.535	0,1%	107	110
47	43	N03AG	VETZUURDERIVATEN	0,6%	16.277	9.905	0,3%	67	66
48	57	G03GA	GONADOTROPINEN	0,6%	16.200	3.440	0,1%	111	112
49	42	M01AE	PROPIONZUURDERIVATEN	0,6%	15.659	40.166	1,1%	21	21
50	51	D01BA	ANTIMYCOTICA VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	0,6%	15.029	6.900	0,2%	84	87
51	39	R03AC	SELECTIEVE BETA-2-SYMPATHICOMIMETICA	0,5%	14.708	24.788	0,7%	39	30
52	53	C09BA	ACE-REMMERS MET DIURETICA	0,5%	14.652	20.060	0,6%	47	51
53	65	L01XX	OVERIGE CYTOSTATICA	0,5%	14.466	879	0,0%	156	156
54	28	C10AB	FIBRATEN	0,5%	14.284	43.962	1,2%	18	11
55	59	J07BB	INFLUENZAVACCINS	0,5%	14.128	1.321	0,0%	138	138
56	50	R06AX	OVERIGE ANTIHISTAMINICA VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	0,5%	13.694	24.387	0,7%	41	42
57	61	A10AB	SNELWERKENDE INSULINES EN ANALOGEN	0,5%	13.036	12.483	0,4%	59	63
58	54	R05CB	MUCOLYTICA	0,5%	13.015	35.746	1,0%	25	28
59	52	C07AG	ALFA- EN BETA-BLOKKERS	0,5%	12.933	13.462	0,4%	58	60
60	58	C08DB	BENZOTHAZEPINEDERIVATEN	0,5%	12.889	19.809	0,6%	48	47
61	47	C01DA	ORGANISCHE NITRATEN	0,5%	12.667	27.887	0,8%	35	29
62	60	H01AC	SOMATROPINE EN SOMATROPINEAGONISTEN	0,5%	12.528	590	0,0%	174	176
63	63	H01CB	ANTI-GROEIHORMOON	0,5%	12.407	320	0,0%	194	188
64	62	S01ED	BETA-BLOKKERS	0,5%	12.342	29.439	0,8%	34	31
65	67	C07BB	SELECTIEVE BETA-BLOKKERS MET THIAZIDEN	0,5%	12.325	30.361	0,9%	31	39
66	56	C03DA	ALDOSTERONANTAGONISTEN	0,4%	12.061	20.989	0,6%	43	43
67	64	N04BC	DOPAMINE-AGONISTEN	0,4%	11.563	2.957	0,1%	116	115
68	68	G04CA	ALFA-BLOKKERS	0,4%	10.306	10.874	0,3%	64	67
69	75	C02AC	IMIDAZOLINE-RECEPTORAGONISTEN	0,4%	10.200	17.237	0,5%	53	57
70	66	C03EA	"LOW-CEILING" DIURETICA MET KALIUMSPARENDE MIDDELEN	0,4%	10.167	52.596	1,5%	12	13
71	71	C07AA	BETA-BLOKKERS, NIET-SELECTIEVE	0,3%	9.428	35.177	1,0%	27	25
72	78	N05AL	BENZAMIDEN	0,3%	9.362	3.382	0,1%	112	111
73	72	C01BC	ANTI-ARITMICA (KLASSE IC)	0,3%	9.136	11.595	0,3%	60	62
74	81	L02BG	ENZYMREMMERS	0,3%	9.081	2.031	0,1%	122	131
75	74	A07EC	MESALAZINE EN VERWANTE VERBINDINGEN	0,3%	9.031	9.167	0,3%	71	74
76	73	N07CA	ANTIVERTIGO PREPARATEN	0,3%	8.983	27.069	0,8%	37	37
77	76	C03CA	SULFONAMIDEN	0,3%	8.855	52.312	1,5%	13	15
78	77	A10BA	BIGUANIDEN	0,3%	8.796	47.456	1,3%	15	18
79	69	J01AA	TETRACYCLINES	0,3%	8.732	7.811	0,2%	78	76
80	84	S01EE	PROSTAGLANDINEANALOGEN	0,3%	8.558	11.069	0,3%	62	75
81	*	J05AB	NUCLEOSIDEN EN NUCLEOTIDEN, EXCL. INHIB. VAN HET REVERSE TRANSCRIPTASE	0,3%	8.515	405	0,0%	185	*
82	70	A10AC	MIDDELLANGWERKENDE INSULINES EN ANALOGEN	0,3%	7.832	7.651	0,2%	79	71
83	*	N04BA	DOPA EN -DERIVATEN	0,3%	7.190	7.159	0,2%	83	*
84	85	M04AA	MIDDELEN MET REMMENDE WERKING OP DE URINEZUURPRODUKTIE	0,3%	7.045	30.844	0,9%	30	32
85	80	C07FB	SELECTIEVE BETA-BLOKKERS MET OVERIGE ANTIHYPERTENSIVA	0,3%	6.996	9.255	0,3%	70	70
86	*	H03AA	SCHILDKLIJERHORMONEN	0,3%	6.846	67.424	1,9%	11	*
TOTAAL				90,2%	2.457.221	3.066.204	87,1%	-	-

3.2.3.2 DU90% voor de huisartsen (tabel 3.2.3.2)

De top tien van het DU90% segment van de huisartsen blijft in 2004 aangevoerd door de statines.

In de top tien van het brutobedrag is er ten opzichte van 2003, slechts één omwisseling gebeurt tussen de trombocytenuitstroomremmers (van de 10de plaats naar de 9de) en de andere antidepressiva (trazodon, mirtazapine, e.a. – van 9 naar 10).

Een opmerkelijke stijger zijn de ACE-remmers van plaats 24 naar 16.

In de DU90% van 2004 is er slechts één nieuwe geneesmiddelenklasse opgenomen: Dopa en –derivaten (op plaats 75).

Tabel 3.2.3. 2 Voorschriften van de huisartsen: DU 90%

Plaats 2004 (bedrag)	Plaats 2003 (bedrag)	ATC code	Chemische ondergroep	% bruto-bedrag	Brutobedrag (duizenden EURO)	Aantal DDD (duiz.)	% DDD	Plaats 2004 (DDD)	Plaats 2003 (DDD)
1	1	C10AA	HMG-COA REDUCTASEREMMERS (STATINES)	9,5%	199.996	321.197	10,9%	1	1
2	2	A02BC	INHIBITOREN VAN DE PROTONPOMP	6,9%	145.504	126.817	4,3%	5	8
3	3	N06AB	SELECTIEVE SEROTONINE-HEROPNAMEREMMERS	5,4%	113.857	108.258	3,7%	7	6
4	4	R03AK	SYMPATHICOMMETICA MET ANDERE MIDD. VOOR OBSTRUCT. LUCHTWEGAANDOENING.	4,1%	87.284	68.044	2,3%	10	10
5	5	C08CA	DIHYDROPYRIDINEDERIVATEN	3,4%	71.919	120.368	4,1%	6	5
6	6	C09AA	ACE-REMMERS, ENKELVOUDIG	3,3%	68.868	169.507	5,8%	2	2
7	7	C09CA	ANGIOTENSINE-II-ANTAGONISTEN, ENKELVOUDIG	2,9%	60.481	104.210	3,5%	8	7
8	8	C07AB	BETA-BLOKKERS, SELECTIEVE	2,6%	55.030	137.214	4,7%	3	3
9	10	B01AC	TROMBOCYTENAGGREGATIEREMMERS, HEPARINE UITGEZONDERD	2,3%	48.763	27.329	0,9%	31	38
10	9	N06AX	OVERIGE ANTIDEPRESSIVA	2,2%	46.731	38.303	1,3%	17	19
11	12	C01DX	OVERIGE VASODILANTIA BIJ HARTZIEKTEN	1,8%	39.058	89.478	3,0%	9	9
12	11	N02AX	OVERIGE OPIOIDEN	1,8%	38.680	24.557	0,8%	35	37
13	15	M05BA	BISFOSFONATEN	1,7%	36.661	30.501	1,0%	26	32
14	16	B01AB	HEPARINEGROEP	1,5%	31.784	14.149	0,5%	53	53
15	13	J01MA	FLUOROCHINOLONEN	1,4%	28.568	7.737	0,3%	65	65
16	24	C09DA	ANGIOTENSINE-II-ANTAGONISTEN MET DIURETICA	1,3%	26.955	29.772	1,0%	28	34
17	18	J02AC	TRIAZOLDERIVATEN	1,2%	26.145	3.682	0,1%	91	97
18	17	J01CR	COMBINATIEPREPARATEN VAN PENICILLINES, INCL. BETALACTAMASE-REMMERS	1,2%	26.035	20.203	0,7%	39	39
19	14	J01FA	MACROLIDEN	1,1%	23.903	6.776	0,2%	68	64
20	19	M01AC	OXICAMDERIVATEN	1,1%	23.263	34.870	1,2%	19	17
21	21	L02AE	GONADORELINE-ANALOGEN	1,1%	22.880	4.477	0,2%	87	86
22	26	M01AH	COXIBS	1,0%	21.983	17.291	0,6%	45	49
23	22	G03AA	PROGESTAGENEN MET OESTROGENEN IN VASTE VERHOUDING	1,0%	21.943	133.940	4,6%	4	4
24	20	R03BA	GLUCOCORTICOIDEN	1,0%	21.139	20.573	0,7%	38	33
25	35	N05AH	DIAZEPINEN, OXAZEPINEN EN THIAZEPINEN	0,9%	19.933	4.530	0,2%	86	98
26	29	L03AB	INTERFERONEN	0,9%	19.822	888	0,0%	135	143
27	25	J01DC	CEFALOSPORINES VAN DE TWEDE GENERATIE	0,9%	19.396	10.320	0,4%	58	57
28	28	M01AB	AZIJNZUURDERIVATEN EN VERWANTE STOFFEN	0,9%	19.050	33.843	1,2%	21	20
29	30	A10BB	SULFONYLUREUMDERIVATEN	0,8%	17.491	42.657	1,5%	14	14
30	27	A02BA	H2-RECEPTORBLOKKERENDE MIDDELEN	0,8%	16.721	26.841	0,9%	32	25
31	36	V03AN	MEDICINALE GASSEN	0,8%	16.389	712	0,0%	143	142
32	33	A10AD	MIDDELLANGWERKENDE MET SNELWERKENDE INSULINES	0,8%	15.930	15.638	0,5%	51	48
33	34	R06AE	PIPERAZINEDERIVATEN	0,7%	15.777	34.144	1,2%	20	28
34	39	R03DC	LEUKOTRIEENRECEPTORANTAGONISTEN	0,7%	15.392	9.524	0,3%	61	67
35	41	N02AB	FENYLPUPERIDINEDERIVATEN	0,7%	15.127	3.275	0,1%	96	89
36	71	R03BB	PARASYMPATHICOLYTICA	0,7%	15.016	16.249	0,6%	48	55
37	32	H02AB	GLUCOCORTICOIDEN	0,7%	14.643	32.193	1,1%	23	21
38	40	N05AX	OVERIGE ANTIPSYCHOTICA (NEUROLEPTICA)	0,7%	14.577	6.663	0,2%	70	71
39	52	N06DA	CHOLINESTERASEREMMERS	0,7%	14.296	4.851	0,2%	84	95
40	45	B02BD	BLOEDSTOLLINGSFACTOREN	0,7%	14.048	47	0,0%	228	235
41	48	J07BB	INFLUENZAVACCINS	0,7%	13.747	1.285	0,0%	124	120
42	38	J01CA	PENICILLINES MET BREED SPECTRUM	0,6%	13.635	11.107	0,4%	57	58
43	44	C09BA	ACE-REMMERS MET DIURETICA	0,6%	13.562	18.563	0,6%	42	46
44	23	C10AB	FIBRATEN	0,6%	13.386	41.169	1,4%	16	11
45	42	R01AD	CORTICOSTEROIDEN	0,6%	13.354	29.975	1,0%	27	27
46	31	R03AC	SELECTIEVE BETA-2-SYMPATHICOMMETICA	0,6%	12.955	21.760	0,7%	36	30
47	60	N03AX	OVERIGE ANTI-EPILEPTICA	0,6%	12.093	3.340	0,1%	94	105
48	47	N03AG	VETZUURDERIVATEN	0,6%	11.982	7.319	0,2%	66	68
49	37	C01DA	ORGANISCHE NITRATEN	0,6%	11.952	26.162	0,9%	33	26
50	53	D01BA	ANTIMYCOTICA VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	0,6%	11.908	5.490	0,2%	77	83
51	43	M01AE	PROPIONZUURDERIVATEN	0,6%	11.903	30.950	1,1%	25	24
52	55	C07BB	SELECTIEVE BETA-BLOKKERS MET THIAZIDEN	0,6%	11.795	29.062	1,0%	29	35
53	54	L02BB	ANTI-ANDROGENEN	0,6%	11.775	2.542	0,1%	103	108
54	46	C07AG	ALFA- EN BETA-BLOKKERS	0,6%	11.769	12.276	0,4%	56	56
55	50	C08DB	BENZOTHAZEPINEDERIVATEN	0,6%	11.716	18.021	0,6%	43	44
56	51	R06AX	OVERIGE ANTIHISTAMINICA VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	0,5%	11.034	19.711	0,7%	40	42
57	49	C03DA	ALDOSTERONANTAGONISTEN	0,5%	11.022	19.154	0,7%	41	40
58	59	L04AA	SELECTIEVE IMMUNOSUPPRESSIVA	0,5%	11.003	964	0,0%	130	134
59	57	R05CB	MUCOLYTICA	0,5%	9.729	33.620	1,1%	22	22
60	56	C03EA	"LOW-CEILING" DIURETICA MET KALIUMSPARENDE MIDDELEN	0,5%	9.577	49.543	1,7%	12	13
61	58	G04CA	ALFA-BLOKKERS	0,4%	9.501	10.031	0,3%	60	61
62	64	C02AC	IMIDAZOLINE-RECEPTORAGONISTEN	0,4%	9.458	15.969	0,5%	50	52
63	61	C07AA	BETA-BLOKKERS, NIET-SELECTIEVE	0,4%	8.401	31.470	1,1%	24	23
64	63	N07CA	ANTIVERTIGO PREPARATEN	0,4%	8.241	24.945	0,8%	34	36
65	65	C03CA	SULFONAMIDEN	0,4%	8.122	47.896	1,6%	13	15
66	67	N04BC	DOPAMINE-AGONISTEN	0,4%	8.057	2.024	0,1%	111	114
67	62	C01BC	ANTI-ARITMICA (KLASSE IC)	0,4%	7.994	10.300	0,4%	59	59
68	66	A10BA	BIGUANIDEN	0,4%	7.853	42.311	1,4%	15	16
69	69	H01CB	ANTIGROEIHORMOON	0,3%	7.331	188	0,0%	193	187
70	72	A10AB	SNELWERKENDE INSULINES EN ANALOGEN	0,3%	6.704	6.458	0,2%	72	76
71	68	C07FB	SELECTIEVE BETA-BLOKKERS MET OVERIGE ANTIHYPERTENSIVA	0,3%	6.596	8.723	0,3%	63	63
72	70	M04AA	MIDDELEN MET REMMENDE WERKING OP DE URINEZUURPRODUCTIE	0,3%	6.480	28.493	1,0%	30	31
73	74	A07EC	MESALAZINE EN VERWANTE VERBINDINGEN	0,3%	5.991	6.197	0,2%	73	73
74	75	C03BA	SULFONAMIDEN	0,3%	5.885	36.825	1,3%	18	18
75	*	N04BA	DOPA EN -DERIVATEN	0,3%	5.808	5.918	0,2%	74	*
TOTAAL				90,1%	1.903.359	2.561.421	87,1%	-	-

3.2.3.3 DU90% voor de tandartsen (tabel 3.2.3.3)

De voorschriften van tandartsen bestaan bijna uitsluitend uit antibiotica (J01) en niet-steroidale ontstekingswerende middelen (M01). De voorgeschreven kleine hoeveelheden van de andere klassen zijn wellicht welwillendheidsvoorschriften of voor persoonlijk of familiaal gebruik.

Tabel 3.2.3.3 Voorschriften van de tandartsen: DU 90%

Plaats 2004 (bedrag)	Plaats 2003 (bedrag)	ATC code	Chemische ondergroep	% bruto-bedrag	Brutobedrag (duizenden EURO)	Aantal DDD (duiz.)	% DDD	Plaats 2004 (DDD)	Plaats 2003 (DDD)
1	1	J01CA	PENICILLINES MET BREED SPECTRUM	19,2%	2.345	1.994	16,9%	2	2
2	2	J01CR	COMBINATIEPREPARATEN VAN PENICILLINES, INCL. BETALACTAMASE-REMMERS	18,0%	2.193	1.496	12,6%	3	3
3	3	J01FA	MACROLIDEN	14,7%	1.800	543	4,6%	4	4
4	4	M01AE	PROPIONZUURDERIVATEN	13,6%	1.657	4.001	33,8%	1	1
5	5	J01FF	LINCOSAMIDEN	11,1%	1.358	252	2,1%	8	10
6	6	J01AA	TETRACYCLINES	2,1%	262	288	2,4%	6	8
7	7	M01AB	AZIJNZUURDERIVATEN EN VERWANTE STOFFEN	2,1%	260	450	3,8%	5	5
8	8	J02AC	TRIAZOLDERIVATEN	1,9%	227	26	0,2%	35	51
9	9	M01AC	OXICAMDERIVATEN	1,5%	185	281	2,4%	7	7
10	13	N02AX	OVERIGE OPIOIDEN	1,0%	122	73	0,6%	18	23
11	15	M01AX	OVERIGE NIET-STEROIDE ANTIINFLAMMATOIRE/ANTIRHEUMATISCHE MIDDELEN	0,9%	111	154	1,3%	10	14
12	10	A02BC	INHIBITOREN VAN DE PROTONPOMP	0,9%	110	92	0,8%	13	16
13	16	J01DB	CEFALOSPORINES VAN DE EERSTE GENERATIE	0,8%	100	34	0,3%	24	41
14	12	N06AB	SELECTIEVE SEROTONINE-HEROPNAMEREMMERS	0,8%	94	88	0,7%	14	15
15	11	C10AA	HMG-COA REDUCTASEREMMERS (STATINES)	0,7%	85	135	1,1%	11	9
16	17	J01MA	FLUOROCHINOLONEN	0,6%	73	19	0,2%	43	52
17	24	J01DC	CEFALOSPORINES VAN DE TWEEDE GENERATIE	0,4%	54	26	0,2%	36	49
TOTAAL				90,4%	11.036	9.954	84,1%	-	-

3.2.3.4 DU90% voor alle specialisten (tabel 3.2.3.4)

Het groot aantal ondergroepen in het DU90%-segment weerspiegelt de heterogeniteit van deze groep. In het voorschrijven (aantal DDD) komen de contraceptiva (G03AA) op de eerste plaats. Die middelen worden meestal door gynecologen voorgeschreven. Zoals bij de huisartsen doen de specialisten steeds meer beroep op antidepressiva (SSRI en andere).

Op de eerste plaats qua brutobedrag komen de selectieve immunosuppressiva, hoewel ze pas op de 39ste plaats staan qua verbruik. Deze middelen worden voorgeschreven door een beperkt aantal voorschrijvers voor patiënten met een orgaantransplant, een auto-immuunziekte of psoriasis.

De atypische antipsychotica maken een sprong voorwaarts van 9 naar 6, de statines van 8 naar 5 en de gonadotrofines van 10 naar 8.

Andere belangrijke stijgers zijn ook de antivirale middelen (van 30 naar 22), de trombocytenaggregatieremmers (van 39 naar 30) en de anticholinergica (van 71 naar 46).

Een belangrijke nieuwkomer in de DU90% zijn de langwerkende insulines en analogen (op plaats 43). Andere geneesmiddelenklassen waarvan het brutobedrag voor het eerst is opgenomen in de DU90%, zijn de overige dermatologica (plaats 66) en de fosfaatbinder sevelamer (V03AE - middelen bij hyperkaliëmie of hyperfosfatemie - plaats 72).

Tabel 3.2.3. 4 Voorschriften van de specialisten: DU 90%

Plaats 2004 (bedrag)	Plaats 2003 (bedrag)	ATC code	Chemische ondergroep	% bruto-bedrag	Brutobedrag (duizenden EURO)	Aantal DDD (duiz.)	% DDD	Plaats 2004 (DDD)	Plaats 2003 (DDD)
1	1	L04AA	SELECTIEVE IMMUNOSUPPRESSIVA	8,0%	47.848	3.301	0,6%	39	49
2	3	L03AB	INTERFERONEN	4,2%	24.969	1.247	0,2%	94	101
3	2	N06AB	SELECTIEVE SEROTONINE-HEROPNAMEREMMERS	4,0%	24.101	22.485	4,0%	4	3
4	4	A02BC	INHIBITOREN VAN DE PROTONPOMP	3,1%	18.934	14.339	2,5%	6	12
5	8	C10AA	HMG-COA REDUCTASEREMMERS (STATINES)	3,0%	18.271	29.718	5,2%	2	4
6	9	N05AH	DIAZEPINEN, OXAZEPINEN EN THIAZEPINEN	2,7%	16.286	3.862	0,7%	36	47
7	6	J05AF	NUCLEOSIDE EN NUCLEOTIDE REVERSE TRANSCRIPTASEREMMERS	2,7%	16.065	1.421	0,3%	83	87
8	10	G03GA	GONADOTROPINEN	2,6%	15.750	3.203	0,6%	42	54
9	7	N06AX	OVERIGE ANTIDEPRESSIVA	2,6%	15.466	12.113	2,1%	9	10
10	5	G03AA	PROGESTAGENEN MET OESTROGENEN IN VASTE VERHOUDING	2,4%	14.397	82.748	14,6%	1	1
11	11	B01AB	HEPARINEGROEP	2,1%	12.784	5.440	1,0%	23	26
12	13	R03AK	SYMPATHICOMIMETICA MET ANDERE MIDD. VOOR OBSTRUCT. LUCHTWEGAANDOENING.	2,0%	12.166	9.068	1,6%	16	14
13	12	J02AC	TRIAZOLDERIVATEN	2,0%	11.875	1.684	0,3%	75	79
14	18	L01XX	OVERIGE CYTOSTATICA	1,8%	11.000	362	0,1%	137	142
15	14	B02BD	BLOEDSTOLLINGSFACTOREN	1,8%	10.906	22	0,0%	225	227
16	15	H01AC	SOMATROPINE EN SOMATROPINEAGONISTEN	1,7%	10.326	488	0,1%	127	130
17	16	S01ED	BETA-BLOKKERS	1,6%	9.773	22.497	4,0%	3	2
18	17	L02AE	GONADORELINE-ANALOGEN	1,3%	8.058	1.658	0,3%	76	77
19	19	N05AX	OVERIGE ANTIPSYCHOTICA (NEUROLEPTICA)	1,3%	7.643	2.918	0,5%	47	51
20	20	S01EE	PROSTAGLANDINEANALOGEN	1,3%	7.521	9.736	1,7%	14	16
21	25	N03AX	OVERIGE ANTI-EPILEPTICA	1,2%	7.412	2.011	0,4%	68	75
22	30	J05AB	NUCLEOSIDEN EN NUCLEOTIDEN, EXCL. INHIB. VAN HET REVERSE TRANSCRIPTASE	1,1%	6.819	306	0,1%	147	156
23	23	C09AA	ACE-REMMERS, ENKELVOUDIG	1,1%	6.389	15.242	2,7%	5	5
24	26	A10AB	SNELWERKENDE INSULINES EN ANALOGEN	1,1%	6.327	6.020	1,1%	21	23
25	21	C08CA	DIHYDROPYRIDINDERIVATEN	1,0%	5.987	5.987	1,7%	12	15
26	29	M05BA	BISFOSFONATEN	1,0%	5.979	4.757	0,8%	27	37
27	22	J01MA	FLUOROCHINOLONEN	1,0%	5.885	1.579	0,3%	78	74
28	24	D10BA	RETINOIDEN VOOR ACNE	0,9%	5.671	2.505	0,4%	57	59
29	28	H02AB	GLUCOCORTICOIDEN	0,9%	5.522	12.335	2,2%	8	7
30	39	B01AC	TROMBOCYTENAGGREGATIEREMMERS, HEPARINE UITGEZONDERD	0,9%	5.310	2.854	0,5%	49	60
31	32	H01CB	ANTIGROEIHORMOON	0,8%	5.059	132	0,0%	179	165
32	27	R03BA	GLUCOCORTICOIDEN	0,8%	4.934	3.645	0,6%	38	32
33	45	L02BG	ENZYMREMMERS	0,8%	4.642	1.038	0,2%	104	115
34	37	A10AD	MIDDELLANGWERKENDE MET SNELWERKENDE INSULINES	0,8%	4.608	4.524	0,8%	31	33
35	42	L02BB	ANTI-ANDROGENEN	0,8%	4.577	992	0,2%	106	114
36	31	J05AE	PROTEASE-INHIBITOREN	0,7%	4.475	355	0,1%	139	136
37	36	C07AB	BETA-BLOKKERS, SELECTIEVE	0,7%	4.465	10.718	1,9%	10	11
38	35	R01AD	CORTICOSTEROIDEN	0,7%	4.401	9.743	1,7%	13	13
39	38	N02AX	OVERIGE OPIOIDEN	0,7%	4.383	2.623	0,5%	53	57
40	34	N03AG	VETZUURDERIVATEN	0,7%	4.285	2.579	0,5%	55	52
41	40	C09CA	ANGIOTENSINE-II-ANTAGONISTEN, ENKELVOUDIG	0,7%	4.238	6.941	1,2%	18	20
42	33	M01AC	OXICAMDERIVATEN	0,7%	4.206	6.283	1,1%	19	19
43	*	A10AE	LANGWERKENDE INSULINES EN ANALOGEN	0,7%	4.022	2.277	0,4%	61	*
44	41	J01CR	COMBINATIEPREPARATEN VAN PENICILLINES, INCL. BETALACTAMASE-REMMERS	0,6%	3.752	2.741	0,5%	51	55
45	49	J05AG	NIET-NUCLEOSIDE REVERSE TRANSCRIPTASEREMMERS	0,6%	3.748	440	0,1%	129	133
46	71	R03BB	PARASYMPATHICOLYTICA	0,6%	3.679	4.596	0,8%	30	38
47	52	N05AL	BENZAMIDEN	0,6%	3.665	1.192	0,2%	97	102
48	44	J01AA	TETRACYCLINES	0,6%	3.589	2.740	0,5%	52	53
49	47	N04BC	DOPAMINE-AGONISTEN	0,6%	3.502	932	0,2%	109	113
50	54	M01AH	COXIBS	0,6%	3.494	2.915	0,5%	48	62
51	46	L02BA	ANTI-OESTROGENEN	0,6%	3.413	4.691	0,8%	28	27
52	58	R03DC	LEUKOTRIEENRECEPTORANTAGONISTEN	0,6%	3.354	1.742	0,3%	73	82
53	48	R05CB	MUCOLYTICA	0,5%	3.280	2.107	0,4%	67	67
54	50	C01DX	OVERIGE VASODILATANTIA BIJ HARTZIEKTEN	0,5%	3.270	7.285	1,3%	17	17
55	56	R06AE	PIPERAZINEDERIVATEN	0,5%	3.133	6.252	1,1%	20	22
56	51	D01BA	ANTIMYOCOTICA VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	0,5%	3.098	1.398	0,2%	84	83
57	55	A07EC	MESALAZINE EN VERWANTE VERBINDINGEN	0,5%	3.030	2.960	0,5%	45	48
58	53	M01AB	AZIJNZUURDERIVATEN EN VERWANTE STOFFEN	0,5%	3.002	5.371	0,9%	24	24
59	69	L03AX	OVERIGE CYTOKINES EN IMMUNOMODULERENDE MIDDELEN	0,5%	2.883	166	0,0%	167	176
60	65	N06DA	CHOLINESTERASEREMMERS	0,5%	2.769	933	0,2%	108	119
61	43	A10AC	MIDDELLANGWERKENDE INSULINES EN ANALOGEN	0,4%	2.660	2.609	0,5%	54	36
62	60	R06AX	OVERIGE ANTIHISTAMINICA VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	0,4%	2.641	4.642	0,8%	29	30
63	57	J01FA	MACROLIDEN	0,4%	2.505	780	0,1%	114	112
64	59	G03DB	PREGNADIEENDERIVATEN	0,4%	2.469	3.912	0,7%	35	29
65	63	N02AB	FENYLPIPERIDINEDERIVATEN	0,4%	2.466	538	0,1%	125	122
66	*	D11AX	OVERIGE DERMATOLOGICA	0,4%	2.348	349	0,1%	141	*
67	62	G03DA	PREGN-4-EEN DERIVATEN	0,4%	2.307	5.859	1,0%	22	21
68	61	A02BA	H2-RECEPTORBLOKKERENDE MIDDELEN	0,4%	2.282	3.212	0,6%	41	42
69	67	M01AE	PROPIONZUURDERIVATEN	0,3%	2.098	5.215	0,9%	25	25
70	85	J01GB	OVERIGE AMINOGLYCOSIDEN	0,3%	2.046	62	0,0%	207	209
71	75	C09DA	ANGIOTENSINE-II-ANTAGONISTEN MET DIURETICA	0,3%	1.939	2.109	0,4%	66	71
72	*	V03AE	MIDDELEN BIJ HYPERKALIEEMIE OF HYPERFOSFATEMIE	0,3%	1.880	249	0,0%	152	*
73	64	G03AB	PROGESTAGENEN MET OESTROGENEN, SEQUENTIELE PREPARATEN	0,3%	1.870	9.535	1,7%	15	9
74	68	L03AA	COLONY STIMULATING FACTORS (BLOEDGROEIFACTOREN)	0,3%	1.838	21	0,0%	227	226
75	70	R03AC	SELECTIEVE BETA-2-SYMPATHICOMIMETICA	0,3%	1.741	2.999	0,5%	44	40
76	73	A09AA	ENZYMREPARATEN	0,3%	1.667	741	0,1%	117	118
77	66	G03CA	NATUURLIJKE EN SEMISYNTHETISCHE OESTROGENEN, ENKELVOUDIG	0,3%	1.622	10.467	1,8%	11	6
78	72	N06AA	NIET-SELECTIEVE MONOAMINE-HEROPNAMEREMMERS	0,3%	1.608	4.320	0,8%	33	31
79	74	S01CA	CORTICOSTEROIDEN MET ANTIMICROBIELE MIDDELEN	0,3%	1.554	2.957	0,5%	46	45
80	83	V03AN	MEDICINALE GASSEN	0,3%	1.530	66	0,0%	205	202
81	89	L01BC	PYRIMIDINEDERIVATEN	0,3%	1.519	144	0,0%	176	180
82	76	H05BA	CALCITONINE	0,2%	1.498	342	0,1%	142	140
83	78	D05AX	OVERIGE LOKALE PSORIASISMIDDELEN	0,2%	1.484	413	0,1%	132	141
84	77	J01DC	CEFALOSPORINEN VAN DE TWEEDE GENERATIE	0,2%	1.408	692	0,1%	121	117
85	79	N03AF	CARBOXAMIDEDERIVATEN	0,2%	1.390	1.880	0,3%	69	66
86	90	N04BA	DOPA EN -DERIVATEN	0,2%	1.379	1.238	0,2%	95	92
87	81	A10BB	SULFONYLUREMIDDERIVATEN	0,2%	1.346	3.289	0,6%	40	43
TOTAAL				90,0%	541.491	454.692	80,0%	-	-

3.2.3.5 DU90% voor de specialisten in de inwendige geneeskunde en gelijkgestelden (tabel 3.2.3.5)

Zoals in de vorige jaren blijven de selectieve immunosuppressiva op de eerste plaats staan wat betreft het brutobedrag.

Nieuw in de top 10 zijn de antivirale middelen (van plaats 13 in 2003 naar 9 in 2004).

De trombocytenuitstroomremmers stijgen van 25 naar 19 en sevelamer (V03AE) van 40 naar 34.

Een belangrijke nieuwkomer in de DU90% zijn de langwerkende insulines en analogen (op plaats 16). Een andere geneesmiddelenklasse waarvan het brutobedrag voor het eerst is opgenomen in de DU90%, is de klasse van de parasymphaticolytica (plaats 33).

Tabel 3.2.3. 5 Voorschriften van de specialisten in de inwendige geneeskunde en gelijkgestelden: DU 90%

Plaats 2004 (bedrag)	Plaats 2003 (bedrag)	ATC code	Chemische ondergroep	% bruto-bedrag	Brutobedrag (duizenden EURO)	Aantal DDD (duiz.)	% DDD	Plaats 2004 (DDD)	Plaats 2003 (DDD)
1	1	L04AA	SELECTIEVE IMMUNOSUPPRESSIVA	16,7%	38.965	2.519	1,4%	15	20
2	2	J05AF	NUCLEOSIDE EN NUCLEOTIDE REVERSE TRANSCRIPTASEREMMERS	5,8%	13.524	1.189	0,7%	42	41
3	4	C10AA	HMG-COA REDUCTASEREMMERS (STATINES)	5,6%	13.104	21.532	11,9%	1	1
4	3	A02BC	INHIBITOREN VAN DE PROTONPOMP	5,2%	12.149	8.859	4,9%	3	3
5	6	L01XX	OVERIGE CYTOSTATICA	4,1%	9.478	234	0,1%	85	89
6	5	R03AK	SYMPATHICOMIMETICA MET ANDERE MIDD. VOOR OBSTRUCT. LUCHTWEGAANDOENING.	3,7%	8.718	5.979	3,3%	8	7
7	7	B02BD	BLOEDSTOLLINGSFACTOREN	2,9%	6.870	14	0,0%	188	187
8	8	L03AB	INTERFERONEN	2,7%	6.327	290	0,2%	77	79
9	13	J05AB	NUCLEOSIDEN EN NUCLEOTIDEN, EXCL. INHIB. VAN HET REVERSE TRANSCRIPTASE	2,4%	5.625	238	0,1%	84	97
10	9	A10AB	SNELWERKENDE INSULINES EN ANALOGEN	2,1%	4.791	4.556	2,5%	11	11
11	10	C09AA	ACE-REMMERS, ENKELVOUDIG	1,9%	4.483	10.850	6,0%	2	2
12	15	H01CB	ANTI-GROEIHORMOON	1,7%	3.879	102	0,1%	112	100
13	12	C08CA	DIHYDROPYRIDINEDERIVATEN	1,6%	3.834	6.461	3,6%	5	8
14	14	A10AD	MIDDELLANGWERKENDE MET SNELWERKENDE INSULINES	1,6%	3.831	3.762	2,1%	13	12
15	11	J05AE	PROTEASE-INHIBITOREN	1,6%	3.643	290	0,2%	78	76
16	*	A10AE	LANGWERKENDE INSULINES EN ANALOGEN	1,4%	3.325	1.884	1,0%	22	*
17	16	J05AG	NIET-NUCLEOSIDE REVERSE TRANSCRIPTASEREMMERS	1,4%	3.150	369	0,2%	70	74
18	17	C09CA	ANGIOTENSINE-II-ANTAGONISTEN, ENKELVOUDIG	1,3%	3.037	5.030	2,8%	10	10
19	25	B01AC	TROMBOCYTENAGGREGATIEREMMERS, HEPARINE UITGEZONDERD	1,3%	2.943	1.576	0,9%	28	38
20	20	C07AB	BETA-BLOKKERS, SELECTIEVE	1,2%	2.750	6.601	3,7%	4	4
21	22	M05BA	BISFOSFONATEN	1,1%	2.650	2.105	1,2%	19	23
22	19	A07EC	MESALAZINE EN VERWANTE VERBINDINGEN	1,1%	2.615	2.507	1,4%	16	17
23	21	H02AB	GLUCOCORTICOIDEN	1,1%	2.555	5.984	3,3%	7	5
24	23	N06AB	SELECTIEVE SEROTONINE-HEROPNAMEREMMERS	1,0%	2.420	2.225	1,2%	18	19
25	24	C01DX	OVERIGE VASODILATANTIA BIJ HARTZIEKTEN	1,0%	2.412	5.412	3,0%	9	9
26	29	L02BG	ENZYMREMMERS	0,9%	2.118	474	0,3%	67	69
27	27	M01AH	COXIBS	0,9%	2.100	1.770	1,0%	25	33
28	28	B01AB	HEPARINEGROEP	0,9%	2.045	914	0,5%	54	53
29	26	H01AC	SOMATROPINE EN SOMATROPINEAGONISTEN	0,9%	1.939	91	0,1%	117	121
30	18	A10AC	MIDDELLANGWERKENDE INSULINES EN ANALOGEN	0,8%	1.882	1.856	1,0%	24	15
31	31	R03DC	LEUKOTRIENRECEPTORANTAGONISTEN	0,8%	1.812	1.112	0,6%	46	46
32	32	J02AC	TRIAZOLDERIVATEN	0,8%	1.780	171	0,1%	95	99
33	*	R03BB	PARASYMPATHICOLYTICA	0,7%	1.736	1.293	0,7%	37	*
34	40	V03AE	MIDDELEN BIJ HYPERKALIEEMIE OF HYPERFOSFATEMIE	0,7%	1.735	227	0,1%	86	88
35	37	L03AA	COLONY STIMULATING FACTORS (BLOEDGROEIFACTOREN)	0,6%	1.447	17	0,0%	177	190
36	35	C09DA	ANGIOTENSINE-II-ANTAGONISTEN MET DIURETICA	0,6%	1.431	1.561	0,9%	29	36
37	30	R03BA	GLUCOCORTICOIDEN	0,6%	1.414	1.472	0,8%	31	22
38	33	J01MA	FLUOROCHINOLONEN	0,6%	1.386	356	0,2%	71	71
39	34	N02AX	OVERIGE OPIOIDEN	0,6%	1.380	832	0,5%	57	55
40	36	N02AB	FENYLPYRIDINEDERIVATEN	0,5%	1.194	261	0,1%	82	72
41	41	V03AN	MEDICINALE GASSEN	0,5%	1.172	50	0,0%	138	139
42	39	M01AC	OXICAMDERIVATEN	0,5%	1.095	1.652	0,9%	27	26
43	53	L01BC	PYRIMIDINEDERIVATEN	0,5%	1.066	54	0,0%	137	148
44	51	L04AX	OVERIGE IMMUNOSUPPRESSIVA	0,4%	1.000	2.049	1,1%	20	61
45	49	A03FA	PROPULSIVA	0,4%	993	690	0,4%	63	65
46	43	A10BB	SULFONYLUREUMDERIVATEN	0,4%	988	2.410	1,3%	17	18
47	38	R03AC	SELECTIEVE BETA-2-SYMPATHICOMIMETICA	0,4%	894	1.371	0,8%	34	25
48	45	C01BC	ANTI-ARITMICA (KLASSE IC)	0,4%	878	989	0,5%	51	47
49	48	N06AX	OVERIGE ANTIDEPRESSIVA	0,4%	858	717	0,4%	62	62
50	42	A02BA	H2-RECEPTORBLOKKERENDE MIDDELEN	0,4%	846	1.262	0,7%	40	30
51	46	C08DB	BENZOTHAZEPINEDERIVATEN	0,4%	839	1.280	0,7%	38	37
52	50	C07AG	ALFA- EN BETA-BLOKKERS	0,3%	795	810	0,4%	59	58
53	47	L02BA	ANTI-OESTROGENEN	0,3%	776	1.072	0,6%	47	42
54	57	C09BA	ACE-REMMERS MET DIURETICA	0,3%	760	1.028	0,6%	49	51
55	52	R05CB	MUCOLYTICA	0,3%	754	1.147	0,6%	44	45
56	54	J01FA	MACROLIDEN	0,3%	708	253	0,1%	83	82
57	55	A10BA	BIGUANIDEN	0,3%	697	3.830	2,1%	12	13
58	63	J01CR	COMBINATIEPREPARATEN VAN PENICILLINES, INCL. BETALACTAMASE-REMMERS	0,3%	654	527	0,3%	65	67
59	60	R01AD	CORTICOSTEROIDEN	0,3%	650	1.476	0,8%	30	28
60	58	H03AA	SCHILDKLIERHORMONEN	0,3%	642	6.398	3,5%	6	6
61	44	C10AB	FIBRATEN	0,3%	622	1.971	1,1%	21	16
TOTAAL				90,2%	210.166	144.011	79,8%	-	-

3.2.3.6 DU90% voor de gynecologen (tabel 3.2.3.6)

Het aantal geneesmiddelen in het DU90%-segment van de gynecologen is beperkt in vergelijking met huisartsen en internisten. De meest voorgeschreven klasse blijft deze van de contraceptiva (G03A) met de helft van de DDD.

Qua kost stijgen de gonadotrofinen (G03GA) van plaats 2 naar plaats 1. Ze worden in België in hoofdzaak gebruikt bij anovulatoire steriliteit bij de vrouw. Het verbruik moet gesitueerd worden tegenover het groeiend aantal medisch begeleide bevruchtingsinterventies in ons land.

De bisfosfonaten voor de behandeling van osteoporose stijgen in kost van plaats 10 naar 6.

Nieuw zijn de diagnostica voor vruchtbaarheidsstoornissen op plaats 16.

Tabel 3.2.3. 6 Voorschriften van de gynecologen: DU 90%

Plaats 2004 (bedrag)	Plaats 2003 (bedrag)	ATC code	Chemische ondergroep	% bruto-bedrag	Brutobedrag (duizenden EURO)	Aantal DDD (duiz.)	% DDD	Plaats 2004 (DDD)	Plaats 2003 (DDD)
1	2	G03GA	GONADOTROPINEN	26,5%	14.375	2.911	2,3%	7	7
2	1	G03AA	PROGESTAGENEN MET OESTROGENEN IN VASTE VERHOUDING	23,7%	12.861	73.936	59,0%	1	1
3	3	J02AC	TRIAZOLDERIVATEN	7,6%	4.115	529	0,4%	15	15
4	4	G03DB	PREGNADIEENDERIVATEN	4,2%	2.283	3.580	2,9%	6	6
5	5	G03DA	PREGN-4-EEN DERIVATEN	3,8%	2.052	5.206	4,2%	4	5
6	10	M05BA	BISFOSFONATEN	3,2%	1.716	1.430	1,1%	12	12
7	8	L02AE	GONADORELINE-ANALOGEN	3,1%	1.681	329	0,3%	19	22
8	6	G03AB	PROGESTAGENEN MET OESTROGENEN, SEQUENTIELE PREPARATEN	3,1%	1.681	8.556	6,8%	3	3
9	9	L02BA	ANTI-OESTROGENEN	2,7%	1.477	2.026	1,6%	9	9
10	7	G03CA	NATUURLIJKE EN SEMISYNETHISCHE OESTROGENEN, ENKELVOUDIG	2,5%	1.354	8.709	7,0%	2	2
11	12	L02BG	ENZYMREMMERS	2,0%	1.079	241	0,2%	25	33
12	11	G03FB	PROGESTAGENEN MET OESTROGENEN, SEQUENTIELE PREPARATEN	1,2%	653	3.605	2,9%	5	4
13	13	G01AF	IMIDAZOLDERIVATEN	1,2%	638	921	0,7%	13	13
14	15	B01AB	HEPARINEGROEP	1,0%	537	216	0,2%	26	26
15	14	G03XC	SELECTIEVE MODULATOREN VAN DE OESTROGEENRECEPTOREN	1,0%	517	461	0,4%	16	16
16	*	V04CM	DIAGNOSTICA VOOR VRUCHTBAARHEIDSSTOORNISSEN	0,7%	373	7	0,0%	113	*
17	18	N06AB	SELECTIEVE SEROTONINE-HEROPNAMEREMMERS	0,6%	321	297	0,2%	21	21
18	16	G03DC	ESTREENDERIVATEN	0,6%	298	2.050	1,6%	8	8
19	17	J01MA	FLUOROCHINOLONEN	0,5%	293	92	0,1%	40	40
20	19	J01FA	MACROLIDEN	0,5%	267	75	0,1%	46	45
21	22	J01CR	COMBINATIEPREPARATEN VAN PENICILLINES, INCL. BETALACTAMASE-REMMERS	0,5%	251	175	0,1%	29	28
TOTAAL				90,1%	48.822	115.351	92,1%	-	-

3.2.3.7 DU90% voor kinderartsen (tabel 3.2.3.7)

De DU90%-lijst blijft aangevoerd door het groeihormoon (H01AC), een duur geneesmiddel voor een beperkte patiëntengroep waarvan het gebruik opnieuw steeg van 231.000 DDD in 1999 tot 369.000 in 2004.

Aminoglycosiden zoals tobramycine, amikacine, e.a. stijgen in kost van 11 naar 7. Hun gebruik (in DDD) stijgt van 67 naar 59. Een andere stijger zijn de antileukotriënen, geneesmiddelen die oraal kunnen toegediend worden bij kinderen met astma.

Tabel 3.2.3. 7 Voorschriften van de kinderartsen: DU 90%

Plaats 2004 (bedrag)	Plaats 2003 (bedrag)	ATC code	Chemische ondergroep	% bruto-bedrag	Brutobedrag (duizenden EURO)	Aantal DDD (duiz.)	% DDD	Plaats 2004 (DDD)	Plaats 2003 (DDD)
1	1	H01AC	SOMATROPINE EN SOMATROPINEAGONISTEN	20,5%	7.778	369	1,9%	17	17
2	2	B02BD	BLOEDSTOLLINGSFACTOREN	9,0%	3.430	7	0,0%	128	121
3	3	R03BA	GLUCOCORTICOIDEN	7,5%	2.827	1.541	7,8%	2	2
4	4	R05CB	MUCOLYTICA	5,7%	2.166	224	1,1%	22	24
5	5	R03BB	PARASYMPATHICOLYTICA	4,0%	1.525	2.784	14,0%	1	1
6	6	R03AK	SYMPATHICOMMETICA MET ANDERE MIDD. VOOR OBSTRUCT. LUCHTWEGAANDOENING.	3,8%	1.433	1.444	7,3%	3	3
7	11	J01GB	OVERIGE AMINOGLYCOSIDEN	3,5%	1.319	42	0,2%	59	67
8	12	R03DC	LEUKOTRIEENRECEPTORANTAGONISTEN	2,9%	1.106	370	1,9%	16	20
9	8	J05AF	NUCLEOSIDE EN NUCLEOTIDE REVERSE TRANSCRIPTASEREMMERS	2,8%	1.064	99	0,5%	37	40
10	7	A09AA	ENZYMPPREPARATEN	2,4%	893	388	2,0%	15	13
11	13	L04AA	SELECTIEVE IMMUNOSUPPRESSIVA	2,1%	808	65	0,3%	45	46
12	10	J01FA	MACROLIDEN	1,9%	739	211	1,1%	24	21
13	17	N03AX	OVERIGE ANTI-EPILEPTICA	1,7%	633	158	0,8%	29	31
14	9	J01CR	COMBINATIEPREPARATEN VAN PENICILLINES, INCL. BETALACTAMASE-REMMERS	1,7%	629	368	1,9%	18	11
15	19	A02BC	INHIBITOREN VAN DE PROTONPOMP	1,7%	626	501	2,5%	10	19
16	14	A10AB	SNELWERKENDE INSULINES EN ANALOGEN	1,6%	625	591	3,0%	7	9
17	16	J01CA	PENICILLINES MET BREED SPECTRUM	1,4%	542	401	2,0%	12	14
18	15	R03AC	SELECTIEVE BETA-2-SYMPATHICOMMETICA	1,4%	528	983	5,0%	4	4
19	21	R06AE	PIPERAZINEDERIVATEN	1,2%	461	917	4,6%	5	6
20	18	A10AC	MIDDELLANGWERKENDE INSULINES EN ANALOGEN	1,1%	426	406	2,0%	11	12
21	20	S03AA	ANTIMICROBIELE MIDDELEN	1,1%	405	520	2,6%	8	8
22	22	N03AG	VETZUURDERIVATEN	1,1%	402	232	1,2%	21	22
23	24	H01BA	VASOPRESSINE EN VERWANTE VERBINDINGEN	1,0%	388	163	0,8%	27	30
24	*	D11AX	OVERIGE DERMATOLOGICA	1,0%	368	55	0,3%	49	*
25	25	R01AD	CORTICOSTEROIDEN	1,0%	366	850	4,3%	6	5
26	23	J01DC	CEFALOSPORINES VAN DE TWEEDE GENERATIE	0,9%	340	154	0,8%	30	27
27	27	J05AE	PROTEASE-INHIBITOREN	0,9%	340	27	0,1%	72	70
28	28	A02BA	H2-RECEPTORBLOKKERENDE MIDDELEN	0,9%	330	358	1,8%	19	16
29	26	L02AE	GONADORELINE-ANALOGEN	0,8%	302	48	0,2%	54	48
30	29	R06AX	OVERIGE ANTIHISTAMINICA VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	0,8%	291	513	2,6%	9	10
31	32	J05AG	NIET-NUCLEOSIDE REVERSE TRANSCRIPTASEREMMERS	0,7%	251	30	0,2%	68	72
32	33	J02AC	TRIAZOLDERIVATEN	0,6%	240	24	0,1%	79	76
33	30	J01DB	CEFALOSPORINES VAN DE EERSTE GENERATIE	0,6%	226	77	0,4%	41	39
34	31	R03BC	ANTI-ALLERGISCHE MIDDELEN, EXCL. CORTICOSTEROIDEN	0,5%	171	143	0,7%	32	25
35	35	L03AA	COLONY STIMULATING FACTORS (BLOEDGROEIFACTOREN)	0,4%	160	1	0,0%	177	167
TOTAAL				90,0%	34.140	15.065	75,9%	-	-

3.2.3.8 DU90% voor de dermatologen (tabel 3.2.3.8)

Isotretinoïne(D10BA01), waarvan het verbruik blijft stijgen, terwijl de kost daalt door het in de handel komen van generieken, blijft op de eerste plaats. In 2004 werden door de Belgische dermatologen 2,37 miljoen DDD voorgeschreven. 19,4% van het brutobedrag gaat naar de retinoïden.

Het gebruik van antimycotica voornamelijk voor systemisch gebruik, blijft hoog. Dit is vooral te wijten aan terbinafine (Lamisil[®]) dat meer en meer gebruikt wordt vooral bij de bejaarde bevolking. Bij het lokaal gebruik is er een terugval.

De selectieve immunosuppressiva zoals ciclosporine worden door de dermatologen gebruikt voor de behandeling van psoriasis.

De lokaal werkende immunosuppressiva (tacrolimus, pimecrolimus) die nieuw waren in 2003, vertonen in 2004 een sterke stijging zowel qua kost (van plaats 16 naar 6) als qua verbruik (van 59 naar 13).

Tabel 3.2.3. 8 Voorschriften van de dermatologen: DU 90%

Plaats 2004 (bedrag)	Plaats 2003 (bedrag)	ATC code	Chemische ondergroep	% bruto-bedrag	Brutobedrag (duizenden EURO)	Aantal DDD (duiz.)	% DDD	Plaats 2004 (DDD)	Plaats 2003 (DDD)
1	1	D10BA	RETINOIDEN VOOR ACNE	19,4%	5.355	2.369	13,8%	1	1
2	2	J02AC	TRIAZOLDERIVATEN	13,7%	3.779	724	4,2%	9	10
3	3	J01AA	TETRACYCLINES	10,5%	2.896	2.109	12,3%	2	2
4	4	D01BA	ANTIMYCOTICA VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	9,1%	2.507	1.133	6,6%	5	5
5	5	L04AA	SELECTIEVE IMMUNOSUPPRESSIVA	7,3%	2.008	210	1,2%	14	13
6	16	D11AX	OVERIGE DERMATOLOGICA	7,1%	1.952	289	1,7%	13	59
7	6	D05AX	OVERIGE LOKALE PSORIASISMIDDELEN	4,7%	1.305	365	2,1%	12	12
8	7	D07AC	STERK WERKZAME CORTICOSTEROIDEN (GROEP III)	3,4%	934	896	5,2%	6	6
9	8	R06AE	PIPERAZINEDERIVATEN	2,9%	799	1.557	9,1%	3	3
10	9	R06AX	OVERIGE ANTIHISTAMINICA VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	2,4%	658	1.154	6,7%	4	4
11	10	D05BB	RETINOIDEN VOOR PSORIASIS	1,9%	521	178	1,0%	15	15
12	11	D07AB	MATIG STERK WERKZAME CORTICOSTEROIDEN (GROEP II)	1,7%	458	821	4,8%	8	8
13	12	D01AC	IMIDAZOL- EN TRIAZOLDERIVATEN	1,6%	429	845	4,9%	7	7
14	14	L01BC	PYRIMIDINEDERIVATEN	1,0%	289	77	0,5%	28	31
15	13	H02AB	GLUCOCORTICOIDEN	1,0%	286	668	3,9%	10	9
16	15	D07AD	ZEER STERK WERKZAME CORTICOSTEROIDEN (GROEP IV)	0,7%	185	151	0,9%	18	19
17	18	J05AB	NUCLEOSIDEN EN NUCLEOTIDEN, EXCL. INHIB. VAN HET REVERSE TRANSCRIPTASE	0,7%	184	12	0,1%	76	89
18	21	D06BB	VIRUSTATICA	0,6%	165	59	0,3%	33	39
19	17	J01CF	BETALACTAMASE-RESISTENTE PENICILLINES	0,6%	165	45	0,3%	41	40
TOTAAL				90,3%	24.874	13.662	79,6%	-	-

3.3 Gedetailleerde gegevens over bepaalde therapeutische klassen

Hierna volgen gegevens over een aantal specifieke geneesmiddelengroepen.

3.3.1 Geneesmiddelen gebruikt bij astma en COPD (tabellen 3.3.1. a tot en met d)

Het volume voorgeschreven geneesmiddelen voor het ademhalingsstelsel is ongeveer stabiel gebleven. De kost evenwel stijgt sinds 2001 jaarlijks met 5%. Er worden dus duurdere geneesmiddelen voorgeschreven. In de verschillende klassen zien wij een duidelijke daling van de zuivere inhalatiecorticoïden daar waar de combinatiepreparaten stijgen. De geobserveerde daling van de xanthenen is volgens de richtlijnen verantwoord.

In 2004 kregen iets meer dan één miljoen patiënten een behandeling met één of meer middelen tegen astma en COPD. De patiënten werden ingedeeld volgens leeftijd in de volgende categoriën: 0-16 jaar, 16-45 jaar, en meer dan 45 jaar. De eerste groep wordt verondersteld de kinderen met astma te omvatten, de tweede groep de volwassen astmatici en de laatste groep de patiënten met COPD.

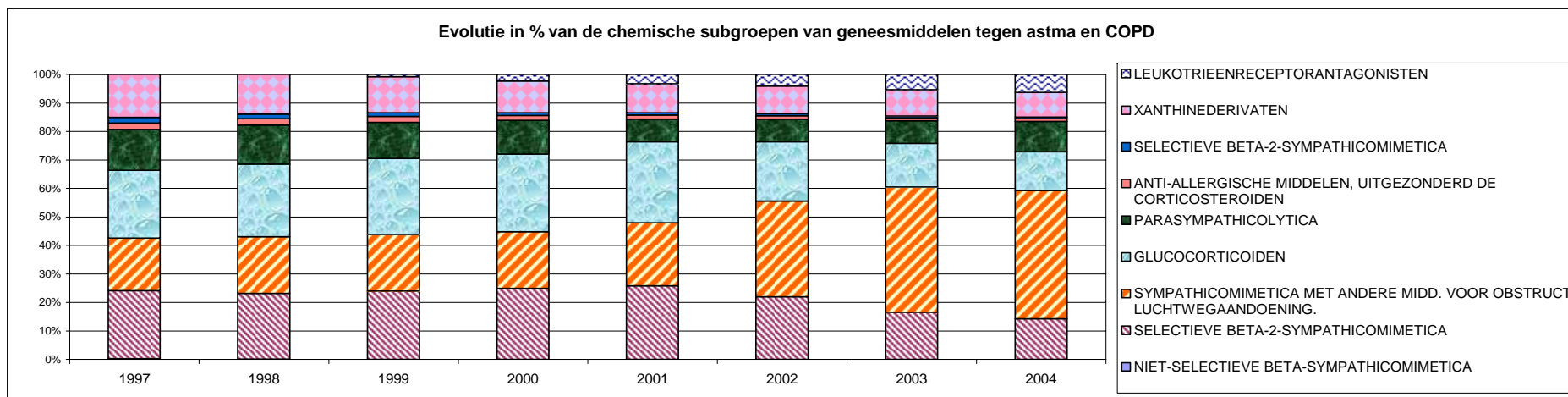
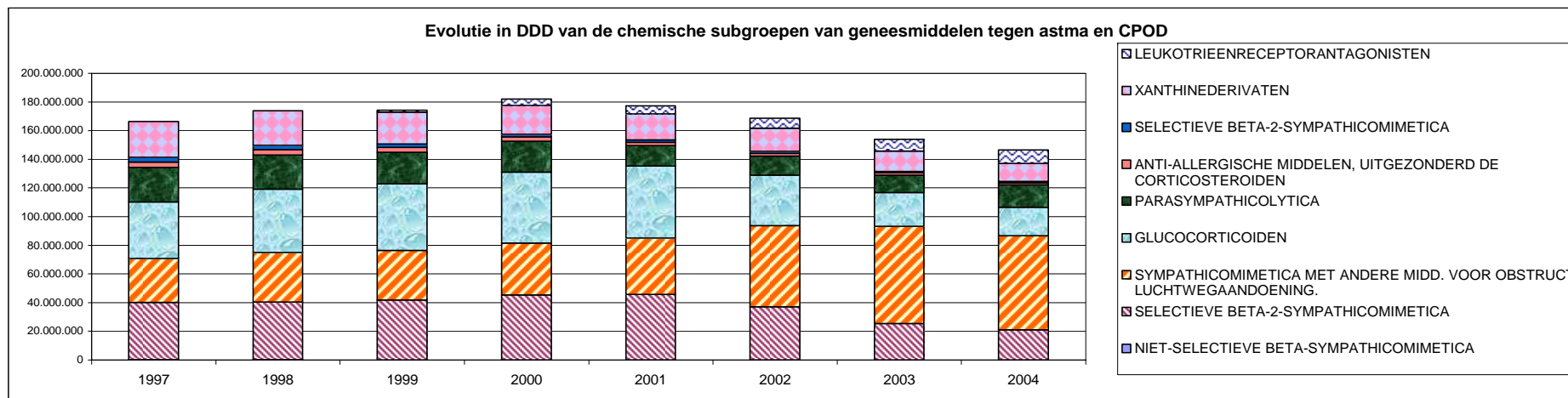
Er zijn duidelijke verschillen merkbaar in de behandelingswijze van deze patiënten. De kinderen worden vooral behandeld met anticholinergica en andere middelen waaronder de orale leukotriëenreceptorantagonisten. Eén derde van de kinderen krijgen inhalatiecorticoïden.

Bij de volwassen astmalijders krijgt minder dan één derde zuivere inhalatiecorticoïden en de meerderheid een vaste combinatie van inhalatiecorticoïden en langwerkende betamimetica. Dit is in tegenspraak met de richtlijnen die stellen dat bij astma een continue step-up en step-down aanpak vereist is.

Bij de patiënten die verontsteld worden te lijden aan COPD maken de vaste combinaties met een langwerkend betamimeticum en een corticoïde de bulk uit. Dit is in tegenstelling met de richtlijnen die deze combinatie voorbehouden voor de ernstige gevallen (GOLD stadium IV en V). Het aantal behandelde patiënten met deze vaste combinatie is duidelijk hoger dan wat met op basis van epidemiologische gegevens zou verwachten. Als men Europese cijfers extrapoleert naar België verwacht men maximaal 150.000 patiënten met COPD daar waar dat men meer dan 500.000 terugvindt in de Farmanetgegevens.

Tabel 3.3.1. a Voorschriften van officieel erkende huisartsen: Geneesmiddelen gebruikt bij astma en COPD – Volume (in DDD)

ATC	Chemische subgroep	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
R03AB	NIET-SELECTIEVE BETA-SYPATHICOMIMETICA	326.913	122.813	2.175	488	0	0	0	0
R03AC	SELECTIEVE BETA-2-SYPATHICOMIMETICA	39.804.811	40.238.112	41.861.165	45.373.922	45.823.995	37.190.639	25.476.521	20.931.728
R03AK	SYPATHICOMIMETICA MET ANDERE MIDD. VOOR OBSTRUCT. LUCHTWEGAANDOENING.	30.777.610	34.558.670	34.637.615	36.123.840	39.290.305	56.587.900	67.693.251	65.741.861
R03BA	GLUCOCORTICOIDEN	39.457.281	44.199.701	46.378.929	49.610.253	50.246.722	35.137.755	23.542.684	19.923.204
R03BB	PARASYMPATHICOLYTICA	23.917.345	23.862.464	22.094.402	21.431.396	14.269.374	13.340.171	12.187.073	15.655.318
B03BC	ANTI-ALLERGISCHE MIDDELEN, UITGEZONDERD DE CORTICOSTEROIDEN	3.769.061	3.797.731	3.485.608	3.120.450	2.336.198	1.954.915	1.621.286	1.358.772
R03AC	SELECTIEVE BETA-2-SYPATHICOMIMETICA	3.283.678	2.895.569	2.282.605	1.850.998	1.608.987	1.281.206	1.056.254	849.887
R03DA	XANTHINEDERIVATEN	25.069.021	24.172.252	22.049.259	20.091.972	18.048.172	16.297.434	14.231.167	12.689.840
R03DC	LEUKOTRIEENRECEPTORANTAGONISTEN	0	0	1.435.308	4.307.016	5.717.530	6.987.344	8.198.509	9.248.910
	Totaal	166.405.718	173.847.311	174.227.066	181.910.334	177.341.284	168.777.364	154.006.745	146.399.519

Tabel 3.3.1. b Voorschriften van huisartsen, specialisten en tandartsen: Aantal patiënten dat een geneesmiddel tegen astma en COPD gebruikt

ATC	Geneesmiddelengroep	Jonger dan 16 jaar	Van 16 tot 45 jaar	Meer dan 45 jaar	Totaal
R03	Middelen voor obstructieve aandoeningen van de luchtwegen	239.315	257.696	528.581	1.025.592
R03BB	Parasympatholytica	121.547	21.759	102.340	245.646
R03BA	Glucocorticoïden	94.015	73.787	152.566	320.368
R03AK06 en/of R03AK07	Salmeterol + Formoterol gecombineerd met andere middelen	31.891	97.729	235.423	365.043
R03AC12 en/of R03AC13	Salmeterol en/of Formoterol	5.762	14.613	51.276	71.651
zie lijst onderaan	Andere geneesmiddelen tegen astma en COPD	157.009	147.076	308.404	612.489
	<i>waarvan Salmeterol en/of Formoterol zonder Glucocorticoïde</i>	<i>1.515</i>	<i>5.514</i>	<i>14.109</i>	<i>21.138</i>
	<i>die ook zuurstof gebruiken (V03AN01)</i>	<i>101</i>	<i>372</i>	<i>14.812</i>	<i>15.285</i>

% van het totale aantal patiënten dat een geneesmiddel tegen astma en COPD gebruiken

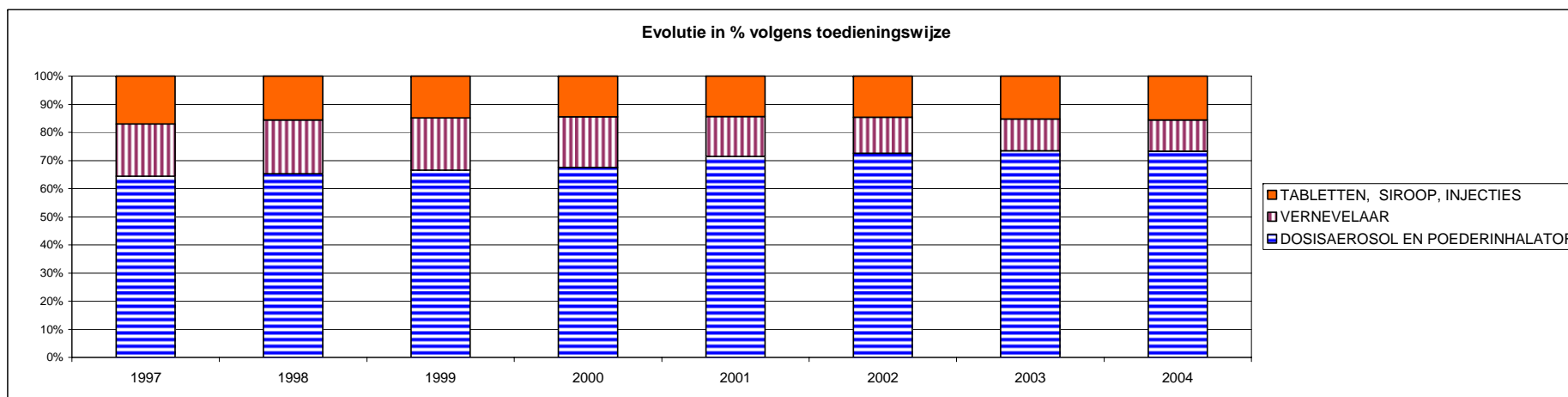
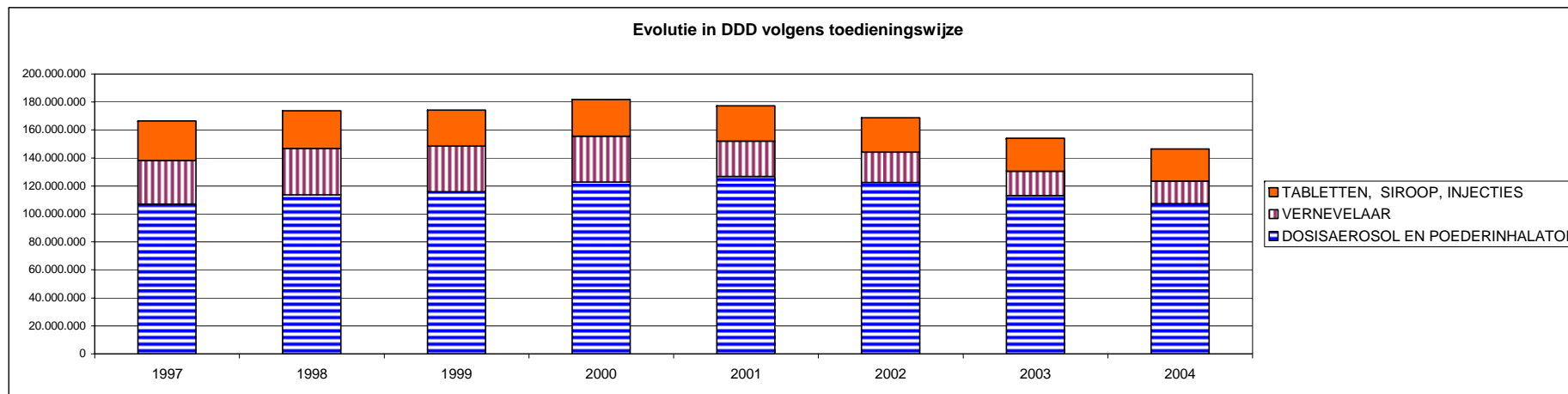
ATC	Geneesmiddelengroep	Jonger dan 16 jaar	Van 16 tot 45 jaar	Meer dan 45 jaar	Totaal
R03	Middelen voor obstructieve aandoeningen van de luchtwegen	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
R03BB	Parasympatholytica	50,8%	8,4%	19,4%	24,0%
R03BA	Glucocorticoïden	39,3%	28,6%	28,9%	31,2%
R03AK06 et/ou R03AK07	Salmeterol + Formoterol gecombineerd met andere middelen	13,3%	37,9%	44,5%	35,6%
R03AC12 et/ou R03AC13	Salmeterol en/of Formoterol	2,4%	5,7%	9,7%	7,0%
zie lijst onderaan	Andere geneesmiddelen tegen astma en COPD	65,6%	57,1%	58,3%	59,7%
	<i>waarvan Salmeterol en/of Formoterol zonder Glucocorticoïde</i>	<i>0,6%</i>	<i>2,1%</i>	<i>2,7%</i>	<i>2,1%</i>
	<i>die ook zuurstof gebruiken (V03AN01)</i>	<i>0,0%</i>	<i>0,1%</i>	<i>2,8%</i>	<i>1,5%</i>

Medicamenten behorende tot "Andere geneesmiddelen tegen astma en COPD":

ATC	Hoofdbestanddeel
R03AC02	SALBUTAMOL
R03AC03	TERBUTALINE
R03AC04	FENOTEROL
R03AK03	FENOTEROL MET ANDERE MIDD. VOOR OBSTRUCT. AANDOENINGEN VD LUCHTWEGEN
R03AK04	SALBUTAMOL MET ANDERE MIDD. VOOR OBSTRUCT. AANDOENINGEN VD LUCHTWEGEN
R03BC01	CROMOGLICINEZUUR
R03CC02	SALBUTAMOL
R03CC03	TERBUTALINE
R03CC04	FENOTEROL
R03CC11	TULOButEROL
R03DA04	THEOFYLLINE
R03DA08	BAMIFYLLINE
R03DC01	ZAFIRLUKAST
R03DC03	MONTELUKAST

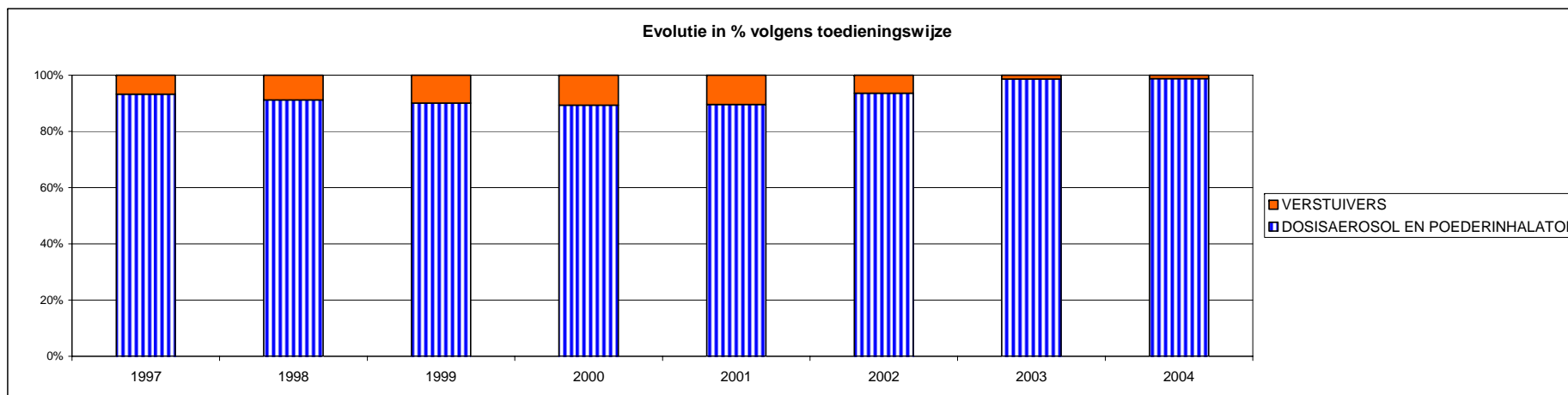
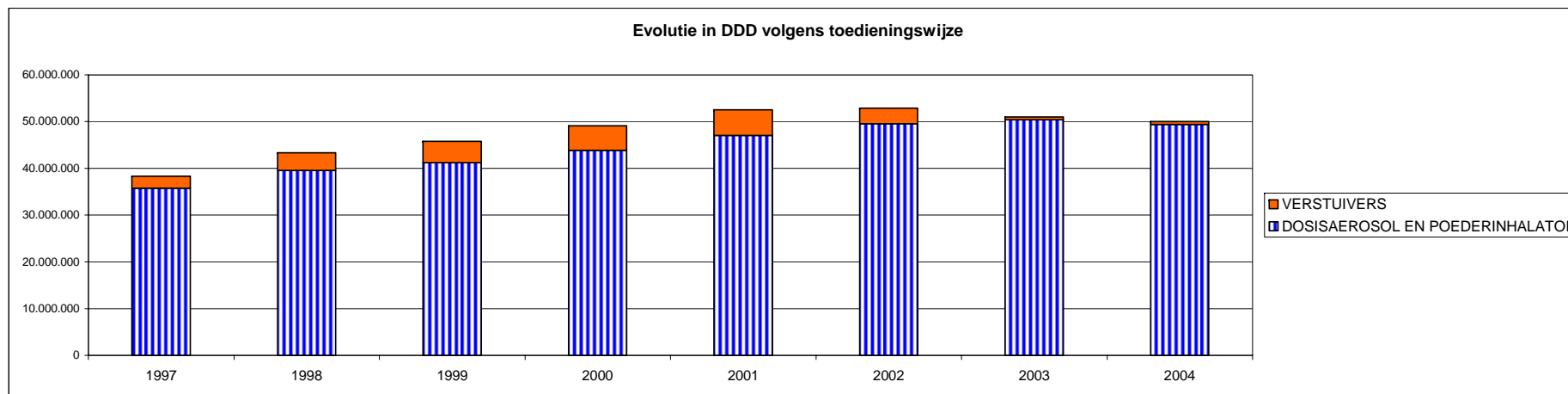
Tabel 3.3.1. c Voorschriften van officieel erkende huisartsen: Geneesmiddelen gebruikt bij astma en COPD (R03) volgens toedieningswijze – volume (in DDD)

Geneesmiddelenvoorschrift	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
DOSISAEROSOL EN POEDERINHALATOR	107.133.759	113.510.976	115.967.993	122.808.619	126.688.408	122.456.841	113.075.331	107.373.536
VERNEVELAAR	30.919.702	33.268.974	32.492.341	32.852.135	25.278.523	21.754.895	17.445.774	16.237.565
TABLETTEN, SIROOP, INJECTIES	28.352.258	27.067.361	25.766.731	26.249.579	25.374.353	24.565.627	23.485.639	22.788.418
TOTAAL	166.405.718	173.847.311	174.227.066	181.910.334	177.341.284	168.777.364	154.006.745	146.399.519

Tabel 3.3.1. d Voorschriften van officieel erkende huisartsen: Corticoïden gebruikt bij astma en COPD volgens toedieningswijze – volume (in DDD)

Soort geneesmiddel	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
DOSISAEROSOL EN POEDERINHALATOR	35.735.098	39.551.893	41.186.440	43.889.340	47.025.474	49.542.405	50.341.390	49.373.038
VERSTUIVERS	2.621.862	3.818.543	4.560.476	5.233.591	5.484.989	3.369.520	677.601	633.029
TOTAAL	38.356.960	43.370.436	45.746.916	49.122.931	52.510.462	52.911.925	51.018.991	50.006.066

3.3.2 Antibiotica (tabellen 3.3.2. a tot en met c)

De globale evolutie van de DDD's toont een breuk in de stijging die in de loop van de twee vorige jaren is vastgesteld.

Die daling wordt globaal vastgesteld, maar ook in de verschillende klassen met uitzondering van de chinolonen.

Bij de DDD's voor de macroliden (en aanverwanten) wordt een duidelijke daling vastgesteld, maar die daling zou, althans gedeeltelijk, verband kunnen houden met de neomacroliden die korter moeten worden ingenomen.

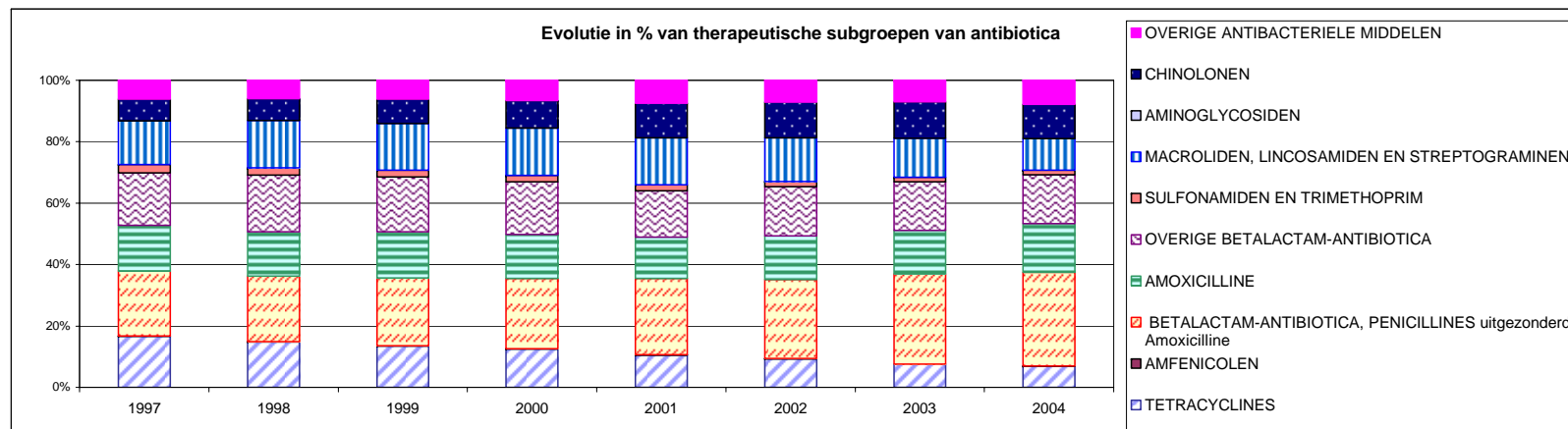
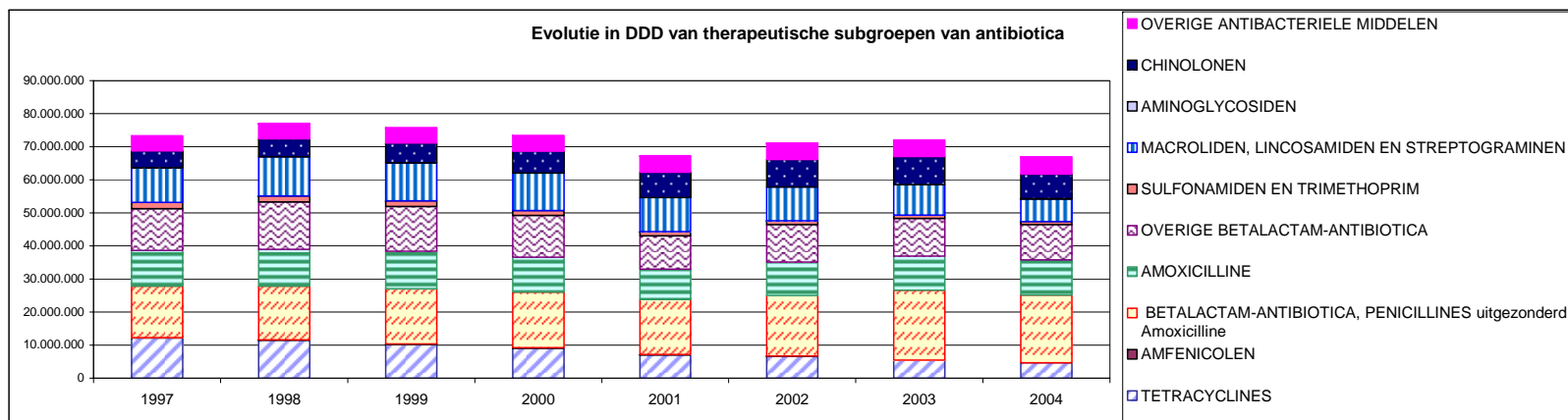
De verhouding van amoxicilline/clavulaanzuur ten opzichte van de som van amoxicilline + amoxicilline/clavulaanzuur blijkt zich te stabiliseren, zelfs te dalen, maar ze ligt nog altijd op een erg hoog niveau.

Voor de antibiotica die worden voorgeschreven voor kinderen van 0 tot 10 jaar, moet het volgende worden opgemerkt:

- voor de huisartsen: ongeveer 60% voorschriften voor "penicillines" (penicilline + amoxicilline + amoxicilline/clavulaanzuur, hoofdzakelijk); ten opzichte van het niveau DDD voor die penicillines, ongeveer 1/3 voorschriften voor cefalosporines en 1/4 voorschriften voor macroliden, zowel bij jonge (0 tot 5 jaar) als bij oudere (6 tot 10 jaar) kinderen.
- voor de pediaters zijn de verhoudingen bijna identiek, hoewel zij meer cefalosporines en macroliden voorschrijven voor kinderen van 6 tot 10 jaar.

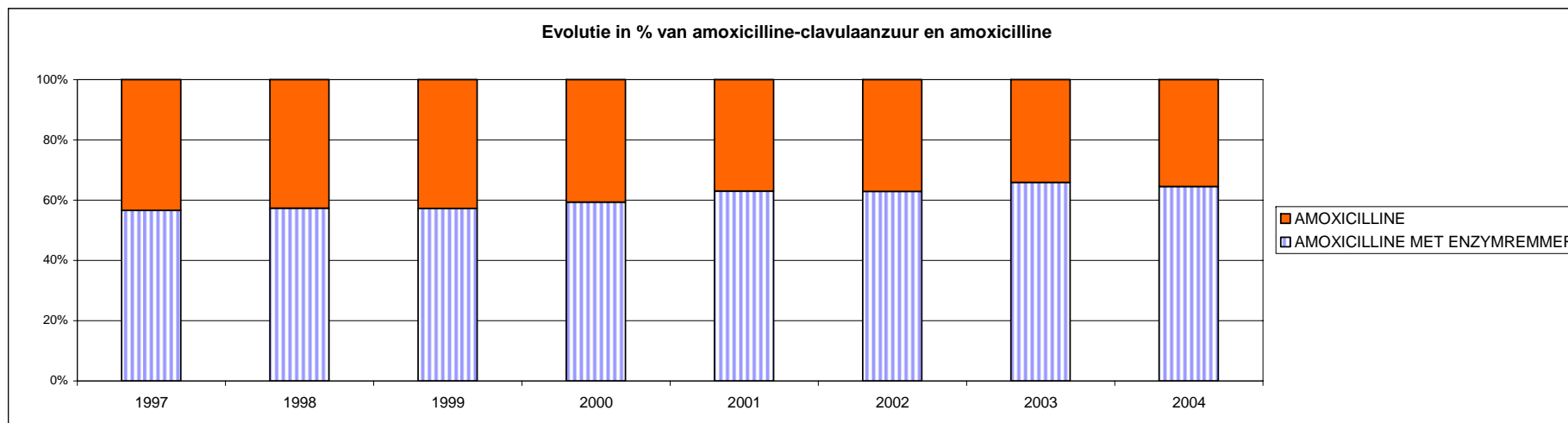
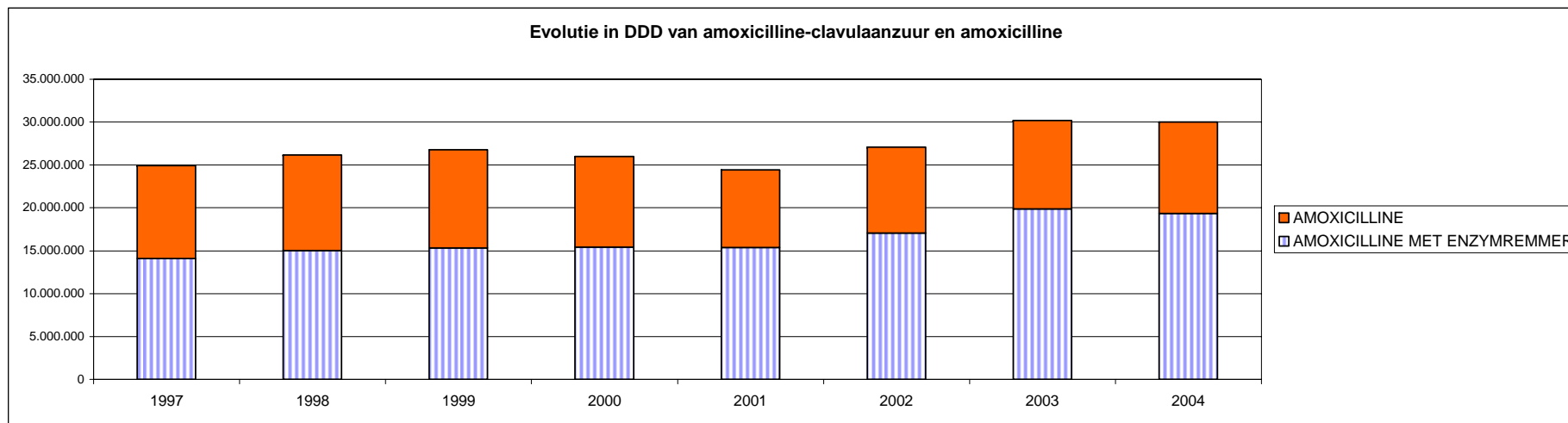
Tabel 3.3.2. a Voorschriften van officieel erkende huisartsen: Antibiotica – volume (in DDD)

ATC	Chemische subgroep	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
J01A	TETRACYCLINES	12.163.997	11.443.614	10.221.576	9.129.657	7.101.015	6.606.771	5.431.165	4.603.170
J01B	AMFENICOLEN	87.971	96.626	90.325	89.044	81.148	69.012	64.387	54.269
J01C uitgezonderd J01CA04	BETALACTAM-ANTIBIOTICA, PENICILLINES uitgezonderd Amoxicilline	15.556.003	16.326.399	16.681.592	16.820.868	16.683.086	18.341.753	21.114.317	20.449.597
J01CA04	AMOXICILLINE	10.821.714	11.147.328	11.442.513	10.563.314	9.049.524	10.045.679	10.296.701	10.645.005
J01D	OVERIGE BETALACTAM-ANTIBIOTICA	12.596.944	14.282.247	13.528.888	12.582.399	10.181.024	11.401.166	11.346.390	10.680.171
J01E	SULFONAMIDEN EN TRIMETHOPRIM	1.924.129	1.805.402	1.681.108	1.519.787	1.277.540	1.202.168	1.039.285	939.683
J01F	MACROLIDEN, LINCOSAMIDEN EN STREPTOGRAMINEN	10.457.197	11.795.356	11.453.471	11.355.159	10.252.203	10.167.471	9.198.752	6.885.187
J01G	AMINOGLYCOSIDEN	4.772	4.405	3.065	3.013	3.943	5.279	4.692	7.919
J01M	CHINOLONEN	5.153.907	5.474.097	6.010.272	6.565.450	7.638.158	8.242.951	8.523.134	7.446.924
J01X	OVERIGE ANTIBACTERIELE MIDDELEN	4.504.283	4.653.040	4.673.412	4.815.929	4.994.092	5.042.248	5.048.841	5.262.127
	Totaal	73.270.918	77.028.514	75.786.221	73.444.618	67.261.732	71.124.497	72.067.663	66.974.050

Tabel 3.3.2. b Voorschriften van officieel erkende huisartsen: Verband tussen amoxicilline-clavulaanzuur en amoxicilline

ATC	Chemische subgroep	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	
J01CR02	AMOXICILLINE MET ENZYMRERMER	14.111.874	15.023.840	15.330.154	15.415.701	15.394.955	17.045.550	19.905.047	19.342.248	
J01CA04	AMOXICILLINE	10.821.714	11.147.328	11.442.513	10.563.314	9.049.524	10.045.679	10.296.701	10.645.005	
Totaal		24.933.588	26.171.168	26.772.667	25.979.015	24.444.479	27.091.228	30.201.748	29.987.252	
In % van totaal										
J01CR02	AMOXICILLINE MET ENZYMRERMER	56,6%	57,4%	57,3%	59,3%	63,0%	62,9%	65,9%	64,5%	
J01CA04	AMOXICILLINE	43,4%	42,6%	42,7%	40,7%	37,0%	37,1%	34,1%	35,5%	
Totaal		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Tabel 3.3.2. c Voorschriften van officieel erkende huisartsen en kinderartsen: Vergelijking van het voorschrijven van antibiotica aan kinderen door huisartsen en kinderartsen – volume (in DDD)

ATC05-4	Therapeutische subgroep	Officieel erkende huisartsen - Volume (in DDD)				Kinderartsen - Volume (in DDD)			
		0 à 5 ans	en %	6 à 10 ans	en %	0 à 5 ans	en %	6 à 10 ans	en %
J01A	TETRACYCLINES	20.776	0,7%	4.516	0,3%	239	0,0%	601	0,3%
J01B	AMFENICOLEN	7.149	0,2%	3.025	0,2%	8.633	0,9%	2.515	1,1%
J01C	BETALACTAM-ANTIBIOTICA, PENICILLINES	1.744.344	60,1%	1.030.642	61,8%	571.444	58,7%	104.710	45,4%
J01D	OVERIGE BETALACTAM-ANTIBIOTICA	555.261	19,1%	297.628	17,8%	167.057	17,2%	40.869	17,7%
J01E	SULFONAMIDEN EN TRIMETHOPRIM	75.513	2,6%	38.978	2,3%	44.265	4,5%	11.408	5,0%
J01F	MACROLIDEN, LINCOSAMIDEN EN STREPTOGRAMINEN	444.225	15,3%	256.399	15,4%	121.298	12,5%	39.437	17,1%
J01G	AMINOGLYCOSIDEN	269	0,0%	202	0,0%	4.214	0,4%	6.320	2,7%
J01M	CHINOLONEN	24.548	0,8%	4.669	0,3%	3.387	0,3%	2.831	1,2%
J01X	OVERIGE ANTIBACTERIELE MIDDELEN	29.923	1,0%	32.250	1,9%	53.541	5,5%	21.762	9,4%
Totaal		2.902.006	100,0%	1.668.306	100,0%	974.078	100,0%	230.453	100,0%

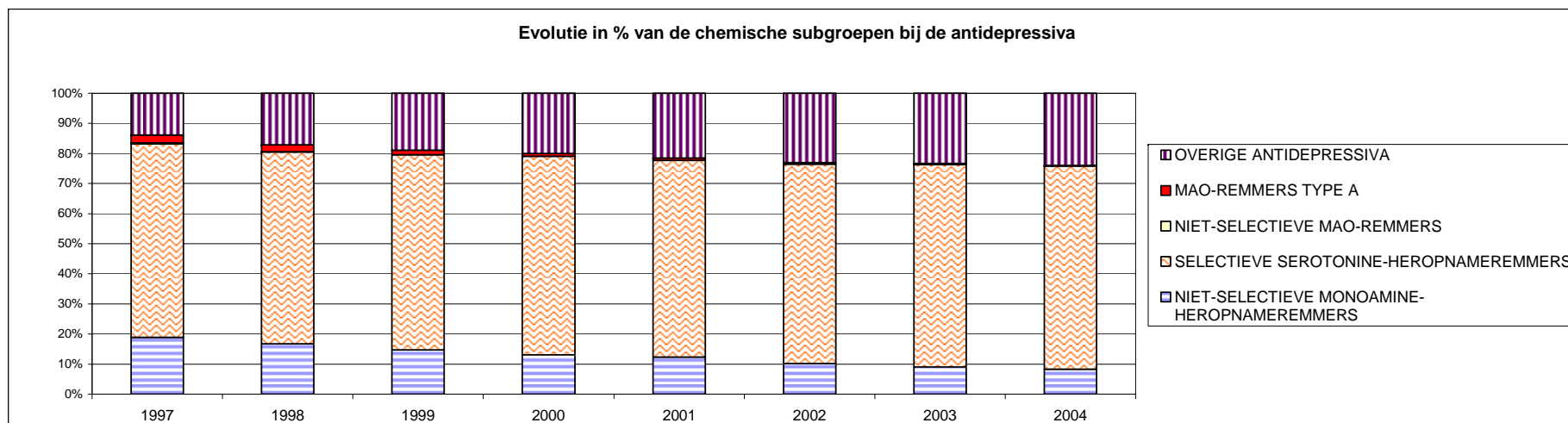
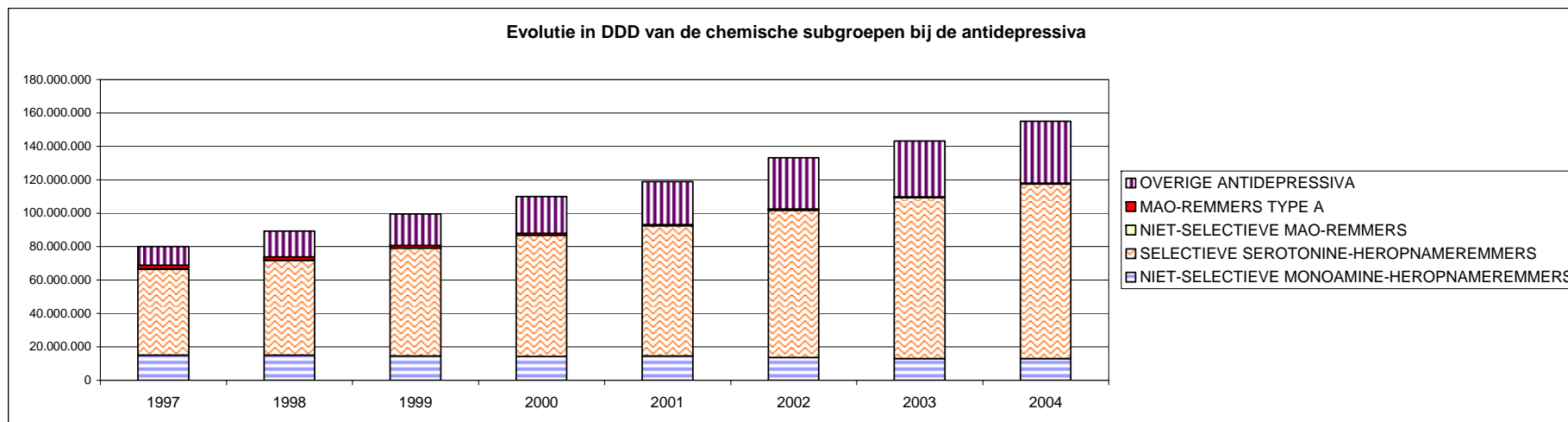
3.3.3 Antidepressiva (tabellen 3.3.3. a en b)

Het aantal voorschriften voor antidepressiva blijft regelmatig stijgen, in het bijzonder voor de selectieve serotonineheropnameremmers (SSRI's) en voor de remmers van de tweede groep (BCFI-classificatie) of de atypische remmers. Alleen het voorschrijven van de niet-selectieve monoamineheropname-antidepressiva (tricyclische) kent een lichte daling.

Een totaal van 1.054.622 patiënten ontving minstens één verpakking van terugbetaalde antidepressiva, van wie een kwart slechts één verpakking heeft ontvangen (over het algemeen minder dan 30 DDD's).

Tabel 3.3.3. a Voorschriften van officieel erkende huisartsen: Antidepressiva – volume (in DDD)

ATC	Chemische subgroep	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
N06AA	NIET-SELECTIEVE MONOAMINE-HEROPNAMEREMMERS	15.102.161	14.902.987	14.646.382	14.428.844	14.634.656	13.559.872	13.007.254	12.893.754
N06AB	SELECTIEVE SEROTONINE-HEROPNAMEREMMERS	51.488.693	57.005.016	64.543.832	72.490.455	77.806.840	88.363.992	96.243.312	104.612.396
N06AF	NIET-SELECTIEVE MAO-REMMERS	169.950	111.090	8.250	2.580	870	0	0	0
N06AG	MAO-REMMERS TYPE A	2.127.320	1.923.125	1.465.590	1.087.775	815.850	658.820	537.620	435.845
N06AX	OVERIGE ANTIDEPRESSIVA	11.042.231	15.346.150	18.859.583	21.954.072	25.653.649	30.692.434	33.350.097	36.995.164
	Totaal	79.930.355	89.288.368	99.523.637	109.963.726	118.911.865	133.275.118	143.138.283	154.937.159

Tabel 3.3.3. b Verdeling van de patiënten die een antidepressivum hebben genomen – volume (in DDD)

Gebruik van antidepressiva in 2004	Aantal patiënten	waarvan : patiënten die slechts één verpakking genomen hebben
1. Minder dan 30 DDD	184.236	175.374
2. Van 30 tot 59 DDD	157.530	74.475
3. Van 60 tot 89 DDD	94.561	1.975
4. Van 90 tot 365 DDD	472.855	807*
5. Meer dan 365 DDD	145.440	0
TOTAAL	1.054.622	251.824

* Er zijn onder de anti-depressiva beschikbaar in 2004 enkele grote verpakkingen waarvan de DPP (het aantal DDD per verpakking) groter is dan 89.
 Voorbeelden :
 - Fluoxone Divule compr. sec. 100 x 20 mg
 - Citalopram EG compr. 98 x 20 mg

3.3.4 Middelen tegen Alzheimer (tabel 3.3.4)

Van de 22.391 patiënten die een geneesmiddel tegen Alzheimer terugbetaald krijgen, krijgt 36% een (of meer) neurolepticum(a): meer dan de helft ervan krijgt een atypisch neurolepticum en ongeveer 20% krijgt tegelijk een atypisch neurolepticum en een klassiek neurolepticum.

Tabel 3.3.4 Voorschriften van huisartsen, specialisten en tandartsen: Aantal patiënten dat een anti-Alzheimermiddel (N06D) neemt

Geneesmiddelen (1)	Aantal patiënten (2)	In % van de patiënten die een anti-Alzheimermiddel nemen (3)	Volume (DDD) (4)	Gemiddeld volume per patiënt (5)=(4)/(2)
Geneesmiddelen anti-Alzheimer (N06D)	22.391	100,0%	6.076.949	271,4

Aantal patiënten dat bovendien een neuroleptica gebruikt :

Atypische neuroleptica alleen (N05AH + N05AX)	4.347	19,4%	309.980	71,3
Klassieke neuroleptica alleen (N05 uitgezonderd N05AH en N05AX)	2.112	9,4%	65.468	31,0
Combinatie van klassieke en atypische neuroleptica	1.518	6,8%	156.667	103,2
Totaal :	7.977	35,6%	532.115	66,7

3.3.5 Anti-epileptica (tabel 3.3.5)

Valproïnezuur blijft het anti-epilepticum dat het vaakst wordt voorgeschreven tot 65 jaar.

Vanaf de leeftijd van 65 jaar wordt carbamazepine iets meer voorgeschreven.

Van de nieuwere anti-epileptica wordt gabapentine het meest voorgeschreven. Lamotrigine kent ook een zeker gebruik bij jongeren.

Tabel 3.3.5 Voorschriften van huisartsen, specialisten en tandartsen: eerste voorschriften van een anti-epilepticum (N03A) – Aantal patiënten tijdens het 2de semester van 2004

ATC	Hoofbestanddeel	0 tot 5 jaar	6 tot 15 jaar	16 tot 64 jaar	65 jaar en meer	Totaal	% van het totale aantal patiënten
N03AG01	VALPROINEZUUR	319	536	7.346	2.499	10.700	45,9%
N03AF01	CARBAMAZEPINE	84	155	4.387	2.540	7.166	30,7%
N03AX12	GABAPENTINE	3	3	729	1.139	1.874	8,0%
N03AB02	FENYTOINE	6	17	675	661	1.359	5,8%
N03AA03	PRIMIDON	0	2	327	940	1.269	5,4%
N03AA02	FENOBARBITAL	0	2	300	163	465	2,0%
N03AX09	LAMOTRIGINE	10	55	286	60	411	1,8%
N03AB52	FENYTOINE, COMBINATIEPREP.	0	3	137	142	282	1,2%
N03AX14	LEVETIRACETAM	2	6	86	30	124	0,5%
N03AX11	TOPIRAMAAT	4	14	73	15	106	0,5%
N03AF02	OXCARBAZEPINE	0	2	47	15	64	0,3%
N03AD01	ETHOSUXIMIDE	2	13	8	5	28	0,1%
N03AG04	VIGABATRINE	12	2	3	0	17	0,1%
N03AX13	FENETURIDE	0	0	7	1	8	0,0%
N03AG06	TIAGABINE	0	0	1	0	1	0,0%
N03AX10	FELBAMAAT	0	1	0	0	1	0,0%
TOTAAL :		336	784	14.093	8.095	23.308	100,0%

Opmerking : een aantal patiënten ontvangt direct meer dan één werkzaam bestanddeel vanaf het eerste voorschrift ; ze zijn slechts éénmaal in het totaal verrekend

3.3.6 Hart vaatstelsel (tabellen 3.3.6. a tot en met f)

Ook in 2004 heeft de stijgende trend in het voorgeschreven volume zich doorgezet. De stijging doet zich zowel voor bij de bloeddrukverlagende middelen als de cholesterolverlagende middelen.

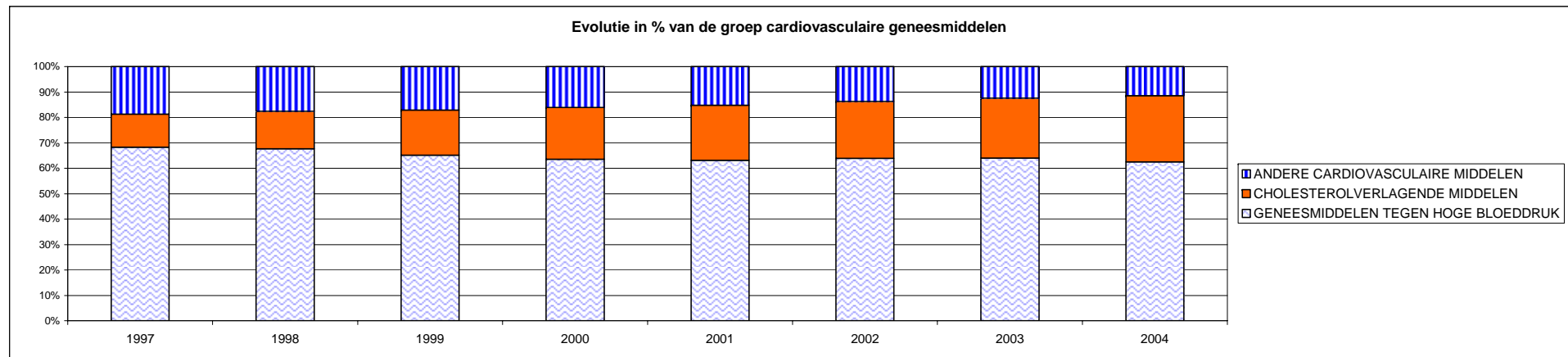
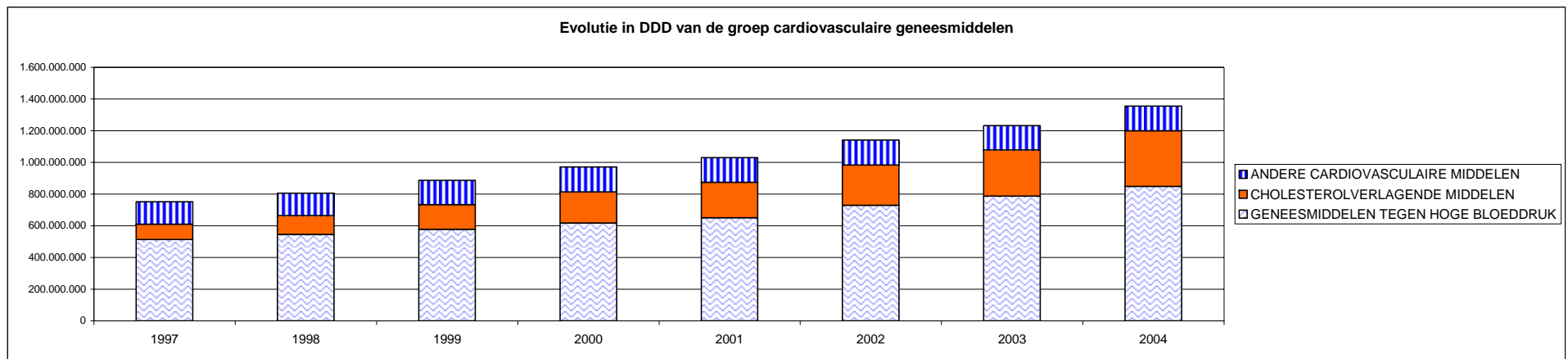
Alle verschillende klassen van bloeddrukverlagers zien hun volume stijgen. Binnen de betablokkers is er wel een daling te noteren voor atenolol. Binnen de groep van geneesmiddelen die de werking van angiotensine-2 remmen is er een stijging in volume van zowel de ACE-remmers als de angiotensine-2-receptorblokkers (sartanen). Van deze twee klassen daalt de kost per DDD. De ACE-remmers zijn goedkoper doordat er generische alternatieven ter beschikking zijn in tegenstelling tot de sartanen. Bij de calciumantagonisten blijft het voorgeschreven volume van de dihydropyridines stijgen.

In 2004 waren iets meer dan 2 000 000 patiënten in behandeling met één of meer antihypertensiva. Van de meeste klassen varieerde het voorgeschreven volume van 200 tot 300 DDD's per jaar. Een uitzondering hierop vormen de geneesmiddelen tegen angiotensine 2. Van deze groep werden gemiddeld 420 DDD's per patiënt en per jaar voorgeschreven. Een gedetailleerde analyse van het volume dat per patiënt aan sartanen werd voorgeschreven toonde aan dat van deze subklasse in de meerderheid van de gevallen meer dan één DDD per dag werd voorgeschreven. Met andere woorden de verpakkingen met dubbele dosis werden meer voorgeschreven dan die met de enkele dosis. Het feit dat in 2004 grote verpakkingen van sartanen enkel beschikbaar waren voor de dubbele dosis is hier wellicht niet vreemd aan.

Binnen de cholesterolverlagende middelen blijft het aandeel van de statines stijgen en het aandeel van de fibraten dalen.

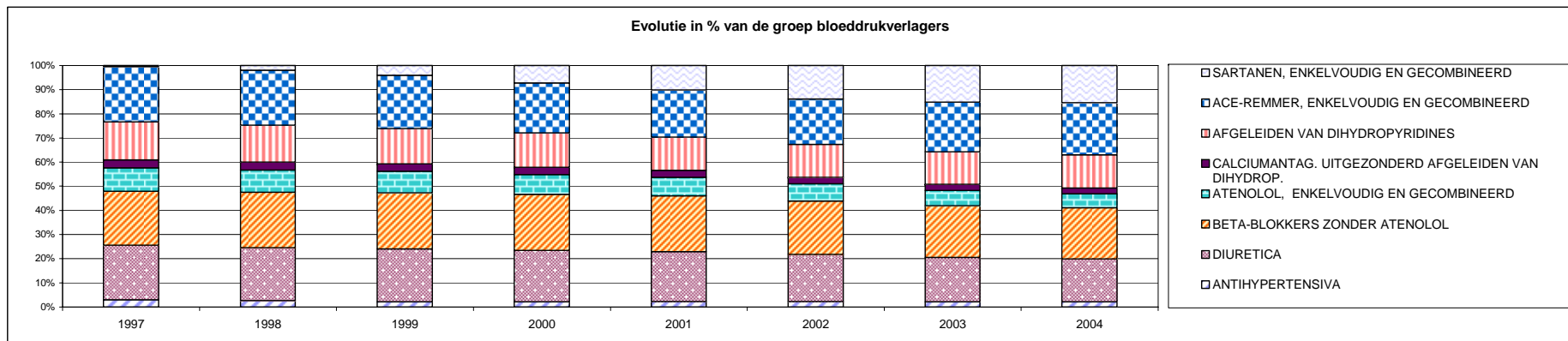
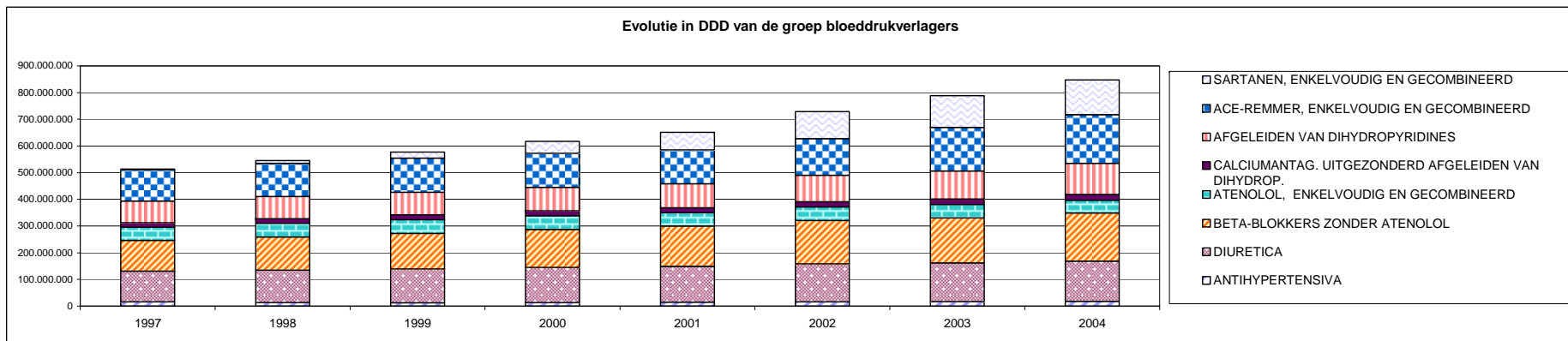
Tabel 3.3.6. a Voorschriften van officieel erkende huisartsen: Cardiovasculaire geneesmiddelen – volume (in DDD)

ATC	groep	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
C02 + C03 + C07 + C08 + C09	GENEESMIDDELEN TEGEN HOGE BLOEDDRUK	512.881.317	545.749.699	577.495.120	617.191.061	651.034.512	728.349.307	788.325.832	847.768.076
C10	CHOLESTEROLVERLAGENDE MIDDELEN	96.809.844	118.320.300	156.582.515	197.201.188	222.822.606	255.487.049	290.797.747	353.219.561
C01 + C04 + C05	ANDERE CARDIOVASCULAIRE MIDDELEN	141.203.112	142.100.580	152.051.340	156.752.116	156.934.942	156.779.514	153.072.999	155.081.871
	TOTAAL	750.894.273	806.170.579	886.128.975	971.144.365	1.030.792.061	1.140.615.870	1.232.196.577	1.356.069.509

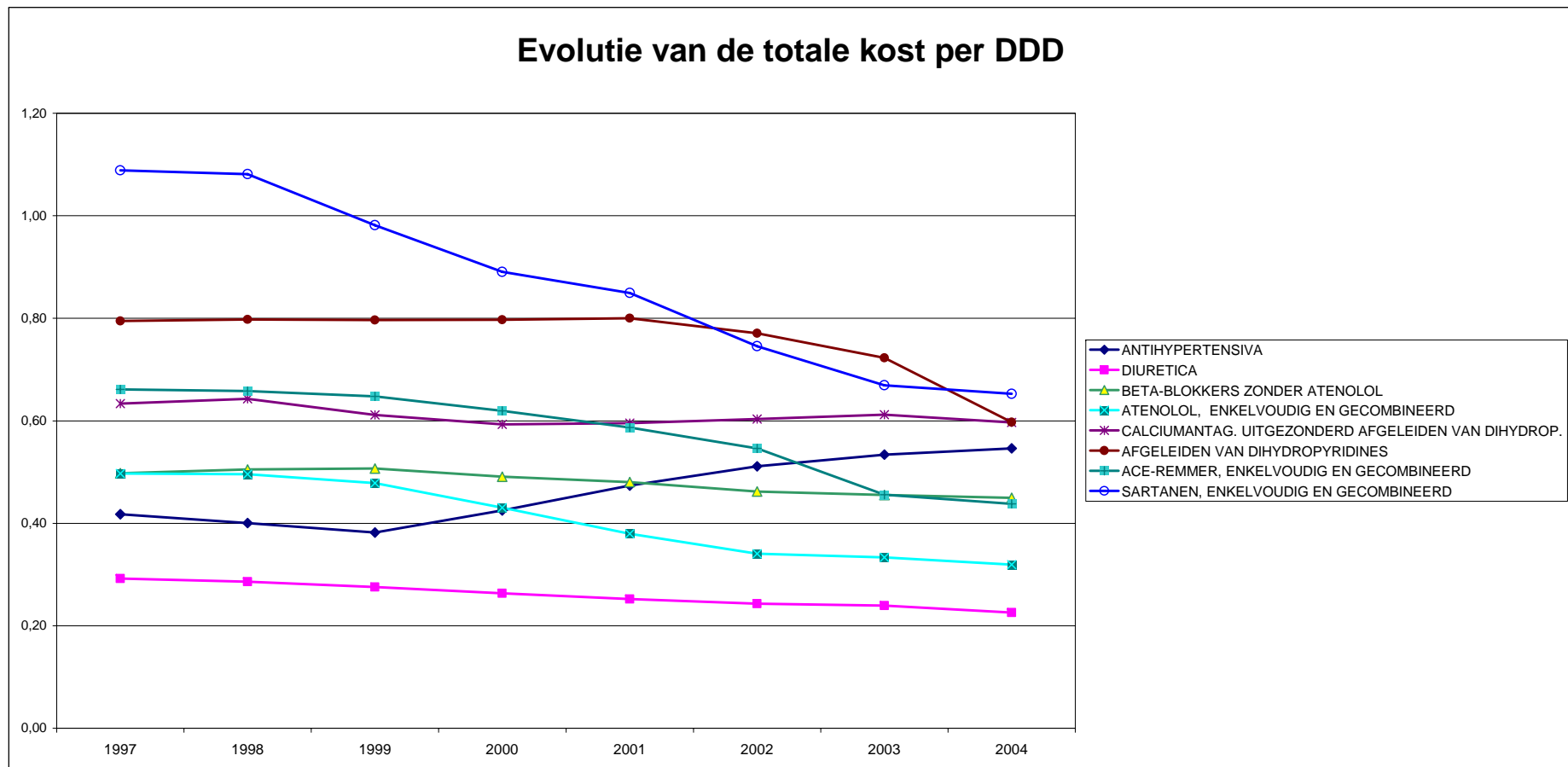
Tabel 3.3.6. b Voorschriften van officieel erkende huisartsen: Bloeddrukverlagers (C02, C03, C07, C08 en C09) – volume (in DDD)

ATC	Chemische subgroep	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
C02	ANTIHYPERTENSIVA	15.586.006	14.189.035	12.735.477	13.222.099	14.707.893	16.235.174	17.160.665	18.600.932
C03	DIURETICA	115.832.102	119.961.461	126.524.911	131.593.911	135.091.723	142.575.172	145.126.179	150.124.559
C07 uitgezonderd Atenolol	BETA-BLOKKERS ZONDER ATENOLOL	114.584.845	125.096.543	133.839.769	142.790.436	149.751.218	161.201.120	168.763.679	179.902.894
C07AB03 + C07CB03 + C07FB03 + C07DB01	ATENOLOL, ENKELVOUDIG EN GECOMBINEERD	49.396.998	50.680.897	51.393.763	51.300.473	50.222.194	51.676.407	49.895.377	48.706.797
C08 uitgezonderd C08CA	CALCIUMANTAG. UITGEZONDERD AFGELEIDEN VAN DIHYDROP.	17.136.840	17.676.727	17.847.706	18.087.040	18.648.929	19.546.756	20.071.263	21.067.016
C08CA	AFGELEIDEN VAN DIHYDROPYRIDINES	80.658.064	83.532.883	84.255.721	87.950.371	89.983.175	99.093.603	105.944.580	116.574.352
C09A + C09B	ACE-REMMER, ENKELVOUDIG EN GECOMBINEERD	117.396.258	124.368.324	127.309.201	127.664.506	126.681.115	136.818.070	162.304.280	182.328.480
C09C + C09D	SARTANEN, ENKELVOUDIG EN GECOMBINEERD	2.290.204	10.243.828	23.588.572	44.582.225	65.948.265	101.203.004	119.059.808	130.463.046
	Totaal	512.881.317	545.749.699	577.495.120	617.191.061	651.034.512	728.349.307	788.325.832	847.768.076

Tabel 3.3.6. c Voorschriften van officieel erkende huisartsen: Bloeddrukverlagers (C02, C03, C07, C08 en C09) – totale kost per DDD

ATC	Chemische subgroep	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
C02	ANTIHYPERTENSIVA	0,42	0,40	0,38	0,42	0,47	0,51	0,53	0,55
C03	DIURETICA	0,29	0,29	0,28	0,26	0,25	0,24	0,24	0,23
C07 uitgezonderd Atenolol	BETA-BLOKKERS ZONDER ATENOLOL	0,50	0,50	0,51	0,49	0,48	0,46	0,46	0,45
C07AB03 + C07CB03 + C07FB03 + C07DB01	ATENOLOL, ENKELVOUDIG EN GECOMBINEERD	0,50	0,50	0,48	0,43	0,38	0,34	0,33	0,32
C08 uitgezonderd C08CA	CALCIUMANTAG. UITGEZONDERD AFGELEIDEN VAN DIHYDROP.	0,63	0,64	0,61	0,59	0,60	0,60	0,61	0,60
C08CA	AFGELEIDEN VAN DIHYDROPYRIDINES	0,79	0,80	0,80	0,80	0,80	0,77	0,72	0,60
C09A + C09B	ACE-REMMER, ENKELVOUDIG EN GECOMBINEERD	0,66	0,66	0,65	0,62	0,59	0,55	0,46	0,44
C09C + C09D	SARTANEN, ENKELVOUDIG EN GECOMBINEERD	1,09	1,08	0,98	0,89	0,85	0,75	0,67	0,65
	Totaal	0,54	0,55	0,55	0,54	0,53	0,51	0,48	0,46

Tabel 3.3.6. d Voorschriften van huisartsen, specialisten en tandartsen: Bloeddrukverlagers (C02, C03, C07, C08 en C09) – volume (in DDD) en aantal patiënten

ATC05-3	Therapeutische hoofdgroep	Aantal patiënten	Aantal patiënten in % van het totaal aantal patiënten	Volume (DDD)	Totale kost	Volume/patiënt	Kost/DDD	Kost/patiënt
C02	ANTIHYPERTENSIVA	92.700	4,5%	20.581.135	11.206.280	222,0	0,54	120,9
C03	DIURETICA	713.743	35,0%	165.494.169	37.485.304	231,9	0,23	52,5
C07	BETA-BLOKKERS	1.222.914	59,9%	251.986.623	106.436.473	206,1	0,42	87,0
C08	CALCIUMANTAGONISTEN	494.979	24,3%	152.834.060	91.431.614	308,8	0,60	184,7
C09	MIDDELEN AANGRIJPEND OP HET RENINE-ANGIOTENSINESYSTEEM	823.354	40,4%	345.394.132	182.311.880	419,5	0,53	221,4
TOTAAL ANTIHYPERTENSIVA		2.039.993	100,0%	936.290.118	428.871.552	459,0	0,46	210,2

Bepaalde patiënten ontvangen antihypertensiva van verschillende therapeutische hoofdgroepen ; ze zijn slechts éénmaal in rekening gebracht in het totaal

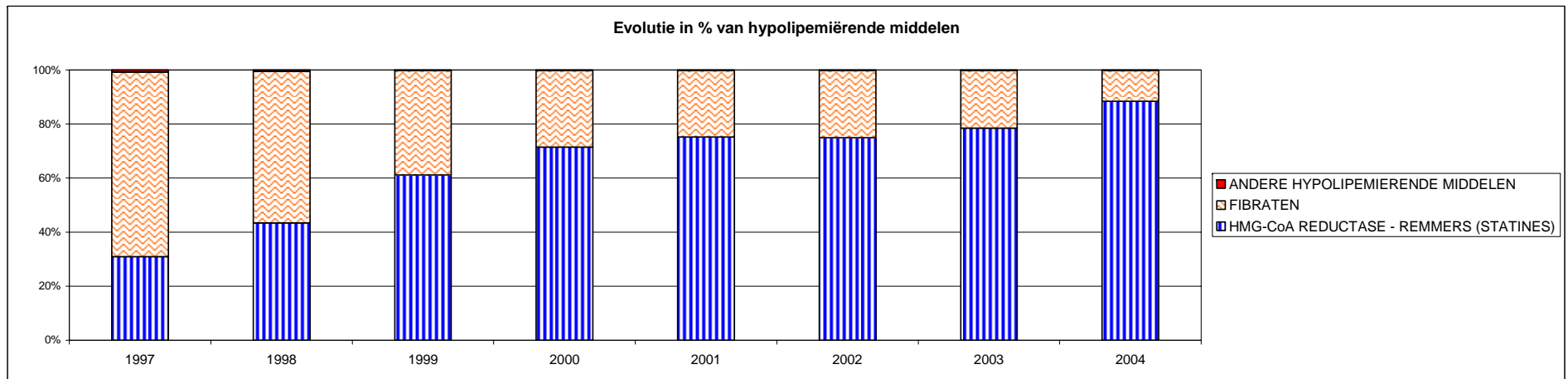
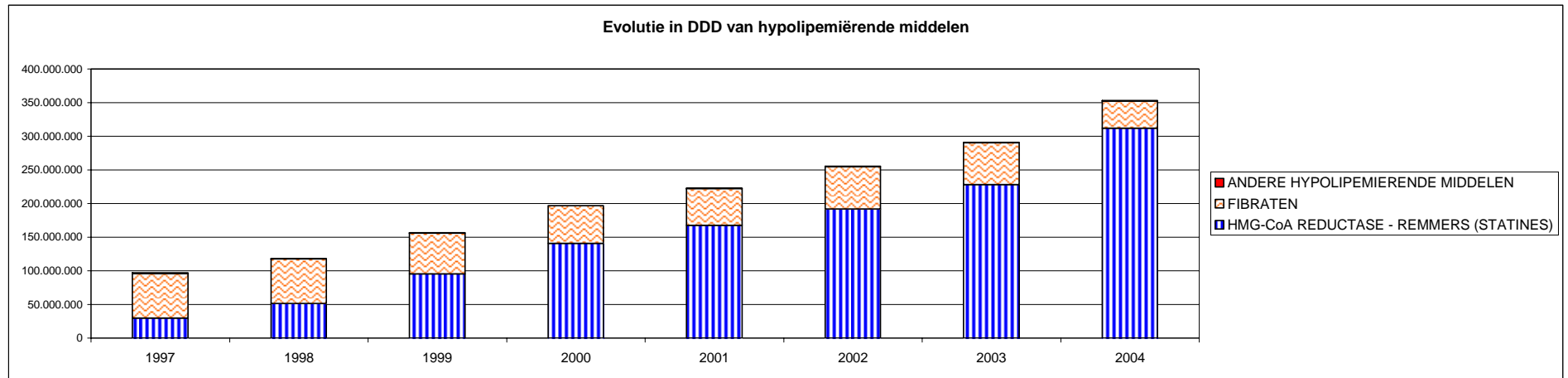
Tabel 3.3.6. e Voorschriften van huisartsen, specialisten en tandartsen: Verdeling van de patiënten die een sartaan (C09C) hebben gebruikt volgens het volume van behandeling (in DDD)

Gebruik van sartanen in 2004	Aantal patiënten	waarvan : patiënten die slechts één verpakking genomen hebben
1. Minder dan 100 DDD	15.699	13.633
2. Van 100 tot 365 DDD	79.519	15.383
3. Van 366 tot 730 DDD	101.946	0
4. Meer dan 730 DDD	44.271	0
TOTAAL	241.435	29.016

Opmerking : in de berekening van de DDD werd rekening gehouden met de combinaties sartanen/diuretica (C09D) (1DDD = 1 tablet)

Tabel 3.3.6. f Voorschriften van officieel erkende huisartsen: Cholesterolverlagende middelen (C10) – volume (in DDD)

ATC	Chemische subgroep	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
C10AA	HMG-CoA REDUCTASE - REMMERS (STATINES)	29.943.315	51.414.603	95.692.129	140.940.122	167.718.993	191.686.825	228.282.770	312.348.823
C10AB	FIBRATEN	66.106.101	66.301.254	60.437.420	55.863.051	54.738.487	63.449.200	62.170.278	40.046.220
C10AC + C10AD + C10AX	ANDERE HYPOLIPEMIERENDE MIDDELEN	760.428	604.443	452.967	398.015	365.126	351.024	344.699	824.519
Totaal		96.809.844	118.320.300	156.582.515	197.201.188	222.822.606	255.487.049	290.797.747	353.219.561

3.3.7 Middelen gebruikt bij diabetes (tabel 3.3.7)

De patiëntengebonden gegevens van 2004 laten in 2004 voor het eerst toe om het aantal patiënten die in behandeling zijn voor diabetes in België te bepalen.

In totaal zijn er 396.582 patiënten in behandeling met insuline en/of een oraal antidiabetisch middel. Vijftien % wordt behandeld met insuline alleen; 73,5 % met een oraal middel; en 11,8 % met de combinatie van insuline met een oraal middel.

Tevens werden enkele cardiovasculaire comedities onderzocht. Eén op vijf tot één op vier kreeg een gelijktijdige vergoedbare antithrombotische behandeling. Bij één vierde werd de diabetesbehandeling aangevuld met een cholesterolverlagend geneesmiddel. Bij de insulinebehoeftigen was dit meestal een statine. Bij de patiënten die uitsluitend een oraal antidiabetesmiddel kregen was dit vaak nog een fibraat.

Tabel 3.3.7 Voorschriften van huisartsen, specialisten en tandartsen**Patiënten die enkel insuline of een gelijksoortig middel nemen (A10A)**

Geneesmiddelen (1)	Aantal patiënten (2)	In % van de patiënten die insuline nemen (3)	Volume (DDD) (4)	Gemiddeld volume per patiënt (5)=(4)/(2)
Insulines	57.977	100,0%	25.091.556	432,8
Antitrombotische middelen	12.036	20,8%	2.357.135	195,8
Statines	14.659	25,3%	7.983.704	544,6
Fibraten	2.501	4,3%	739.332	295,6
Andere cholesterolverlagers	237	0,4%	35.240	148,7

Patiënten die enkel een hypoglykemiërend geneesmiddel nemen (A10B)

Geneesmiddelen (1)	Aantal patiënten (2)	In % van de patiënten die een hypoglykemiërend middel nemen (3)	Volume (DDD) (4)	Gemiddeld volume per patiënt (5)=(4)/(2)
Hypoglykemiërende middelen	291.802	100,0%	90.440.948	309,9
Antitrombotische middelen	47.343	16,2%	8.420.576	177,9
Statines	87.753	30,1%	47.154.601	537,4
Fibraten	21.811	7,5%	6.609.770	303,0
Andere cholesterolverlagers	878	0,3%	130.600	148,7

Patiënten die insuline of een gelijksoortig middel (A10A) nemen en een hypoglykemiërend geneesmiddel (A10B)

Geneesmiddelen (1)	Aantal patiënten (2)	In % van de patiënten die insuline en een hypoglykemiërend middel nemen (3)	Volume (DDD) (4)	Gemiddeld volume per patiënt (5)=(4)/(2)
Insulines	46.803	100,0%	18.518.500	395,7
Hypoglykemiërende middelen	46.803	100,0%	16.568.850	354,0
Antitrombotische middelen	11.523	24,6%	2.275.652	197,5
Statines	18.486	39,5%	10.863.326	587,7
Fibraten	4.248	9,1%	1.351.227	318,1
Andere cholesterolverlagers	242	0,5%	39.879	164,8

3.3.8 Maagzuurremmers (tabellen 3.3.8. a en b)

Als geheel vertoont deze klasse een sterke stijging in volume in 2004 ten opzichte van 2003.

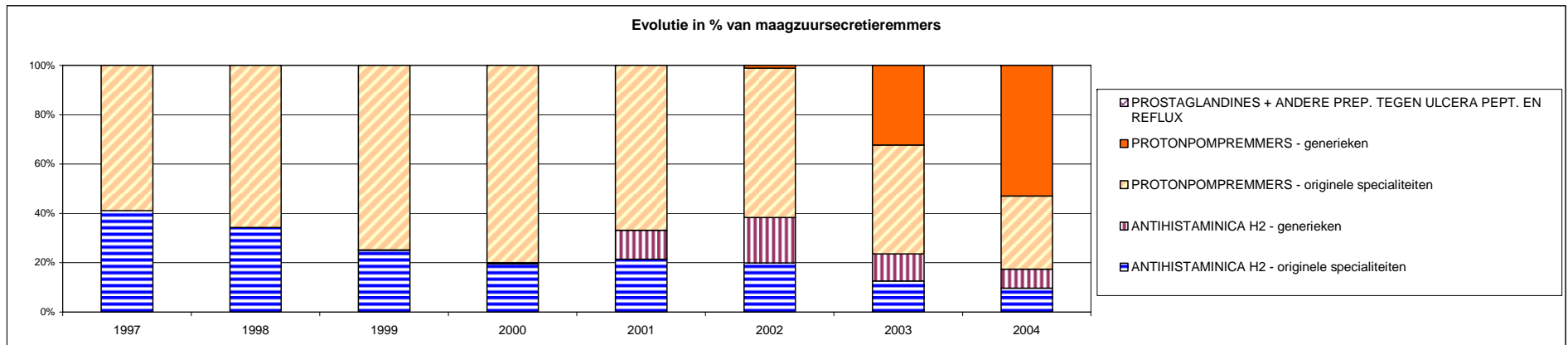
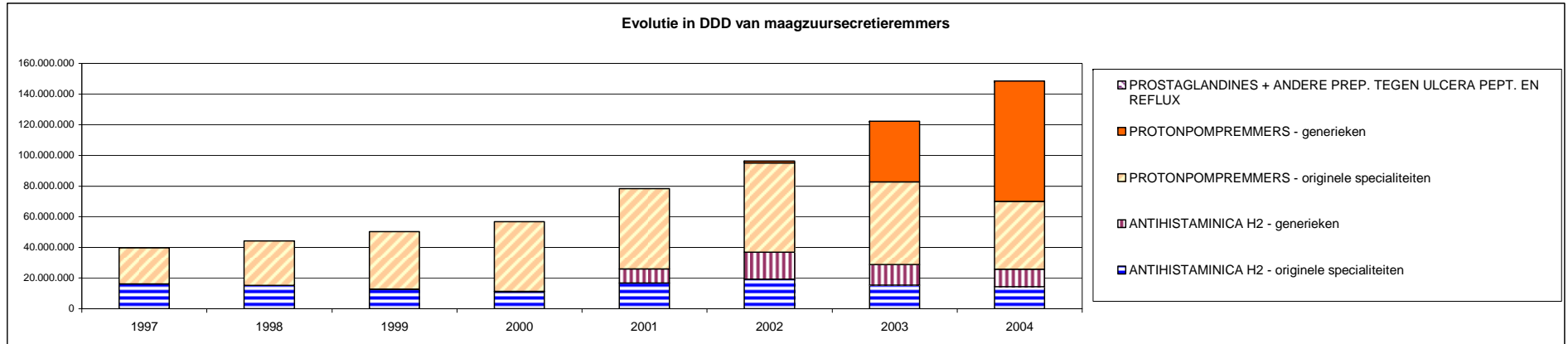
Het zijn vooral de protonpompremmers die hun aandeel zien toenemen ten koste van de andere klassen.

Binnen de protonpompremmers namen de generieken van omeprazol in 2004 twee derden van het volume voor hun rekening.

Het overwicht van generische geneesmiddelen op originele specialiteiten maakt dat de gemiddelde kost per DDD daalde tot 1,1 € per DDD.

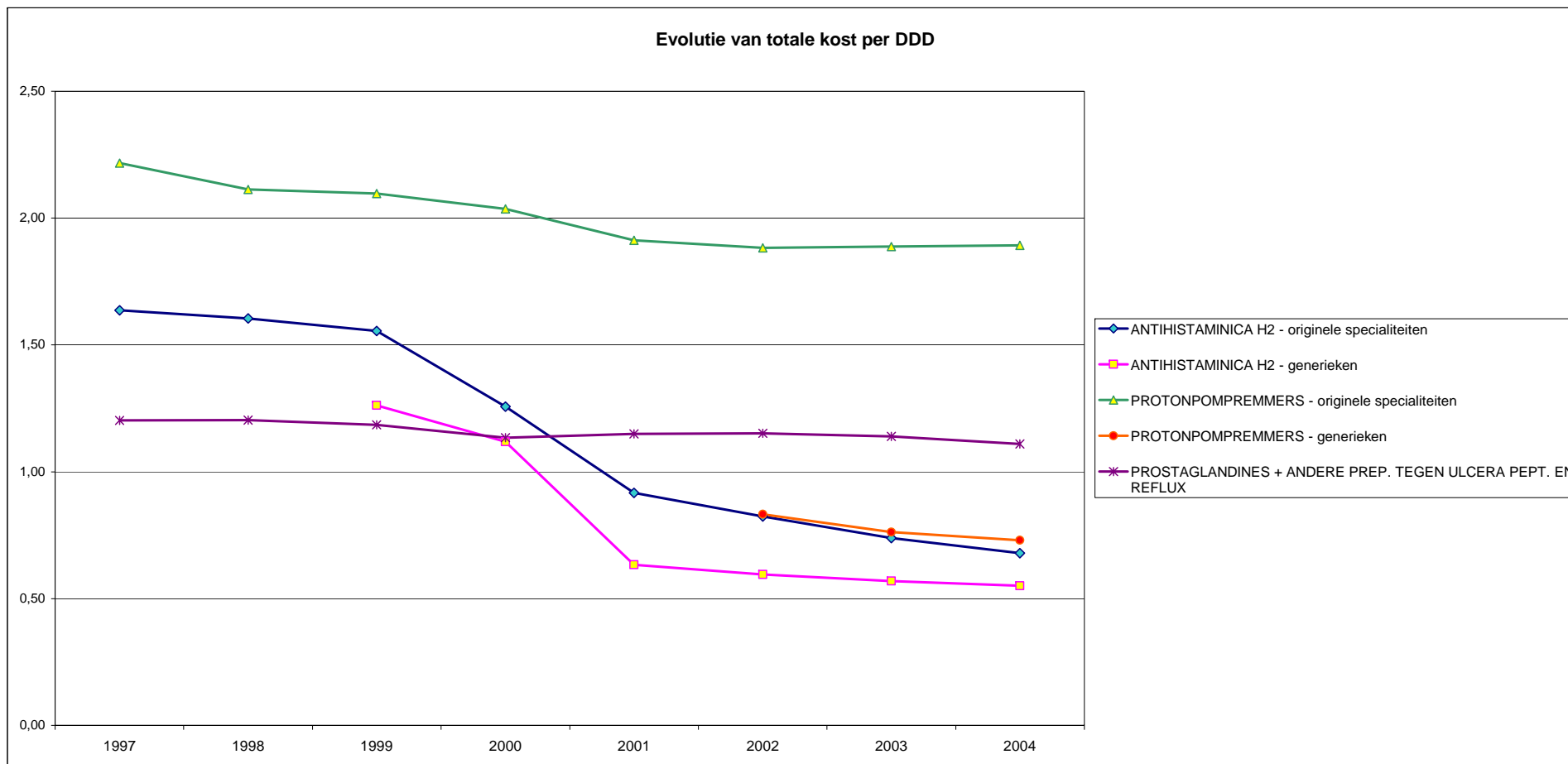
Tabel 3.3.8. a Voorschriften van officieel erkende huisartsen: Maagzuursecretieremmers (A02B) – volume (in DDD)

ATC	Chemische subgroep	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
A02BA - originele specialiteiten	ANTIISTAMINICA H2 - originele specialiteiten	16.323.388	15.203.330	12.631.549	11.123.649	16.750.385	19.198.264	15.459.525	14.444.548
A02BA - generieken	ANTIISTAMINICA H2 - generieken	0	0	85.276	271.685	9.225.010	17.705.820	13.335.469	11.363.902
A02BC - originele specialiteiten	PROTONPOMPREMMERS - originele specialiteiten	23.352.644	29.088.038	37.584.470	45.451.882	52.372.614	58.233.112	54.012.905	44.114.574
A02BC - generieken	PROTONPOMPREMMERS - generieken	0	0	0	0	0	1.134.308	39.522.420	78.606.325
A02BB + A02BX	PROSTAGLANDINES + ANDERE PREP. TEGEN ULCERA PEPT. EN REFLUX	18.795	14.080	9.433	6.246	4.280	4.489	3.852	3.796
Totaal		39.694.827	44.305.448	50.310.728	56.853.462	78.352.289	96.275.993	122.334.171	148.533.145

Tabel 3.3.8. b Voorschriften van officieel erkende huisartsen: Maagzuursecretieremmers (A02B) – totale kost per DDD

ATC	Chemische subgroep	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
A02BA - originele specialiteiten	ANTIISTAMINICA H2 - originele specialiteiten	1,64	1,60	1,56	1,26	0,92	0,82	0,74	0,68
A02BA - generieken	ANTIISTAMINICA H2 - generieken			1,26	1,12	0,63	0,60	0,57	0,55
A02BC - originele specialiteiten	PROTONPOMPREMMERS - originele specialiteiten	2,22	2,11	2,10	2,04	1,91	1,88	1,89	1,89
A02BC - generieken	PROTONPOMPREMMERS - generieken						0,83	0,76	0,73
A02BB + A02BX	PROSTAGLANDINES + ANDERE PREP. TEGEN ULCERA PEPT. EN REFLUX	1,20	1,20	1,18	1,13	1,15	1,15	1,14	1,11
	Totaal	1,98	1,94	1,96	1,88	1,55	1,42	1,23	1,06

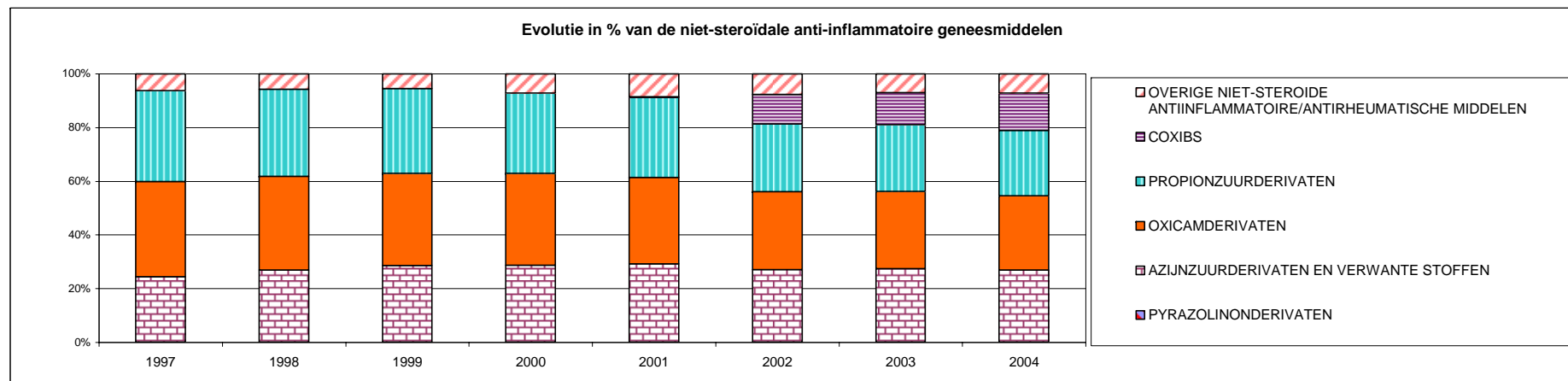
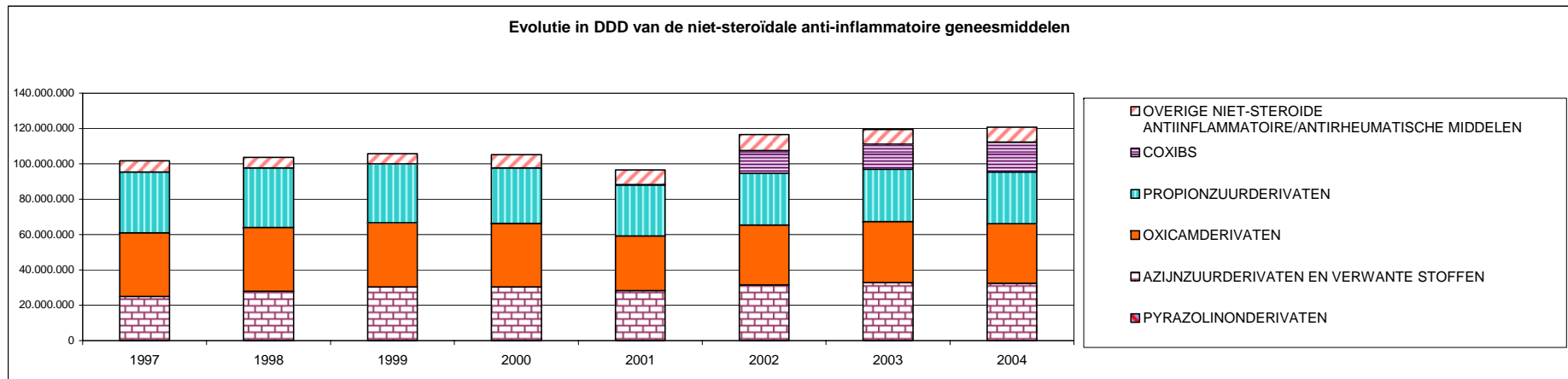
3.3.9 Niet-steroïdale anti-inflammatoire geneesmiddelen (tabel 3.3.9)

Het aandeel van de antiflogistica op het totale voorschrift bleef stabiel in 2004. Het voorgeschreven volume vertoonde slechts een geringe stijging ten opzichte van de vorige jaren.

Er is wel een duidelijke toename van het gebruik van de coxibs die sinds einde 2001 vergoed worden.

Tabel 3.3.9 Voorschriften van officieel erkende huisartsen: Niet-steroidale anti-inflammatoire geneesmiddelen (M01A) – volume (in DDD)

ATC	Chemische subgroep	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
M01AA	PYRAZOLINONDERIVATEN	188.711	153.250	140.490	122.890	111.811	105.864	99.638	91.998
M01AB	AZIJNZUURDERIVATEN EN VERWANTE STOFFEN	24.761.466	27.799.385	30.225.845	30.181.501	28.103.306	31.471.445	32.761.623	32.494.713
M01AC	OXICAMDERIVATEN	36.014.984	36.106.203	36.333.060	36.033.620	31.101.626	33.769.107	34.355.440	33.494.595
M01AE	PROPIONZUURDERIVATEN	34.497.220	33.609.518	33.392.636	31.447.146	28.689.935	29.347.628	29.657.445	29.377.752
M01AH	COXIBS	0	0	0	0	289.893	12.834.446	14.296.868	16.811.251
M01AX	OVERIGE NIET-STEROIDE ANTIINFLAMMATOIRE/ANTIRHEUMATISCHE MIDDELEN	6.317.931	5.952.410	5.735.478	7.449.105	8.175.153	8.929.640	8.303.175	8.569.905
	Totaal	101.780.313	103.620.766	105.827.509	105.234.261	96.471.725	116.458.130	119.474.188	120.840.213

5. CONCLUSIE EN PERSPECTIEVEN

In deze negende uitgave van de 'Farmaceutische Kengetallen van de Farmaceutische Verstrekkingen in de Ambulante Praktijk' heeft u kennis gemaakt met een beperkt gedeelte van de informatie die in het jaar 2004 werd ingezameld in het kader van Farmanet.

Nieuw voor deze uitgave is ook dat voor het eerst, naast gegevens met betrekking tot het voorgeschreven geneesmiddel en de voorschrijver, gegevens over de patiënt beschikbaar zijn. Dit heeft ons ondermeer toegelaten om het aantal patiënten te berekenen die in België in behandeling is voor diabetes. Tevens hebben wij in diezelfde patiëntengroep kunnen tonen hoeveel patiënten worden behandeld met lipidenverlagende middelen. Deze enkele voorbeelden die wij geven in de huidige uitgave van de Kengetallen moeten aantonen dat wij in België beschikken over een uniek gegevensbestand met betrekking tot het geneesmiddelenvoorschrift. Om dit bestand optimaal te exploiteren, stelt het RIZIV gegevens ter beschikking van wetenschappelijke verenigingen met het oog op het verrichten van onderzoek op het gebied van op het gebied van farmaco-epidemiologie en farmaco-economie³.

Als wij naar de kost kijken, valt onmiddellijk op dat zowel bij huisartsen als specialisten de volgende klassen geneesmiddelen een belangrijke plaats innemen, met name de cholesterolverlagende geneesmiddelen, de antihypertensiva (met de selectieve betablokkers, de calciumantagonisten, de ACE-remmers en de sartanen), de antidepressiva van het type serotonine-heropname-remmers en de protonpompremmers. Het Comité voor de Evaluatie van de Medische Praktijk inzake Geneesmiddelen in samenspraak met de Minister en het RIZIV heeft dan ook besloten om deze klassen als onderwerp te nemen van een consensusvergadering. Deze bijeenkomsten hebben tot doel om de voorschrijver therapeutische richtlijnen aan te reiken die enerzijds gestoeld zijn op wetenschappelijke evidentie maar tevens gericht zijn op de Belgische praktijk.

Van de volgende consensusvergaderingen is het verslag van de jury beschikbaar op <http://www.riziv.fgov.be/drug/nl/statistics-scientific-information/consensus/index.htm>

- *De plaats van geneesmiddelen bij chronisch perifeer arterieel lijden*
- *De plaats van geneesmiddelen in de behandeling van arteriële hypertensie*
- *Doelmatig gebruik van antibiotica bij acute infecties van neus-keel-oren en de onderste luchtweg in de ambulante praktijk.*
- *Het doelmatig gebruik van geneesmiddelen bij astma.*
- *Het doelmatig gebruik van antibiotica bij acute enteritis en bij acute urogenitale infecties in de ambulante praktijk.*
- *Het doelmatig gebruik van de hypolipemiërende geneesmiddelen*
- *Het doelmatig gebruik van niet-gefractioneerde heparines, heparines met laag moleculair gewicht en orale anticoagulantie bij de preventie en behandeling van veneuze trombo-embolische aandoeningen.*
- *Het doelmatig gebruik van zuurremmers bij gastro-oesofagale reflux en dyspepsie*
- *Het doelmatig gebruik van de orale antidiabetica*
- *Doelmatige behandeling van gecompliceerde hypertensie*

³ Meer informatie over een aanvraag van Farmanetgegevens is te vinden op de RIZIV-website:

<http://www.riziv.fgov.be/drug/nl/statistics-scientific-information/pharmanet/request/index.htm>

- *Het doelmatig gebruik van niet-steroïdale anti-inflammatoire farmaca*
- *De doelmatige behandelingen voor de preventie van breuken ten gevolge van osteoporose*
- *Het doelmatig gebruik van geneesmiddelen bij de behandeling van dementie bij ouderen*
- *Het doelmatig gebruik van antidepressiva bij de behandeling van depressie*

Van de volgende recente consensusvergadering zal het verslag eerstdaags beschikbaar zijn:

- *Het doelmatig gebruik van geneesmiddelen bij de behandeling van stabiele angor*

BIJLAGE 1: Hergroepering van de voorschrijvers volgens hun erkenningscodenummer

Groep	Omschrijving van de groep	Hergroepering	Erkenings-codenummer	Aantal voorschrijver
1010	Algemeen geneeskundigen	Huisartsen	1.001+1.002	3.258
1015	Algemeen geneeskundigen in opleiding	Huisartsen	1.005+1.006	703
1020	Bijgeschoolde algemeen geneeskundigen	Huisartsen	1.003+1.004	14.773
1025	Bijgeschoolde algemeen geneeskundigen met een erkenning voor revalidatie	Huisartsen	1.007+1.008	2
1100	Stagedoend geneesheren	Specialisten	1.0xx	3.536
1110	Specialisten voor anesthesiologie	Specialisten	1.100	1.720
1121	Specialisten voor heelkunde of voor heelkunde met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.140+1.153	1.541
1122	Specialisten voor neurochirurgie of voor neurochirurgie met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.170+1.174	150
1123	Specialisten voor plastische heelkunde	Specialisten	1.210	202
1130	Specialisten voor gynaecologie	Specialisten	1.340	1.421
1140	Specialisten voor oftalmologie of voor oftalmologie met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.370+1.374	1.072
1150	Specialisten voor oto-rhino-laryngologie of voor ORL met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.410+1.414	631
1160	Specialisten voor urologie of voor urologie met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.450+1.454	373
1170	Specialisten voor orthopedie of voor orthopedie met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.480+1.494	954
1180	Specialisten voor dermato-venereologie	Specialisten	1.550	694
1191	Specialisten voor inwendige geneeskunde of voor inwendige geneeskunde met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.580+1.584	2.130
1192	Specialisten voor pneumologie of voor pneumologie met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.620+1.624	377
1193	Specialisten voor gastro-enterologie	Specialisten	1.650	461
1200	Specialisten voor kindergeneeskunde of voor kindergeneeskunde met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.690+1.694	1.473
1210	Specialisten voor cardiologie of voor cardiologie met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.730+1.734	895
1220	Specialisten voor neuropsychiatrie, voor neurologie, voor psychiatrie met of zonder erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.760+1.770+1.780+ 1.764+1.774+1.784	2.299
1231	Specialisten voor reumatologie of voor reumatologie met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.790+1.794	234
1232	Specialisten voor fysieke geneeskunde of voor fysieke geneeskunde met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.830+1.834	461
1240	Specialisten voor klinische biologie of voor klinische biologie met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.860+1.862	628
1250	Specialisten in de pathologische anatomie	Specialisten	1.870	249
1261	Specialisten in de röntgendiagnose	Specialisten	1.930	1.399
1262	Specialisten voor radio- en radiumtherapie of voor radio- en radiumtherapie met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.960+1.964	167
1270	Specialisten in de nucleaire geneeskunde of specialisten met een dubbele erkenning waarvan één de nucleaire geneeskunde is	Specialisten	1.970+1.9710 tot 1.995+1.793+1.965+ 1.996+1.997	318
1280	Andere specialisten	Specialisten	1.xxx	170
1310	Doctors in de geneeskunde die daarbij licenciat in de tandheelkunde zijn	Tandartsen	3.004	105
1311	Tandartsen	Tandartsen	3.001+3.002+3.003	7.522
1320	Specialisten voor stomatologie	Tandartsen	1.520+3.005	429
TOTAAL :				50.347

BIJLAGE 2: Lijst van de New Chemical Entities (NCE's) – jaren 1994-2004

Pag. 1

ATC	Werkzaam bestanddeel	jaar van aanneming
A02BC03	LANSOPRAZOL	1994
A04AA03	TROPISETRON	1994
B01AB10	TINZAPARINE	1994
D01BA02	TERBINAFINE	1994
D07AC14	METHYLPREDNISOLON ACEPONAAT	1994
J01CR05	PIPERACILLINE MET ENZYMMER	1994
J01MA08	FLEROXACINE	1994
J05AF02	DIDANOSINE	1994
L03AA03	MOLGRAMOSTIM	1994
N06AG02	MOCLOBEMIDE	1994
R03BA03	FLUNISOLIDE	1994
C01DA14	ISOSORBIDEMONONITRAAT	1995
C07BB07	BISOPROLOL MET THIAZIDEN	1995
C09AA07	BENAZEPRIL	1995
C09BA06	QUINAPRIL MET DIURETICA	1995
C10AD06	ACIPIMOX	1995
D03AX24	Comfeel plaques	1995
D07AC13	MOMETASON	1995
D07XA01	HYDROCORTISON	1995
G01AF15	BUTOCONAZOL	1995
G03FB06	MEDROXYPROGESTERON MET OESTROGENEN	1995
J01DE01	CEFEPIME	1995
J01FA10	AZITROMYCINE	1995
J01FA13	DIRITHROMYCINE	1995
J05AF03	ZALCITABINE	1995
J07AG01	HAEMOPHILUS INFLUENZAE B, GEZUIVERD ANTIGEENCONJUGAAT	1995
J07AG52	HAEMOPHILUS INFLUENZAE B, COMBINATIEPREP. MET PERTUSSIS EN TOXOIDEN	1995
L01CD01	PACLITAXEL	1995
L03AA10	LENOGRASTIM	1995
M05BA02	CLODRONINEZUUR	1995
N03AX09	LAMOTRIGINE	1995
R03AC12	SALMETEROL	1995
R03BA05	FLUTICASON	1995
S01EX01	GUANETHIDINE	1995
V03AF04	CALCIUMLEVOFOLINAAT	1995
V08CA03	GADODIAMIDE	1995
C07FB02	METOPROLOL EN OVERIGE ANTIHYPERTENSIVA	1996
D03AX31	Duoderm	1996
G03FB01	NORGESTREL MET OESTROGENEN	1996
G03FB05	NORETHISTERON MET OESTROGENEN	1996
H05BA04	ELCATONINE	1996
M01AX17	NIMESULIDE	1996
N02AX02	TRAMADOL	1996
N02CC01	SUMATRIPTAN	1996
N05AX08	RISPERIDON	1996
R05CB13	DORNASE ALFA (DESOXYRIBONUCLEASE)	1996
S01CA07	FLUORMETHOLON MET ANTIMICROBIELE MIDDELEN	1996
S01ED06	BEFUNOLOL	1996

Pag. 2

ATC	Werkzaam bestanddeel	jaar van aanneming
A02BC02	PANTOPRAZOL	1997
C09BA05	RAMIPRIL MET DIURETICA	1997
C09BA08	CILAZAPRIL MET DIURETICA	1997
C09BA09	FOSINOPRIL MET DIURETICA	1997
C09CA01	LOSARTAN	1997
C10AA04	FLUVASTATINE	1997
D01AC13	OMOCONAZOL	1997
D05AX02	CALCIPOTRIOL	1997
D07AC17	FLUTICASON	1997
G01AF16	OMOCONAZOL	1997
J01DH02	MEROPENEM	1997
J01FA11	MIOCAMYCINE	1997
J05AE01	SAQUINAVIR	1997
J05AE02	INDINAVIR	1997
J05AE03	RITONAVIR	1997
J05AF04	STAVUDINE	1997
J05AF05	LAMIVUDINE	1997
J07CA02	DIFTERIE - KINKHOEST - POLIOMYELITIS - TETANUS	1997
L01BB05	FLUDARABINE	1997
L01CD02	DOCETAXEL	1997
L03AB08	INTERFERON BETA-1B	1997
M01AC06	MELOXICAM	1997
M05BA05	TILUDRONINEZUUR	1997
N02AB03	FENTANYL	1997
N03AX10	FELBAMAAT	1997
N05AH02	CLOZAPINE	1997
N06AX16	VENLAFAXINE	1997
P01AX06	ATOVAQUON	1997
S01AX17	LOMEFLOXACINE	1997
S01BC03	DICLOFENAC	1997
S01BC05	KETOROLAC	1997
S03AA07	CIPROFLOXACINE	1997
V08AB10	JOMEPROL	1997
A02BA07	RANITIDINEBISMUTCITRAAT	1998
A16AB01	ALGLUCERASE	1998
B01AD07	RETEPLASE	1998
C09AA10	TRANDOLAPRIL	1998
C09CA03	VALSARTAN	1998
C09CA04	IRBESARTAN	1998
C10AA05	ATORVASTATINE	1998
D01AC14	SERTACONAZOL	1998
J01GB11	ISEPAMICINE	1998
J01MA10	RUFLOXACINE	1998
J05AB09	FAMCICLOVIR	1998
J05AE04	NELFINAVIR	1998
J05AG01	NEVIRAPINE	1998
L01BA03	RALTITREXED	1998
L02BB03	BICALUTAMIDE	1998
L03AB07	INTERFERON BETA-1A	1998
L04AA05	TACROLIMUS	1998
L04AA06	MYCOFENOLZUUR	1998
M01AB16	ACECLOFENAC	1998
M05BA04	ALENDRONINEZUUR	1998
R06AX22	EBASTINE	1998
R06AX26	FEXOFENADINE	1998
S01BA13	RIMEXOLON	1998
S01CC01	DICLOFENAC MET ANTIMICROBIELE MIDDELEN	1998
V08AB11	IOBITRIDOL	1998

ATC	Werkzaam bestanddeel	jaar van aanneming
A10BB12	GLIMEPIRIDE	1999
C02AC05	MOXONIDINE	1999
C08CA13	LERCANIDIPINE	1999
C09CA02	EPROSARTAN	1999
C09CA06	CANDESARTAN	1999
C09CA07	TELMISARTAN	1999
C09DA01	LOSARTAN MET DIURETICA	1999
C09DA03	VALSARTAN MET DIURETICA	1999
C09DA04	IRBESARTAN MET DIURETICA	1999
C10AA06	CERIVASTATINE	1999
D05AX04	TACALCITOL	1999
G02CB03	CABERGOLINE	1999
G03GA05	FOLLITROPINE ALFA	1999
G03GA06	FOLLITROPINE BETA	1999
H01CB03	LANREOTIDE	1999
J04AB04	RIFABUTINE	1999
J05AB11	VALACICLOVIR	1999
J05AF30	COMBINATIEPREPARATEN	1999
L01XX14	TRETINOINE	1999
L02BA02	TOREMIFEN	1999
L02BG03	ANASTROZOL	1999
L02BG04	LETROZOL	1999
L03AB03	INTERFERON GAMMA	1999
N03AX11	TOPIRAMAAT	1999
N03AX12	GABAPENTINE	1999
N04BC04	ROPINIROL	1999
N05AH03	OLANZAPINE	1999
N06AX18	REBOXETINE	1999
N07XX02	RILUZOL	1999
R01AD08	FLUTICASON	1999
R03AC13	FORMOTEROL	1999
R03AK04	SALBUTAMOL MET ANDERE MIDDELEN VOOR OBSTRUCTIEVE LUCHTWEGAANDOENINGEN	1999
R03DC01	ZAFIRLUKAST	1999
R06AX25	MIZOLASTINE	1999
V03AF05	AMIFOSTIN	1999
A07EA06	BUDESONIDE (RECTAAL)	2000
A07EC04	BALSALAZIDE	2000
A10AB04	INSULINE LISPRO	2000
A16AA04	MERCAPTAMINE	2000
B01AB09	DANAPAROID	2000
B01AC30	COMBINATIEPREPARATEN	2000
B02BD09	NONACOG ALFA	2000
D03AX09	CRILANOMEER	2000
G03DB04	NOMEGESTROL	2000
J01MA12	LEVOFLOXACINE	2000
L03AB09	INTERFERON ALFACON-1	2000
L03AC01	ALDESLEUKINE	2000
M01AB55	DICLOFENAC, COMBINATIEPREPARATEN	2000
N03AG06	TIAGABINE	2000
N04BC05	PRAMIPEXOL	2000
N04BX02	ENTACAPON	2000
S01EE01	LATANOPROST	2000
V08AB09	JODIXANOL	2000

ATC	Werkzaam bestanddeel	jaar van aanneming
A02BC04	RABEPRAZOL	2001
A10BX02	REPAGLINIDE	2001
B01AC04	CLOPIDOGREL	2001
C07AB12	NEBIVOLOL	2001
C09DA06	CANDESARTAN MET DIURETICA	2001
G03XC01	RALOXIFEN	2001
J05AG03	EFAVIRENZ	2001
L01AX03	TEMOZOLOMIDE	2001
L02BG06	EXEMESTAAN	2001
M01AH01	CELECOXIB	2001
M01AH02	ROFECOXIB	2001
N06AX11	MIRTAZAPINE	2001
N07BB03	ACAMPROSAAT	2001
R01AD09	MOMETASON	2001
R03AK06	SALMETEROL MET ANDERE MIDDELEN VOOR OBSTRUCTIEVE LUCHTWEGAANDOENINGEN	2001
R03DC03	MONTELUKAST	2001
V08CA08	GADOBEENZUUR	2001
A02BC05	ESOMEPRAZOL	2002
A10AB05	INSULINE ASPART	2002
A10BG02	ROSIGLITAZON	2002
A10BG03	PIOGLITAZON	2002
C08CA12	BARNIDIPINE	2002
C09BA04	PERINDOPRIL MET DIURETICA	2002
D05AX03	CALCITRIOL	2002
D06BB10	IMIQUIMOD	2002
J01FA15	TELITHROMYCINE	2002
J01MA14	MOXIFLOXACINE	2002
J05AE05	AMPRENAVIR	2002
J05AE06	LOPINAVIR	2002
J05AF06	ABACAVIR	2002
L01BC06	CAPECITABINE	2002
L01BC53	TEGAFUR, COMBINATIEPREPARATEN	2002
L01XD02	VERTEPORFINE	2002
L01XX28	IMATINIB	2002
L03AB10	PEGINTERFERON ALFA-2B	2002
L03AX13	GLATIRAMER ACETAAT	2002
L04AA10	SIROLIMUS	2002
L04AA11	ETANERCEPT	2002
L04AA13	LEFLUNOMIDE	2002
M05BA07	RISEDRONINEZUUR	2002
N03AF02	OXCARBAZEPINE	2002
N03AX14	LEVETIRACETAM	2002
N05AH04	QUETIAPINE	2002
N05AL05	AMISULPRIDE	2002
N05AL10	Levosulpuride	2002
N06DA02	DONEPEZIL	2002
N06DA03	RIVASTIGMINE	2002
N06DA04	GALANTAMINE	2002
R03AK07	FORMOTEROL MET ANDERE MIDD. VOOR OBSTRUCT. AANDOENINGEN VD LUCHTWEGEN	2002
R06AE09	LEVOCETIRIZINE	2002
R06AX27	DESLORATADINE	2002
S01EA05	BRIMONIDINE	2002
S01EC03	DORZOLAMIDE	2002
S01EC04	BRINZOLAMIDE	2002
S01EE04	TRAVOPROST	2002
V03AE02	SEVELAMER	2002

Pag. 5

ATC	Werkzaam bestanddeel	jaar van aanneming
A10AD05	INSULINE ASPART	2003
A10BD02	METFORMINE MET SULFONYLUREUMDERIVATEN	2003
C09DA07	TELMISARTAN EN DIURETICA	2003
C10AA07	ROSUVASTATINE	2003
D05AC01	DITRANOL	2003
D05AX05	TAZAROTEEN	2003
D11AX15	PIMECROLIMUS	2003
G04BD07	TOLTERODINE	2003
J02AC03	VORICONAZOL	2003
J05AB14	VALGANCICLOVIR	2003
J05AF07	TENOFOVIR DISOPROXIL	2003
L03AB11	PEGINTERFERON ALFA-2A	2003
M01AE12	OXAPROZINE	2003
N02AX52	TRAMADOL, COMBINATIEPREPARATEN	2003
N02BE01	PARACETAMOL	2003
N06AB10	ESCITALOPRAM	2003
N06DX02	GINKGO BILOBA	2003
S01EE03	BIMATOPROST	2003
A10AE04	INSULINE GLARGINE	2004
A10BD03	METFORMINE MET ROSIGLITAZON	2004
A16AB03	AGALSIDASE ALFA	2004
A16AB04	AGALSIDASE BETA	2004
A16AB05	LARONIDASE	2004
B05XB02	ALANYLGLUTAMINE	2004
C02KX01	BOSENTAN	2004
C09CA08	OLMESARTAN MEDOXOMIL	2004
C10AX09	EZETIMIB	2004
D11AX14	TACROLIMUS	2004
H01AX01	PEGVISOMANT	2004
J05AF08	ADEFOVIR DIPIVOXIL	2004
J05AX07	ENFUVRTIDE	2004
L01XD03	METHYLAMINOLEVULINAAT	2004
L03AA13	PEGFILGRASTIM	2004
L04AA17	ADALIMUMAB	2004
M01AH03	VALDECOXIB	2004
M01AH05	ETORICOXIB	2004
N01AX13	STIKSTOFOXIDE	2004
N02AA03	HYDROMORFON	2004
N04BA03	LEVODOPA MET DECARBOXYLASEREMMER EN COMT-REMMER	2004
N06BA04	METHYLFENIDAAT	2004
N06BA07	MODAFINIL	2004
N06DX01	MEMANTINE	2004
N07BA02	BUPROPION	2004
R03BB04	TIOTROPIUM BROMIDE	2004